

Trygve Kalve og Tone Dyrhaug

**Barn og unge med innvandrerbakgrunn i
barnevernet 2009**

Rapporter I denne serien publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå, november 2011 Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.	Standardtegn i tabeller	Symbol
ISBN 978-82-537-8239-3 Trykt versjon	Tall kan ikke forekomme	.
ISBN 978-82-537-8240-9 Elektronisk versjon)	Oppgave mangler	..
ISSN 0806-2056	Oppgave mangler foreløpig	...
Emne: 03.03	Tall kan ikke offentliggjøres	:
Trykk: Statistisk sentralbyrå	Null	-
	Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
	Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
	Foreløpig tall	*
	Brudd i den loddrette serien	—
	Brudd i den vannrette serien	
	Desimaltegn	,

Forord

På oppdrag fra Barne-, likestillings-, og inkluderingsdepartementet (BLD) har Statistisk sentralbyrå gjennomført en analyse der en sammenligning av bruken av barnevernstiltak i de tre gruppene - barn uten innvandrerbakgrunn, innvandrerbarn, og norskfødte barn med innvandrerforeldre - står sentralt.

Rapporten ”Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009” bygger på Statistisk sentralbyrås (SSB) barnevernsstatistikk for 2009, koblet med opplysninger hentet fra SSBs befolkningsstatistikk. Rapporten er en oppdatering av rapporten ”Innvandrerbarn i barnevernet 2004” (Allertsen og Kalve 2006), noe som gjør det mulig å se på utviklingen i denne femårsperioden. Nytt i denne rapporten er et kapittel om Oslo og bydelene i Oslo, og et kapittel som omhandler innvandringsgrunn.

Rapporten omhandler barn med ulik innvandrerbakgrunn, og deres kontakt med barnevernet. Den er skrevet av Trygve Kalve og Tone Dyrhaug ved Seksjon for leveårsstatistikk. Takk til Knut Strøm ved Seksjon for leveårsstatistikk som har tilrettelagt dataene, og til Mads Ivar Kirkeberg ved Seksjon for inntekt- og lønnsstatistikk for en spesialkjøring av inntektsdata for bydelene i Oslo.

Prosjektstøtte: Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD).

Rapporten er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås nettsider under adressa: <http://www.ssb.no/publikasjoner/>

Eller via denne nettsiden der alt som publiseres innen barne- og familievern av SSB er tilgjengelig: <http://www.ssb.no/emner/03/03/>

Sammendrag

Rapporten belyser hvordan kontakten med barnevernet varierer med innvandrerbakgrunn. Det er tre grupper av barn og unge, 0-22 år, med barnevernstiltak som sammenlignes: 1) Barn uten innvandrerbakgrunn, 2) innvandrerbarn og 3) norskfødte barn med innvandrerforeldre. Rapporten baserer seg på SSBs barnevernsstatistikk for 2009 koblet med befolkningsstatistikk per 1. januar 2010.

Av 1 426 300 barn og unge i alderen 0-22 år per 1.1.2010 var 11 prosent innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. De to gruppene er nokså like av størrelse. Gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre var størst med 82 100 barn. Mens gruppen innvandrerbarn bestod av 76 800. Begge gruppene har vokst sterkt i den femårsperioden vi ser på fra 1.1.2005 til 1.1.2010. Mer enn 7 av 10 nye innbyggere i Norge i denne perioden i alderen 0-22 år hadde innvandrerbakgrunn.

I løpet av 2009 var det 46 487 barn som mottok tiltak fra barnevernet. Sett i forhold til barnebefolkningen 0-22 år hadde 32,6 per 1 000 barn hjelp fra barnevernet i 2009. Innslaget av innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre har økt fra 16 prosent av alle barn med tiltak i 2004 til 21 prosent i 2009.

Sammenlignet med barnebefolkningen er det blant innvandrerbarn vi finner de høyeste klientratene for nesten alle aldersgrupper, med unntak av 3-5-åringene der den høyeste raten er blant norskfødte barn med innvandrerforeldre. I de resterende aldersgruppene er ratene for norskfødte barn med innvandrerforeldre lavere enn for innvandrerbarn, men høyere enn for barn uten innvandrerbakgrunn. Det er en overvekt av gutter som mottar hjelp fra barnevernet i alle tre gruppene, og den er størst blant innvandrerbarn.

Blant innvandrerbarn med barnevernstiltak skiller Afghanistan seg ut med den klart høyeste klientraten, 163 per 1 000 barn. Deretter følger Eritrea, Irak og Russland med over 90 barn per 1 000 med tiltak. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde barn fra Russland den høyeste raten med 85, fulgt av barn fra Iran, Irak og Afghanistan med klientrater i overkant av 70 per 1 000. Blant innvandrerbarn som hadde flukt som innvandringsgrunn finner vi 2,6 ganger så høye klientrater som blant barn som kom til Norge for familiejenforening.

Det er mye bruk av de samme barnevernstiltakene for alle tre gruppene. De mest brukte tiltakene er *råd og veiledning* og *økonomisk hjelp*.

Åtte av ti barn plassert utenfor hjemmet ved utgangen av 2009 var uten innvandrerbakgrunn. Men sett i forhold til barnebefolkningen var det 2,6 ganger så mange innvandrerbarn som var plassert som barn uten innvandrerbakgrunn. Norskfødte med innvandrerforeldre hadde den laveste plasseringsraten.

Fosterhjem er det mest vanlige plasseringsstedet uansett innvandrerbakgrunn. Sju av ti barn med plasseringstiltak ved utgangen av 2009 var i fosterhjem. Fra 2004 til 2009 er det imidlertid kategorien egen bolig/hybel og bolig med oppfølging som har økt mest, spesielt blant innvandrerbarn blir denne mye brukt.

Av 6 600 barn og unge under omsorg ved utgangen av 2009 var 89 prosent uten innvandrerbakgrunn, 6 prosent innvandrere og 5 prosent norskfødte med innvandrerforeldre. Sett i forhold til barnebefolkningen er det derimot flest innvandrerbarn under omsorg, 8,6 per 1 000, og færrest norskfødte barn med innvandrerforeldre, 4,3 per 1 000. Barn uten innvandrerbakgrunn har en rate på 5,9 per 1 000 med omsorgstiltak.

I Oslo har hvert tredje barn i alderen 0-22 år innvandrerbakgrunn, 10 prosent er innvandrere og 22 prosent er norskfødte med innvandrerforeldre. Av alle innvandrerbarn i Norge bor 20 prosent i Oslo, og av alle norskfødte barn med innvandrerforeldre bor 40 prosent i Oslo. Det er svært store forskjeller mellom bydelene i Oslo både når det gjelder andel barn med innvandrerbakgrunn og andel barn med tiltak.

Abstract

This report looks at how contact with the Child Welfare Services varies with immigrant background. The following three groups of children and adolescents, 0-22 years, are compared: 1) Children without an immigrant background, 2) immigrants and 3) Norwegian-born children to immigrant parents. This report is based on SSB's child welfare service statistics 2009, together with population as per 1 January 2010.

Of the 1,426,300 children and adolescents aged 0-22 years as per 1 January 2010 was 11 percent immigrants and Norwegian-born to immigrant parents. The two groups are quite similar in size. The number of Norwegian-born to immigrant parents was 82 100 children. And there were 76 800 immigrants. Both groups have grown strongly in the five-year period under consideration from 1 January 2005 to 1 January 2010. More than 7 of 10 new residents of Norway in this period, aged 0-22 years had an immigrant background.

During 2009, 46 487 children received measures from the Child Welfare Services. In relation to the population of children 0-22 years the ratio was 32.6 per 1 000 children receiving assistance in 2009. The number of immigrants and Norwegian-born children to immigrant parents has increased from 16 percent of all children with measures in 2004 to 21 percent in 2009.

In relation to the child population we find the highest client ratios among immigrant children, in almost all age groups, with the exception of 3-5-year-olds, where the highest rate is among Norwegian-born children to immigrant parents. There are more boys who received help from the child welfare service in all three groups, the highest level is among immigrant children.

Among immigrants, children from Afghanistan has by far the highest client ratio, 163 per 1 000. (We are only looking at the 20 countries that most immigrants come from.) Followed by children from Eritrea, Iraq and Russia with over 90 children per 1 000. Among the Norwegian-born children to immigrant parents, children from had Russia the highest ratio with 85, followed by children from Iran, Iraq and Afghanistan with client ratios just over 70.

Among immigrant children who are refugees the client ratios are 2.6 times as high as among children who came to Norway as family immigrants.

Eight out of ten children placed outside their homes at the end of 2009 had no immigrant background. But in relation to the child population was 2.6 times as many immigrant children placed outside their homes as children without immigrant background. Norwegian-born to immigrant parents had the lowest placement rate.

Regardless of immigrant background are foster homes the most common placement measure, seven out of ten placed outside their home by the end of 2009 were in foster care. From 2004 to 2009, the category's own housing and housing with support has increased the most, especially among immigrant children, these are much used.

Out of 6,600 children and young people in care at end of 2009, 89 percent were without an immigrant background, 6 percent immigrants and 5 percent Norwegian-born to immigrant parents. In relation to the population of children most immigrant children are in care, and least Norwegian-born children with immigrant parents.

In Oslo, one in three children aged 0-22 years has an immigrant background, 10 percent are immigrants and 22 percent are Norwegian-born to immigrant parents. Of all immigrant children in Norway 20 percent lived in Oslo, and of all Norwegian-born children to immigrant parents 40 percent lived in Oslo. There are very large differences between the urban districts in Oslo with regards to population with an immigrant background and in relation to client ratios.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Noen sentrale begreper.....	7
2. Barn i Norge og demografi	8
2.1. Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre	8
2.2. Landbakgrunnen til barna.....	9
2.3. Barn med barnevernstiltak - hvilke land kommer de fra?.....	9
2.4. Oppsummering.....	11
3. Barn med barnevernstiltak i 2009 og endringer fra 2004	12
3.1. Tenåringer og barn i skolealder.....	13
3.2. Førskolebarn, 3 til 5 år	13
3.3. De yngste og de eldste barna	13
3.4. Flere gutter enn jenter med tiltak.....	14
3.5. Oppsummering.....	15
4. Barnevernstiltakene	16
4.1. Vedtak om råd og veiledning.....	16
4.2. Besøkshjem/avlastningstiltak	17
4.3. Økonomisk hjelp etter barnevernloven	17
4.4. Barnehage.....	18
4.5. Fritidsaktiviteter	19
4.6. Skolefritidsordning (SFO)	19
4.7. Deltakelse i ansvarsgruppe	20
4.8. Støttekontakt	20
4.9. PMTO - foreldreveiledning	21
4.10. MST - multisystemisk terapi	21
4.11. Oppsummering.....	22
5. Plasseringer utenfor hjemmet	23
5.1. Alder og plasseringer	24
5.2. Flere gutter enn jenter er plassert	25
5.3. Fosterhjem	26
5.4. Barnevernsinstitusjon	28
5.5. Bolig/hybel og bolig med oppfølging.....	28
5.6. Andre plasseringstiltak	29
5.7. Oppsummering.....	29
6. Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse?	30
6.1. Barn uten innvandrerbakgrunn	30
6.2. Innvandrerbarn.....	31
6.3. Norskfødte barn med innvandrerforeldre.....	32
6.4. Sammenligning av de tre analysegruppene	32
6.5. Kommer gutter oftere under omsorg enn jenter?	33
6.6. Oppsummering.....	34
7. Grunnlag for iverksettelse av tiltak	35
7.1. Forskjellige klientgrupper	35
7.2. Forholdene i hjemmet særlige behov	35
7.3. Mishandling og omsorgssvikt	35
7.4. Rusmisbruk	36
7.5. Psykiske lidelser.....	36
7.6. Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet).....	37
7.7. Oppsummering.....	38
8. Er Oslo forskjellig fra resten av landet?	39
8.1. Hvert tredje barn i Oslo har innvandrerbakgrunn	39
8.2. Andel barn med innvandrerbakgrunn i bydelene i Oslo.....	40
8.3. Store variasjoner i klientratene i bydelene i Oslo	41
8.4. Barn med innvandrerbakgrunn mottar oftest barnevernstiltak.....	42
8.5. Familieøkonomi – forskjeller i medianinntekt etter skatt i bydelene.....	43
8.6. Oppsummering.....	44
9. Innvandringsgrunn	45
9.1. Innvandret som flyktning	46
9.2. Familiegjenforening	46
9.3. Uoppgitt innvandringsgrunn	47
9.4. Oppsummering.....	48
Referanser	49
Vedlegg A: Tabeller	50
Vedlegg B: Spearman utregning	58
Figurregister	60
Tabellregister	61

1. Innledning

I denne rapporten ser vi på innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre og deres plass i barnevernet i 2009. I tillegg til å presentere nye tall for 2009 vil rapporten, som er en oppdatering av "Innvandrerbarn i barnevernet 2004" (Allertsen og Kalve 2006), også se på utviklingen i femårsperioden fra 2004 til 2009.

Denne rapporten inneholder et nytt kapittel om Oslo. Oslo er interessant fordi nesten hver tredje innbygger i Oslo i alderen 0-22 år enten selv var innvandrer eller født i Norge av innvandrerforeldre ved inngangen til 2010. Tre av ti innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Norge bodde i Oslo. I tillegg er det i denne rapporten et nytt kapittel der vi ser på om ulike innvandringsgrunn har betydning for i hvilken grad barn i de tre analysegruppene er representert i barnevernet og hvilke tiltak de har.

Det sentrale i rapporten er en sammenligning av bruken av barnvernstiltak mellom de tre gruppene barn uten innvandrerbakgrunn, innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre. Ofte er det mest relevant å se på innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre hver for seg. Det er bare innvandrere som har innvandret til Norge. Norskfødte barn med flyktningsforeldre har ikke selv opplevd flukt, og barn av analfabeter har fått skolegang, men samtidig har de en kulturell kapital som er annerledes enn den er i den øvrige befolkninga, ved at de har foreldre som har innvandret (Daugstad 2008).

Det legges opp til sammenligning av klientrater, altså en sammenligning av hvor stor andel det er som har fått hjelp i forhold til barnebefolkningen i de tre gruppene. Og hvilke tiltak de har mottatt. I analysen "Innvandring og innvandrere 2010" (Henriksen, Østby og Ellingsen 2010) påpekes det at levekår varierer med alder, kjønn, utdanningsnivå og sosial bakgrunn. Men for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre er levekårene i tillegg påvirket av en rekke andre forhold. For innvandrerne har forhold som for eksempel hvilket land de eller deres foreldre har kommet fra, og hvorfor de har innvandret til Norge, betydning. Videre er det viktig hvor gamle de var da de innvandret, og hvor lenge de har bodd i Norge. Når det gjelder andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i barnevernet vil vi se på hvilken landbakgrunn de har og hvorfor de kom til Norge.

1.1. Noen sentrale begreper

<i>Innvandrere</i>	Personer født i utlandet av to utenlandsfødte foreldre. De har altså på et tidspunkt innvandret til Norge.
<i>Norskfødte med innvandrerforeldre</i>	Personer som er født i Norge av to utenlandsfødte foreldre.
<i>Landbakgrunn</i>	Eget fødeland for innvandrere. For norskfødte med innvandrerforeldre er dette foreldrenes (mors) fødeland.
<i>Innvandringsgrunn</i>	Grunn til første innvandring, slik grunnen framkommer i registreringer i utlendingsforvaltningens registre, og slik en ellers kan avlede den til ut fra ulike relevante variabler. Variabelen er altså laget i SSB for demografisk bruk, og avspeiler ikke direkte de litt mer juridisk orienterte registreringene i utlendingsforvaltningen.
<i>Hjelpetiltak/omsorgstiltak</i>	Hjelpetiltak viser til barnevernloven § 4-4. Slike tiltak ble tidligere kalt forebyggende tiltak. Omsorgstiltak er tiltak etter § 4-12. Omsorgsovertakelser krever alltid vedtak i fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. Barn kan i dag plasseres utenfor hjemmet uten at nemnda overtar omsorgen, da som hjelpetiltak etter § 4-4 femte ledd, § 4-6, § 4-24, § 4-25 eller § 4-26.
<i>Klientrater</i>	De mest brukte klientratene er antall barn med barnevernstiltak 0-22 år per 1 000 barn 0-22 år. Klientrater brukes for å kunne sammenligne de tre analysegruppene; a) barn uten innvandrerbakgrunn, b) innvandrerbarn og c) norskfødte med innvandrerforeldre. Rapporten benytter også alders- og kjønnsbestemte klientrater, for eksempel antall barn 0-2 år med barnevernstiltak per 1 000 barn 0-2 år i analysegruppen.

2. Barn i Norge og demografi

Ved inngangen til 2010 bestod Norges befolkning av 4 858 200 personer. Av disse var 552 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre. Til sammen utgjorde disse to gruppene 11,4 prosent av landets befolkning.

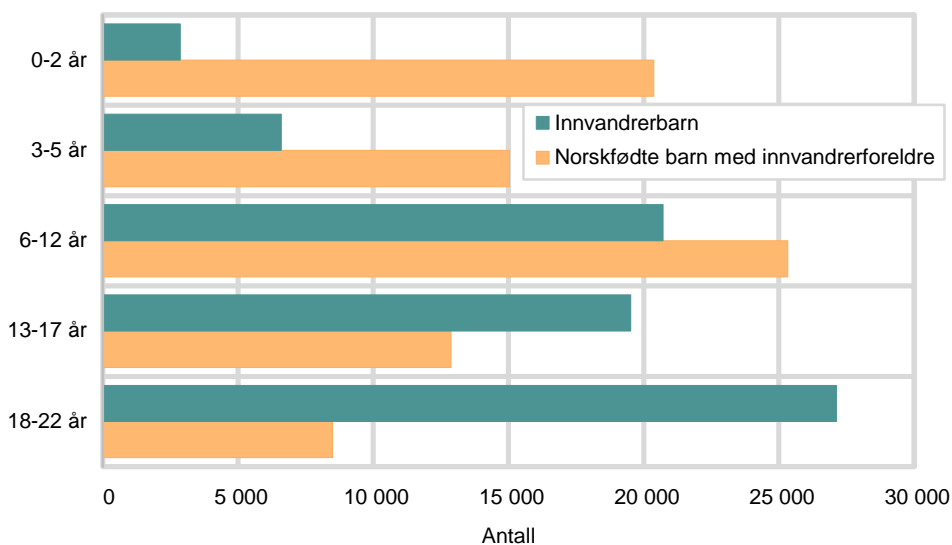
På samme tidspunkt var det nesten 1 426 300 barn og unge fra 0-22 år bosatt i Norge. Fem år tidligere, ved inngangen til 2005, var antallet barn og unge i alderen 0-22 år 1 362 500. I denne femårsperioden var det en økning på 4,8 prosent. I samme periode har antall barn og unge blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre steget med 41 prosent. Fra 112 867 barn og unge fra 0-22 år per 1.1.2005, til 158 915 fem år senere. Det vil si at mer enn 7 av 10 nye innbyggere i Norge i denne perioden, i alderen 0-22 år, hadde innvandrerbakgrunn.

De største gruppene av innvandrere i alderen 0 til 22 år hadde landbakgrunn fra Polen, Irak og Somalia. Blant norskfødte med innvandrerforeldre i samme aldersgruppe var det flest som hadde bakgrunn fra Pakistan, Somalia og Vietnam.

2.1. Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre

Ved inngangen til 2010 var det henholdsvis 76 800 innvandrerbarn og 82 100 norskfødte barn med innvandrerforeldre i alderen 0-22 år. Fem år tidligere var det 55 400 innvandrerbarn og 57 500 norskfødte barn med innvandrerforeldre. Begge gruppene har vokst sterkt i femårsperioden. Hele 43 prosent flere norskfødte barn med innvandrerforeldre og 39 prosent flere innvandrerbarn. Aldersstrukturen i de to gruppene er for øvrig svært forskjellig (se figur 2.1).

Figur 2.1. Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre 0-22 år bosatt i Norge, etter innvandrerbakgrunn og aldersgrupper. Per 1. januar 2010. Absolutte tall



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Blant innvandrerbarn er det få førskolebarn, bare i overkant av 1 av 10 barn er under 6 år, og relativt mange er tenåringer, mens det i gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre er motsatt. Her er det svært mange førskole- og skolebarn, hele 3 av 4 norskfødte barn med innvandrerforeldre er yngre enn 13 år. Forskjellene mellom de to gruppene skyldes at de fleste som innvandrer til Norge, er unge voksne. Det er forholdsvis få barn og eldre som kommer til landet, mens mange av dem som har innvandret, har fått barn etter at de kom hit (Henriksen, Østby, Ellingsen 2010).

Størrelsen på de ettårige kullene varierer sterkt både for innvandrerbarn, fra 298 barn som var i sitt første leveår til 6 972 som var 22 år, og for norskfødte barn med innvandrerforeldre, fra 7 971 barn som var 0 år til 1 214 som var 22 år (se vedleggstabell A1). Til sammenligning varierer de ettårige kullene fra 51 600 til 58 800 for barn uten innvandrerbakgrunn. Dette innebærer at alderssammensetningen i begge gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er spesiell sammenlignet med den vi finner blant barn uten innvandrerbakgrunn.

2.2. Landbakgrunnen til barna

Vi vil nå se nærmere på landbakgrunnen til barn og unge med innvandrerbakgrunn. De største gruppene er nevnt i innledningen til dette kapitlet. Blant de 76 815 innvandrerbarna var det flest som hadde bakgrunn fra Polen, i alt 7 292. Det var også mange innvandrere i alderen 0-22 år fra Irak (6 320), Somalia (6 307), Afghanistan (4 028), Russland (3791), Sverige (3 389) og Tyskland (3 286). Innvandrerbarna kom fra hele 177 forskjellige land.

Blant de 82 100 norskfødte barn med innvandrerforeldre var det flest som hadde foreldre fra Pakistan, i alt 10 466. Det var også mange norskfødte barn med foreldre fra Somalia (7 136), etterfulgt av dem med foreldre fra Vietnam (6 500), Irak (5 924), Sri Lanka (5 057), Tyrkia (4 884) og Kosovo (3 272). De norskfødte barna med innvandrerforeldre har sine røtter fra 175 forskjellige land.

2.3. Barn med barnevernstiltak - hvilke land kommer de fra?

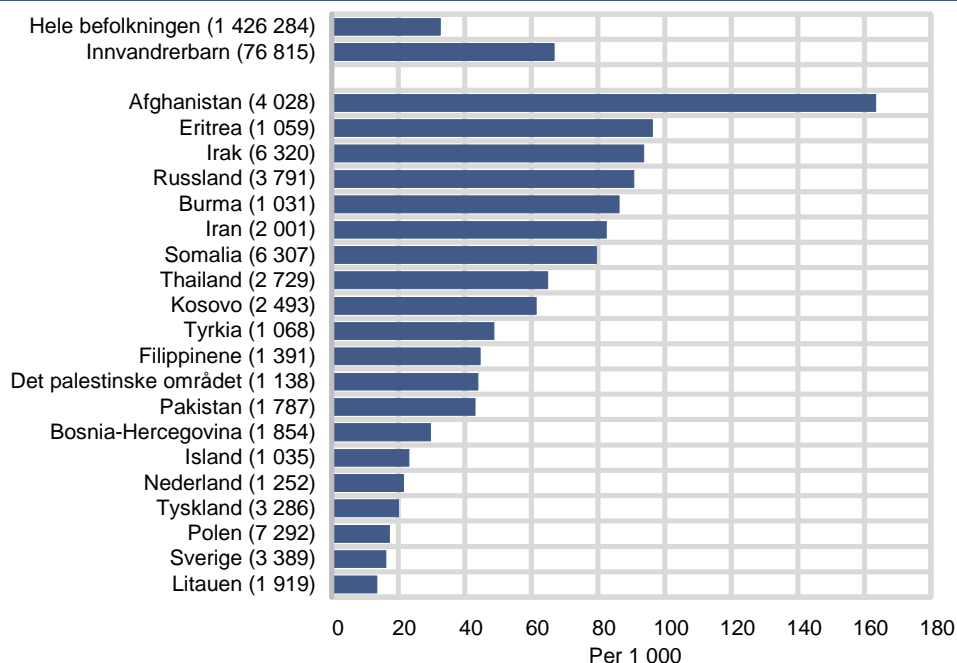
Mens 6,7 prosent av innvandrerbarn og 5,1 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre som vokser opp i Norge hadde barnevernstiltak i 2009 hadde bare 2,9 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn tiltak. Hvor disse barna med tiltak har sine røtter fra vil vi se nærmere på i neste avsnitt. Er noen land sterkere representert når det gjelder barn med tiltak enn andre, sett i forhold til barnebefolkningen, og hvordan er forholdet mellom innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre?

De 5 129 innvandrerbarna som hadde barnevernstiltak i løpet av 2009 kom fra 131 forskjellige land. De største gruppene av innvandrerbarn med tiltak kom fra Afghanistan, Irak og Somalia, henholdsvis 658, 592 og 501 barn og unge med tiltak har røtter i disse tre landene. Dette utgjør 13, 12 og 10 prosent av alle innvandrerbarn med tiltak. Deretter følger Russland med 344 eller omtrent 7 prosent. De neste landene er Thailand, Iran, Kosovo, Etiopia, Sri Lanka, Kongo, Polen og Eritrea og de utgjør hver fra 3,5 til 2 prosent av alle innvandrerbarn med tiltak.

De 4 151 norskfødte barna med innvandrerforeldre som hadde barnevernstiltak i løpet av 2009 kom fra 111 ulike land. Her var de største gruppene fra Irak, Pakistan og Vietnam med henholdsvis 421, 412 og 383 barn og unge med tiltak. Nær tre av ti norskfødte barn med innvandrerforeldre med tiltak i 2009 hadde foreldre fra disse tre landene. Deretter følger Somalia med 344 eller over 8 prosent. De neste landene utgjør fra 5,5 til 2,4 prosent hver og er Sri Lanka, Iran, Tyrkia, Kosovo, Marokko, Russland, Bosnia-Hercegovina og Afghanistan.

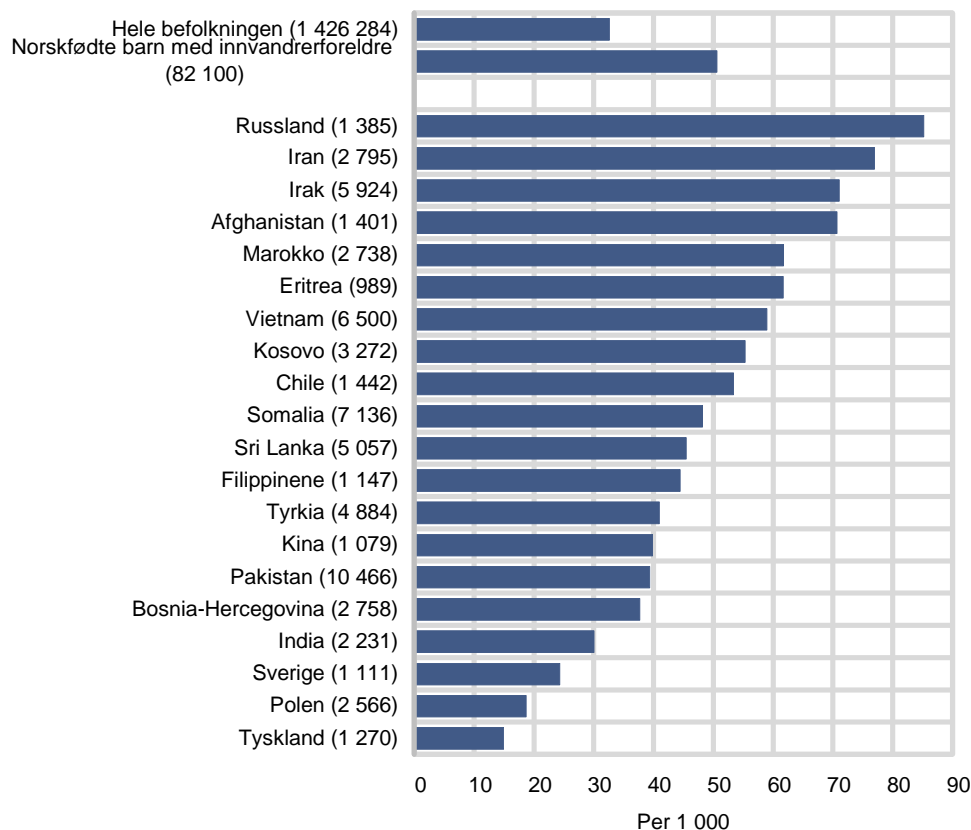
Det er først når vi ser antall barn med barnevernstiltak i forhold til barnebefolkningen at vi får en indikator på hvor mange barn fra de ulike landene som lever i en tilværelse der det er behov for ulike barnevernstiltak.

Av figur 2.2 og 2.3 ser vi at blant innvandrerbarn var det 67 per 1 000 barn i alderen 0-22 år som mottok barnevernstiltak i løpet av 2009, mot 51 per 1 000 norskfødte barn med innvandrerforeldre. Det vil si at klientraten er 1,3 ganger så høy blant de barna som er kommet til Norge i løpet av oppveksten, som for de barna som er født og oppvokst i Norge med innvandrerforeldre. Sammenlignet med 2004 har raten for innvandrerbarn økt fra 58 per 1 000. Og vi ser en noe sterkere økning for norskfødte barn med innvandrerforeldre hvor raten var 39 i 2004.

Figur 2.2. Innvandrerbarn med barnevernstiltak i løpet av året etter landbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009 (Tall i parentes er antall barn 0-22 år i befolkningen.)

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Figur 2.2 viser de 20 landene hvor de fleste innvandrerbarn i Norge kommer fra. Av disse var det barn fra Afghanistan som hadde den høyeste klientraten i 2009 med 163 per 1 000. Fulgt av Eritrea med 96, Irak 94 og Russland 91. I den andre enden av skalaen finner vi Tyskland med 20, Polen med 17, Sverige med 16 og Litauen med 14 per 1 000 barn 0-22 år med tiltak.

Figur 2.3. Norskfødte barn med innvandrerforeldre med barnevernstiltak i løpet av året etter landbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009 (Tall i parentes er antall barn 0-22 år i befolkningen.)

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Figur 2.3 viser klientratene i de 20 landene hvor flest norskfødte barn med innvandrerforeldre har sine røtter. Barn fra Russland hadde i 2009 den høyeste klientraten av disse med 85 per 1 000 barn. Deretter følger barn fra Iran med 77, Irak og Afghanistan begge med 71. De neste 13 landene har en klientrate på mellom 62 og 30, og de laveste klientratene finner vi blant barn av innvandrere fra Sverige med 24, Polen med 19 og Tyskland med 15 barn per 1 000 med barnevernstiltak.

2.4. Oppsummering

- Aldersstrukturen i de to gruppene av barn er svært forskjellig. Blant innvandrerbarn er det få førskolebarn, bare i overkant av 1 av 10 barn er under 6 år, og relativt mange er tenåringer. I gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre er det motsatt. Her er det svært mange førskole- og skolebarn, hele 3 av 4 norskfødte barn med innvandrerforeldre er yngre enn 13 år.
- Blant innvandrerbarn med barnevernstiltak har de fleste sine røtter i Afghanistan, Irak og Somalia.
- Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre med barnevernstiltak var de største gruppene fra Irak, Pakistan og Vietnam.
- Den høyeste klientraten blant innvandrerbarn finner vi for barn og unge fra Afghanistan med 163 per 1 000.
- Blant de norskfødte barna med innvandrerforeldre skiller Russland, Iran, Irak og Afghanistan seg ut med høye klientrater.

Hvor mye av forskjellene i klientrater mellom innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre fra ulike land som skyldes den ulike aldersfordelingen i de to gruppene, har vi ikke sett på. I de neste kapitlene, hvor bruken av ulike barnevernstiltak står i fokus, vil vi derimot sammenligne klientrater for aldersgruppene; småbarn 0-2 år, førskolebarn 3-5 år, skolebarn 6-12 år, tenåringer 13-17 år, og ettervernsklienter 18-22 år, i de tre analysegruppene.

3. Barn med barnevernstiltak i 2009 og endringer fra 2004

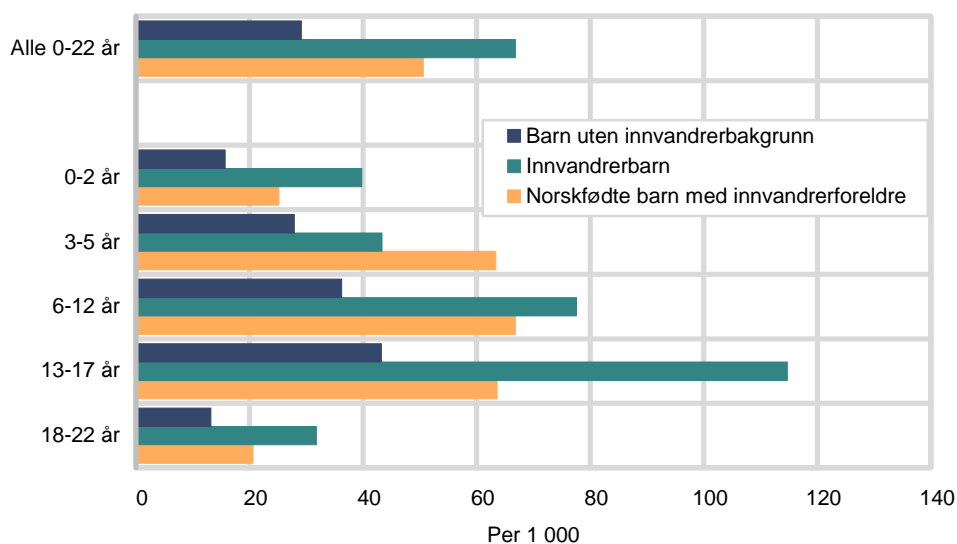
I løpet av 2009 var det totalt 46 487 barn som mottok tiltak fra barnevernet. Dersom vi ser antall barn med tiltak i forhold til barnebefolkningen 0-22 år, hadde 32,6 per 1 000 barn i Norge hjelp fra barnevernet i 2009.

Barnevernet kan hjelpe barn og unge fram til de er 23 år (jf barnevernloven § 1-3). Ettersom en person kan være i barnevernet til fylte 23 år, benytter vi befolkningstall for 0-22 år, og kaller dette barnebefolkningen. Etter fylte 18 år, er alle tiltak fra barnevernet frivillige hjelpetiltak.

Barn uten innvandrerbakgrunn er den analysegruppen som har flest barn med tiltak, 36 878 barn, som utgjør 79 prosent av samtlige barn med barnevernstiltak i 2009. Fem år tidligere hadde 31 731 barn uten innvandrerbakgrunn tiltak, dette tilsvarer 84 prosent av alle barn med tiltak i 2004. Det vil si at innslaget av innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre i barnevernet har økt sammenlignet med barn uten innvandrerbakgrunn.

Mens økningen i antall barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak var 5 147 eller 16 prosent fra 2004 til 2009, var tilsvarende økning for innvandrerbarn over 60 prosent. I løpet av 2009 hadde 5 129 innvandrerbarn tiltak fra barnevernet, mot 3 200 i 2004. Av samtlige barn med tiltak i 2009 var 11 prosent innvandrerbarn, mot 8,5 prosent i 2004. Alderssammensetningen i denne gruppen er, som vi så i figur 2.1 og vedleggstabell A1, spesiell. Det er få barn i førskolealder, men relativt mange tenåringer og unge under 23 år.

Figur 3.1. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og alder. Per 1 000 barn i hver aldersgruppe. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde 4 151 barn tiltak i løpet av 2009. På fem år har det i denne gruppen blitt 1 926 flere barn med tiltak, nesten en dobling, eller mer nøyaktig en økning på 87 prosent. Det vil si at 9 prosent av alle barn og unge med tiltak tilhørte denne gruppen. En økning fra 6 prosent som var andelen norskfødte barn med innvandrerforeldre med tiltak i 2004. Alderssammensetningen i denne gruppen er også spesiell. I motsetning til blant innvandrerbarn er det her mange barn i førskolealder og relativt få tenåringer og unge under 23 år.

For 0,7 prosent av barn med tiltak mangler vi gyldig personnummer, og disse 329 barna er det ikke mulig å fordele på de tre analysegruppene. I tabellframstillingen er dette gruppen *uoppgitt*.

Ser vi tiltak i forhold til barnebefolkningen 0-22 år i de tre gruppene (figur 3.1), finner vi som nevnt i kapittel 2 at barnevernstiltak er mest utbredt blant innvandrerbarn. Her hadde 66,8 per 1 000 barn tiltak i løpet av 2009. Av norskfødte barn med innvandrerforeldre mottok til sammenligning 50,6 per 1 000 barnevernstiltak. Lavest andel finner vi blant barn uten innvandrerbakgrunn hvor 29,1 per 1 000 barn i alderen 0-22 år mottok tiltak i 2009.

3.1. Tenåringer og barn i skolealder

For både barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn er det tenåringene, 13-17 år, som er den aldersgruppen som har flest tiltak per 1 000, se figur 3.1. Hele 115 per 1 000 innvandrerbarn i alderen 13-17 år hadde tiltak fra barnevernet i 2009, mot 91 fem år tidligere. Det er også innvandrerbarn i denne aldersgruppen som har hatt den største økningen i barn med tiltak per 1 000 på disse fem årene. Det har også vært en økning i de to andre gruppene. For norskfødte barn med innvandrerforeldre var det en økning i antall tenåringsbarn med barnevernstiltak i forhold til befolkningensmengden, fra 52 i 2004 til 64 per 1 000 i 2009. For barn uten innvandrerbakgrunn var økningen noe mindre, fra 37 til 43 per 1 000 13-17 år.

Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre er det barn i alderen 6-12 år som har flest tiltak per 1 000 barn, med 67. Dette er en økning fra 51 per 1 000 i 2004. Figur 3.1 viser at barnevernstiltak ofte blir tatt i bruk for barn i skolealder, 6-12 år, i de to andre analysegruppene også. For innvandrerbarn var andelen 78 per 1 000 barn, mot 66 fem år tidligere. Barn uten innvandrerbakgrunn har hatt en mindre økning fra 31 til 36 barn per 1 000 i alderen 6-12 år som mottok barnevernstiltak.

3.2. Førskolebarn, 3 til 5 år

I 2009 var det klart flest norskfødte barn med innvandrerforeldre, 63 barn per 1 000, som mottok tiltak blant førskolebarna. En sterk økning fra 43 per 1 000 barn i 2004. Dette er en endring fra 2004 da det var innvandrerbarn som hadde den høyeste klientraten i denne aldersgruppen. Men fra 2004 til 2009 var det en nedgang i andelen innvandrerbarn som mottok tiltak fra 49 til 43 per 1 000. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var det en liten økning fra 27 til 28 per 1 000 3-5-åringer.

3.3. De yngste og de eldste barna

Færrest barn og unge med barnevernstiltak sett i forhold til barnebefolkningen finner vi blant de yngste og de eldste. For de yngste barna 0-2 år har det likevel vært en økning i alle tre analysegruppene. For innvandrerbarn i alderen 0-2 år har det vært nær en fordobling i bruk av barnevernstiltak fra 21 per 1 000 i 2004 til 40 per 1 000 i 2009. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre var økningen fra 18 til 25 barn per 1 000, og for de yngste barna uten innvandrerbakgrunn steg andelen med tiltak fra 11 i 2004 til 16 per 1 000 barn i 2009.

For de unge i alderen 18-22 år med tiltak, også kalt ettervern, var det både blant de uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre noe økning i andelen med tiltak i forhold til befolkningen. Mens det blant de unge innvandrerne var en liten nedgang fra 33 til 32 per 1 000 som mottok barnvernstiltak i henholdsvis 2004 og 2009. Likevel er det de unge innvandrerne som mottok klart flest tiltak sammenlignet med de to andre analysegruppene hvor andel med tiltak er 13 per 1 000 uten innvandrerbakgrunn og 21 per 1 000 norskfødte med innvandrerforeldre. Det var ettervernsklientene som mottok færrest tiltak i alle tre analysegruppene dersom vi sammenligner de ulike aldersgruppene.

At innslaget av innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre i barnevernet øker, kan være et resultat av at flere mottar hjelpetiltak i 2009 enn i 2004, og/eller at tallet på barn under omsorg har steget disse fem årene. Dette ser vi nærmere på i kapittel 6 *Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse*.

3.4. Flere gutter enn jenter med tiltak

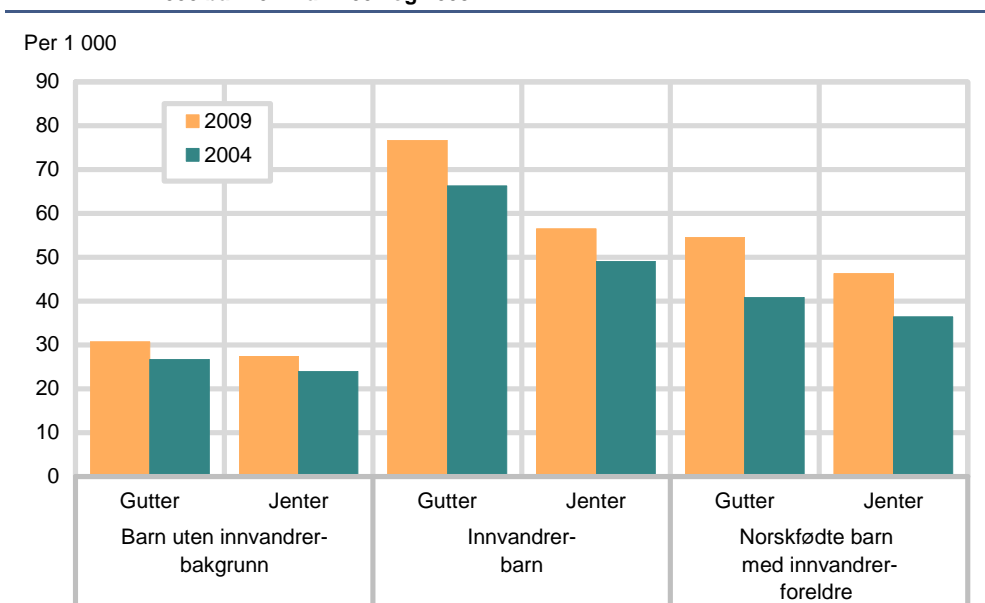
I befolkningen, alle barn og unge i alderen 0-22 år, var fordelingen 51 prosent gutter og 49 prosent jenter ved inngangen til 2010. Innenfor hver av analysegruppene er det en noe større andel gutter enn i befolkningen som helhet.

Det er også flest gutter som mottar barnevernstiltak, se vedleggstabell A3. For barn uten innvandrerbakgrunn var 54 prosent av mottakerne av barnevernstiltak i 2009 gutter, mens 46 prosent var jenter, dette er samme fordeling mellom kjønnene som i 2004. Også blant innvandrerbarn med tiltak i løpet av 2009 var fordelingen mellom kjønnene som i 2004, men her var det en høyere andel gutter, 58 prosent, og 42 prosent jenter. For norskfødte barn med innvandrerforeldre har andelen gutter økt fra 54 til 55 prosent disse fem årene og andelen jenter har gått tilsvarende ned.

Dersom vi ser antall gutter og jenter med tiltak i forhold til deres representasjon i befolkningen (se vedleggstabell A3 og figur 3.2) finner vi at det per 1 000 barn 0-22 år uten innvandrerbakgrunn var 31 gutter og 27 jenter som mottok tiltak fra barnevernet i 2009. Fem år tidligere, i 2004 var det 27 per 1 000 gutter og 24 per 1000 jenter 0-22 år uten innvandrerbakgrunn som mottok tiltak.

Tilsvarende tall for innvandrerbarn viser at det i 2009 var 77 gutter og 57 jenter per 1 000 som hadde tiltak. I 2004 var det 66 gutter og 49 jenter per 1 000 med tiltak i denne gruppen. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre var det 41 gutter og 36 jenter per 1 000 med tiltak i 2004. Fem år senere var det 55 per 1 000 gutter og 46 per 1 000 jenter i alderen 0-22 år som mottok barnevernstiltak i denne gruppen.

Figur 3.2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004 og 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Av figuren over ser vi at økningen disse fem årene i antall gutter med barnevernstiltak per 1 000 har vært større enn tilsvarende økning for jenter i alle tre analysegruppene. Spesielt tydelig er dette for innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre.

Det er barn i gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre som har hatt størst prosentvis økning disse fem årene. Totalt 2 296 gutter hadde tiltak i 2009, mot 1 203 i 2004, noe som gir en økning på 91 prosent. Antall jenter i denne analysegruppen har økt med nesten 82 prosent, fra 1 022 jenter med tiltak i 2004 til 1 855 fem år senere.

Til sammenligning har økningen i antall innvandregutter i samme periode vært på vel 61 prosent, og for gutter uten innvandrerbakgrunn, 17 prosent. For jentene har antall innvandrere med barnevernstiltak økt med 59 prosent, og for jenter uten innvandrerbakgrunn med nesten 16 prosent fra 2004 til 2009. Figur 3.2 viser også at økningen fra 2004 til 2009, sett i forhold til barnebefolkningen, er større for innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre enn for barn uten innvandrerbakgrunn.

3.5. Oppsummering

- Åtte av ti barn med barnevernstiltak i 2009 var barn uten innvandrerbakgrunn.
- Andelen innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre i barnevernet økte fra 16 til 21 prosent fra 2004 til 2009.
- I alle de tre analysegruppene har antall barn med tiltak økt fra 2004 til 2009. Både blant gutter og jenter.
- Den høyeste klientraten finner vi blant innvandrerbarn i alderen 13-17 år hvor 115 per 1 000 mottok tiltak fra barnevernet.
- Barn uten innvandrerbakgrunn har lavest klientrater i alle aldersgruppene.
- Norskfødte barn med innvandrerforeldre har hatt størst økning i tiltak per 1 000 barn fra 2004 til 2009.
- For barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte barn med innvandrerforeldre økte klientratene i alle aldersgrupper fra 2004 til 2009. For innvandrerbarn var det en nedgang i andel med tiltak både i gruppene 3-5 år og 18-22 år.
- Det er fortsatt flest gutter med tiltak. Blant norskfødte med innvandrerforeldre er andel gutter økende i forhold til andel jenter.

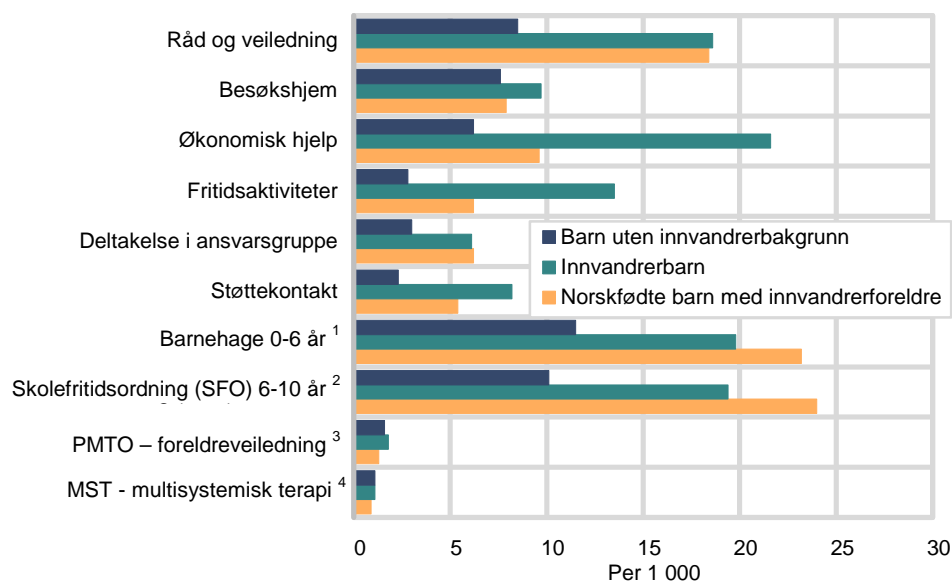
4. Barnevernstiltakene

Barnevernsstatistikken har 28 ulike alternativer for hvilke tiltak et barn kan registreres med. Det er imidlertid ingen begrensninger for hva som kan være et tiltak, barnevernstjenesten skal vurdere hva som er det best egnede hjelpetiltak for det enkelte barn. Barnevernsstatistikkenes tiltak er altså ingen uttømmende liste, noen tiltak kommer i tillegg og fanges opp gjennom alternativet *andre tiltak*. Omtrent en tredjedel av barna i hver av de tre analysegruppene hadde *andre tiltak* i løpet av 2009, og det er dermed den kategorien flest barn var registrert med.

Fra 2007 ble antall kategorier økt fra 26 til 28 og nye alternativer som *andre hjemmebaserte tiltak*, *vedtak om råd og veiledning* og *deltakelse i ansvarsgruppe* ble innført. Dersom vi sammenligner med 2004 ser vi at innføringen av nye kategorier har medført at bruken av *andre tiltak* er redusert fra at omtrent halvparten av barna var registrert med dette tiltaket i 2004 til en tredjedel i 2009. En undersøkelse presentert i tidsskriftet Norges barnevern viser at det som skjuler seg bak betegnelsen *andre tiltak* er miljøarbeid som lokale varianter av MST – multisystemisk terapi og PMTO - foreldreveiledning, samtaler, skole/leksehjelp, rusinnsatser (urinprøvekontroller), fritidsaktiviteter blant annet sammen med voksne fra barnevernstjenesten, transport, husmorvikar, tolketjenester og tverrfaglig samarbeid (Saasen og Løkholt 2010).

I dette kapitlet vil vi se på nærmere på noen utvalgte tiltak, først og fremst de tiltakene som er mest brukt, men også noen andre tiltak, se figur 4.1. For å få fullstendig oversikt over alle 28 tiltakene og hvor mange som mottar hvert av tiltakene innenfor hver av analysegruppene viser vi til vedleggstabell A2.

Figur 4.1. Barn med noen utvalgte barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år, 2009



¹ Per 1 000 barn 0-6 år

² Per 1 000 barn 6-10 år

³ Per 1 000 barn 3-12 år

⁴ Per 1 000 barn 10-19 år

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

4.1. Vedtak om råd og veiledning

Departementet sier i sine retningslinjer at barnevernstjenesten kan gi barn og foreldre *råd og veiledning*. Barnevernstjenesten kan på denne måten bygge på foreldrenes ressurser som omsorgspersoner for barnet slik at foreldrene i størst mulig grad settes i stand til å ivareta sine foreldrefunksjoner (Barne- og familidepartementet 2000).

Ved siden av *andre tiltak* er *vedtak om råd og veiledning* det mest brukte barnevernstiltaket. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre var det flere barn som mottok *råd og veiledning* enn *andre tiltak*. *Råd og veiledning* er en ny tiltakskategori fra 2007 og bruken av dette tiltaket har vært økende. Det var totalt 13 894¹ barn med dette tiltaket i 2009.

I forhold til befolkningstall var den laveste andelen blant barn uten innvandrerbakgrunn, her var det 8,5 per 1 000 i alderen 0-22 år som mottok *råd og veiledning* i 2009. I de to andre analysegruppene var andelen nokså like med 18,6 per 1 000 for innvandrergruppen og 18,4 per 1 000 barn for norskfødte barn med innvandrerforeldre.

Vedtak om råd og veiledning er et tiltak som prosentvis brukes oftest av norskfødte barn med innvandrerforeldre, over 36 prosent i denne gruppen hadde dette tiltaket. For barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn mottok henholdsvis 29 og 28 prosent *råd og veiledning* i 2009.

4.2. Besøkshjem/avlastningstiltak

Besøks- eller avlastningshjem kan anvendes dersom foreldrene har lite overskudd til barna, eller dersom de ikke klarer å følge opp på ett eller flere områder i forhold til barna (NOU 2000:12). Besøksfamiliene har en dobbel oppgave: å avlaste foreldrene og å gi barna nye og annerledes opplevelser sammen med trygge voksne (Holm-Hansen, Haaland og Myrvold 2007).

Besøkshjem/avlastningstiltak er det nest mest brukte tiltaket i 2009 om vi ser bort fra *andre tiltak*, og er mye brukt i alle tre analysegruppene. I 2009 var det totalt 11 119² barn med dette tiltaket, mot 10 915 fem år tidligere, det vil si en økning på knappe 2 prosent.

Ser vi bruken av *besøkshjem/avlastningstiltak* i forhold til befolkningstall finner vi den laveste andelen blant barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 0-22 år med 7,6 per 1 000, totalt 9 595 barn. En større andel barn i forhold til befolkningstallet finner vi i gruppen innvandrerbarn, der 9,7 per 1 000, totalt 742 barn, hadde besøkshjem eller avlastning i løpet av 2009. Det var færre barn fra gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre med dette tiltaket, totalt 650 barn, som er 7,9 per 1 000.

Besøkshjem/avlastningstiltak er likevel et tiltak som prosentvis brukes oftere for barn uten innvandrerbakgrunn, enn for barn med innvandrerbakgrunn. 26 prosent av alle barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak i 2009, hadde besøkshjem eller annen type avlastningstiltak. 15 prosent av innvandrerbarn og 16 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre i barnevernet mottok *besøkshjem/avlastningstiltak*.

4.3. Økonomisk hjelp etter barnevernloven

Dette er også et mye brukt barnevernstiltak i alle tre gruppene. For innvandrerbarn er dette det mest brukte tiltaket etter *andre tiltak*. En del av grunnen til det kan være at vi i denne gruppen finner mange unge fra de øverste alderstrinnene. Hvert tredje innvandrerbarn med tiltak mottok *økonomisk hjelp*. Mens 21 prosent av barna uten innvandrerbakgrunn og 19 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre mottok *økonomisk hjelp* i 2009. Totalt mottok 10 406³ dette tiltaket.

¹ 127 barn med tiltaket råd og veiledning vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 13 767 barn i de tre analysegruppene.

² 132 barn med tiltaket besøkshjem/avlastningstiltak vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 10 987 barn i de tre analysegruppene.

³ 128 barn med tiltaket økonomisk hjelp vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 10 278 barn i de tre analysegruppene.

I forhold til befolkningstall var det også innvandrerbarn som hadde den høyeste raten på 21,6 per 1 000. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var det 6,2 per 1 000 i alderen 0-22 år som mottok *økonomisk hjelp* i 2009, og for norskfødte barn med innvandrerforeldre 9,6 per 1 000 barn.

Det disse tallene ikke forteller, er om mottakerne har fått økonomisk hjelp en eller flere ganger, og hva hjelpen ble brukt til. I et rundskriv fra departementet (Barne- og familidepartementet 2000) står det at økonomisk stønad kan gis til konkret hjelp for barnet i enkelte tilfeller, f.eks. som tilskudd til fritidsaktiviteter, ferieopphold o.l. Det må likevel understrekes at slik stønad ikke skal ytes som erstatning for økonomisk sosialhjelp etter lov om sosiale tjenester m.v. Økonomisk stønad etter lov om barneverntjenester kan ytes bare som hjelpetiltak direkte til barnet. Stønad må derfor ha et konkret formål som kommer barnet tilgode, og skal ikke dekke livsnødvendige behov verken for barnet eller familien.

4.4. Barnehage

I 2009 var det totalt 5 554⁴ barn som hadde *barnehageplass* via barnevernet. Dette er en økning på 5 prosent fra 2004. I 2006 ble det satt i gang et forsøk med gratis kjernetid i barnehage i områder med høy andel minoritetsspråklige barn. Barn i familier der begge foreldrene er minoritetsspråklige, fikk da gratis kjernetid i barnehagen fra det året barnet fylte tre år. Endringer i bruk av barnehage som barnevernstiltak må sees i lys av dette prosjektet fordi vi kan anta at målgruppen for barnehage som barnevernstiltak og gratis kjernetid vil være overlappende.

Målsettingene med bruk av *barnehage* som hjelpetiltak er ofte flere. For barna vil det gjerne dreie seg om å få oppleve alternative forhold til voksne enn det de opplever hjemme, et mer stimulerende miljø og å styrke deres sosiale kompetanse m.m. For foreldre dreier det seg både om avlastning, støtte og råd i forhold til barna (NOU 2000:12). En plass i barnehage vil kunne gi innvandrerbarn nødvendig språktrening, og dermed gjøre skolestarten lettere. I barnehagen knytter barna gjerne vennskapsbånd gjennom lek, og barnehagen kan bidra til integrering i lokalmiljøet. *Barnehage* som hjelpetiltak krever et forpliktende og tett samarbeid mellom barnevernstjenesten, foreldre og barnehagen, og indirekte sikres det en daglig kontakt med familien gjennom plass i barnehage.

Totalt 237 innvandrerbarn hadde *barnehagetiltak* i løpet av 2009, noe som utgjør 19,8 per 1 000 barn i alderen 0-6 år (se vedleggstabell A7). Norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde en litt høyere rate med 23,2 barn per 1 000 i alderen 0-6 år. Her var det 926 barn som hadde *barnehage* som tiltak. I alt var det 4 285 barn uten innvandrerbakgrunn som hadde *barnehage* som tiltak, en rate på 11,5 per 1 000 barn 0-6 år.

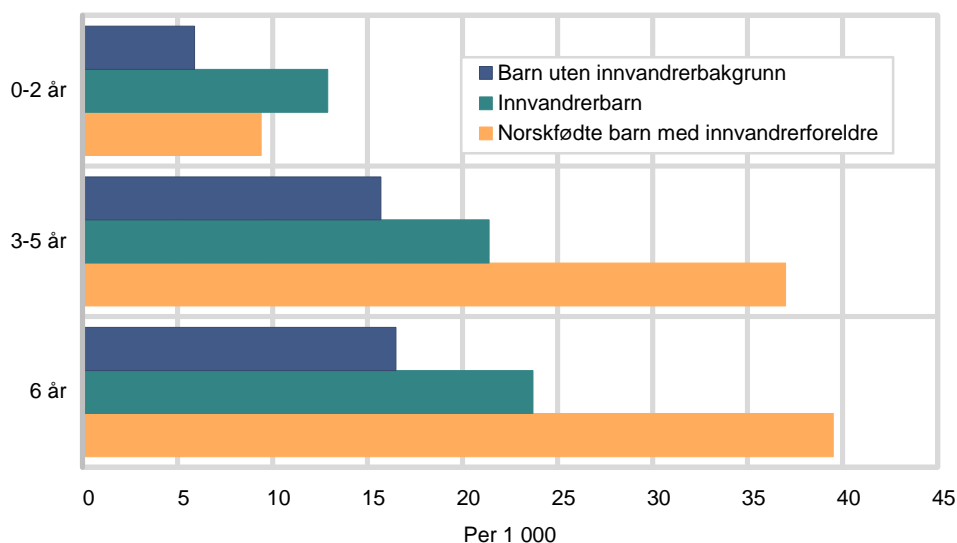
I alle tre analysegruppene har andelen blant barn i alderen 0-2 år med *barnehagetiltak* økt fra 2004 til 2009. Den største økningen finner vi for innvandrerbarn der raten steg fra 6,4 til 12,9 per 1 000 barn 0-2 år, som er en fordobling på fem år. Tilsvarende økning for norskfødte barn med innvandrerforeldre var fra 6,3 til 9,4 per 1 000 barn 0-2 år. For gruppen barn uten innvandrerbakgrunn i alderen 0-2 år var det 5,9 per 1 000 som mottok *barnehagetiltak* i 2009 mot 4,3 per 1 000 i 2004.

For aldersgruppen 3-5 år er bildet et annet. Her registrerer vi en nedgang både for innvandrerbarn og barn uten innvandrerbakgrunn, men en betydelig økning for norskfødte barn med innvandrerforeldre. Sett i forhold til befolkningstall var det blant innvandrerbarn 21,4 per 1 000 barn 3-5 år som mottok *barnehagetiltak* i 2009 mot 28,8 per 1 000 barn i 2004. Tilsvarende tall for barn uten innvandrerbakgrunn var en nedgang fra 17,3 per 1 000 barn 3-5 år i 2004 til 15,7 per 1 000 barn i 2009.

⁴ 106 barn med tiltaket barnehage vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 5 448 barn i de tre analysegruppene.

For norskfødte barn med innvandrerforeldre var det i denne aldersgruppen en økning fra 29,6 til 37,0 per 1 000 barn 3-5 år i denne femårsperioden.

Figur 4.2. Barn med barnehage som tiltak, etter innvandrerbakgrunn og aldersgrupper. Per 1 000 barn i ulike aldersgrupper. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Barnehagetiltak til 6-åringene kan ofte være knyttet opp til spørsmål om utsatt skolestart. Som vi ser av figur 4.2 har gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre en betydelig høyere andel seksåringer med barnehage som barnevernstiltak enn det vi finner i de andre to analysegruppene.

4.5. Fritidsaktiviteter

I løpet av 2009 var det 5 117⁵ barn som hadde *fritidsaktiviteter* gjennom barnevernet. Dette er en økning fra 3 857 barn i 2004.

I forhold til barnebefolkningen 0-22 år var det 2,8 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn som mottok dette tiltaket i 2009, og 6,2 per 1 000 i gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre. Men det er blant innvandrerbarn *fritidsaktiviteter* blir mest brukt, 13,5 per 1 000 innvandrerbarn hadde dette tiltaket. Fra 2004 til 2009 har antall innvandrerbarn som er aktivisert i fritida ved hjelp av barnevernet nær fordoblet seg fra 523 til 1 034.

Omtrent 20 prosent av innvandrerbarn med barnevernstiltak i 2009 hadde et aktivitetstilbud i fritida som tiltak fra barnevernstjenesten. I de to andre gruppene var prosentandelen henholdsvis 10 prosent for dem uten innvandrerbakgrunn og 12 prosent for norskfødte med innvandrerforeldre.

4.6. Skolefritidsordning (SFO)

Totalt 4 901⁶ barn hadde *SFO* i løpet av 2009. Det største prosentandelen finner vi blant norskfødte barn med innvandrerforeldre, 15 prosent i denne gruppen hadde *SFO*. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var andelen 10 og blant innvandrerbarn med tiltak var det 8 prosent som hadde *SFO* som tiltak.

⁵ 26 barn med tiltaket fritidsaktiviteter vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 5 091 barn i de tre analysegruppene.

⁶ 48 barn med tiltaket SFO vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 4 853 barn i de tre analysegruppene.

SFO er et tilbud til barn i de fire første klassetrinnene, dermed er *SFO* et aldersbestemt tiltak og vi gjør oppmerksom på at raten i figur 4.1 og i vedleggstabell A7 er beregnet per 1 000 barn 6-10 år, og ikke i forhold til 0-22 år som for flere av de andre tiltakene. Når vi ser dette tiltaket i forhold til befolkningstall, per 1 000 barn i alderen 6-10 år, er *SFO* det mest brukte tiltaket i alle tre analysegruppene. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre var det 31,2 barn per 1 000 med *SFO*, raten for innvandrerbarn var 29,5. Lavest lå barn uten innvandrerbakgrunn der 14,4 per 1 000 barn i alderen 6-10 år hadde *SFO* gjennom barnevernet i 2009.

I absolutte tall var det klart flest uten innvandrerbakgrunn, 3 844 barn, som hadde *SFO*. Men når vi ser tallene i forhold til barnebefolkningen, er plass på *SFO* et barnevernstiltak som oftere brukes til gruppene norskfødte barn med innvandrerforeldre og innvandrerbarn, enn til barn uten innvandrerbakgrunn.

4.7. Deltakelse i ansvarsgruppe

Ansvarsgrupper opprettes rundt et barn/familie knyttet til det tiltaket barnet/familien mottar. I en ansvarsgruppe skal representanter fra de ulike instansene som har et ansvar i tiltaket være representert. Barnet og dets familie deltar også. Gruppene møtes jevnlig for å diskutere tiltaket (NOU 2000:12). En ansvarsgruppe består av brukeren og representanter for tjenester som brukeren mottar. Arbeidet i en slik gruppe kan bidra til å koordinere innsatsen og til å avklare ansvarsforhold mellom de involverte instanser (NOU 2009:22).

Det var i 2009 totalt 4 845⁷ barn som hadde tiltaket *ansvarsgruppe*. Dette tiltaket var nytt i statistikken fra 2007.

I forhold til barnebefolkningen 0-22 år var det 6,2 per 1 000 norskfødte med innvandrerforeldre og 6,1 per 1 000 innvandrerbarn som hadde deltakelse i ansvarsgruppe som tiltak. Og noen færre, 3,0 per 1 000, blant dem uten innvandrerbakgrunn.

Prosentandelene som hadde tiltaket av alle med tiltak innenfor hver av gruppene, er nokså lik i de tre analysegruppene. Det var 12 prosent av norskfødte med innvandrerforeldre som hadde *ansvarsgruppe*, 10 prosent av de uten innvandrerbakgrunn og 9 prosent av innvandrerbarn.

4.8. Støttekontakt

Støttekontakt og besøkshjem/avlastningstiltak er to tiltak som kan ligne hverandre, ved at begge gir avlastning til foreldre og kan stimulere barnas sosiale liv utenfor familien. *Støttekontakt* skal bidra til at barnet får noen å prate med og gjøre aktiviteter sammen med, og skal dermed kunne høyne barnets livskvalitet (NOU 2000:12).

I løpet av 2009 hadde totalt 4 022⁸ barn *støttekontakt* gjennom barnevernet. Fra 2004 er bruken av *støttekontakt* redusert med nesten en fjerdedel. Spesielt blant dem uten innvandrerbakgrunn, som fortsatt utgjorde 70 prosent (2 929 barn) av mottakerne, er nedgangen stor, men sett i forhold til barnebefolkningen var det lavere rater i 2009 for alle analysegruppene. Støttekontakt er likevel et barnevernstiltak som oftere tas i bruk for innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre dersom vi ser antall barn med tiltak i forhold til barnebefolkningen.

Totalt 630 innvandrerbarn hadde *støttekontakt* i 2009. Dette utgjør 8,2 per 1 000 barn i alderen 0-22 år. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde 5,4 per

⁷ 46 barn med tiltaket deltakelse i ansvarsgruppe vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 4 799 barn i de tre analysegruppene.

⁸ 22 barn med tiltaket støttekontakt vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 4 000 barn i de tre analysegruppene.

1 000 barn med tiltak *støttekontakt*. Andelen for barn uten innvandrerbakgrunn var 2,3.

I 2009 hadde 8 prosent av barna uten innvandrerbakgrunn i barnevernet *støttekontakt* mot 13 prosent i 2004. Blant innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre med tiltak var det henholdsvis 12 og 11 prosent som mottok *støttekontakt*. Dette er en nedgang fra henholdsvis 19 og 15 prosent i 2004.

4.9. PMTO - foreldreveiledning

Parent Management Training Oregon⁹, heretter kalt PMTO, retter seg mot familier med barn mellom 3 og 12 år¹⁰ med alvorlige atferdsproblemer, der samhandlingsmønster mellom foreldre og barn kjennetegnes av gjensidig negativitet som har vedvart minimum et halvt år. Barnets symptomer utspiller seg ofte i form av konstant opposisjon med liten vilje til samarbeid, mangelfull sinnekontroll, uvanlig stor trassighet og svake sosiale ferdigheter. Med økende alder, overføres reaksjonsmønsteret ofte til arenaer utenfor hjemmet. Målet med behandlingen er at barnet og foreldre kan gjenopprette en positiv relasjon slik at opposisjonell atferd brytes og positiv utvikling fremmes. (Atferdssenteret 2010). Foreldrene skal veiledes og opplæres i metoder for å forandre en problematisk samhandling med barnet i hjemmet. PMTO har vært registrert som tiltak i barnevernsstatistikken fra 2002.

For PMTO har antall barn økt fra 273 barn i 2004 til 986 i 2009¹¹. Det var 878 barn uten innvandrerbakgrunn som fikk denne typen hjelp fra barnevernet i 2009. Det vil si 1,6 per 1 000 barn 3-12 år. I de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn var det få som hadde PMTO, henholdsvis 48 innvandrerbarn og 53 norskfødte barn med innvandrerforeldre. Sett i forhold til barnebefolkningen 3-12 år var ratene henholdsvis 1,8 og 1,3 per 1 000, slik at ratene er nokså like i de tre gruppene. Andelen innenfor hver av analysegruppene som mottok PMTO var 2,4 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak, 1,3 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre og 0,9 prosent av innvandrerbarn.

4.10. MST - multisystemisk terapi

Multisystemisk terapi, heretter kalt MST, er en familie- og nærmiljøbasert behandling for ungdom i alderen 12-18 år¹² som har alvorlige atferdsproblemer. Det kan dreie seg om ungdom som er voldelige eller aggressive, som har problemer på skolen, som ruser seg, eller som har venner som har uheldig innflytelse på dem. MST er et frivillig tilbud innen barnevernet. For noen av ungdommene kan MST være et alternativ til plassering utenfor hjemmet. I MST møter terapeuten familien hjemme, på tidspunkter som passer for familien. MST-terapeuten skal bistå foreldrene, men ikke overta deres oppgaver eller ansvar. Behandlingstilbudet skreddersys til den enkelte familie. Arbeidet er intensivt og i visse perioder dreier det seg om flere hjemmebesøk i uka samt møter med skole og støttepersoner i nærmiljøet. Foreldrene har mulighet til å ta kontakt med terapeuten hvis de har behov for det, 24 timer i døgnet, syv dager i uka. Behandlingen varer vanligvis fra tre til fem måneder, men avsluttes tidligere hvis ungdommen har nådd målene som ble satt for arbeidet. (Atferdssenteret 2011).

⁹ Metoden bygger på teorien og forskningen om behandlingsmodellen fra pioneren Gerald Patterson og hans kolleger ved Oregon Social Learning Center i USA.

¹⁰ Vi ser likevel i barnevernsstatistikken at det er både yngre og eldre barn som får PMTO. Av totalt 986 barn og unge med PMTO i 2009, var hovedtyngden, 801 barn, i alderen 3-12 år. 26 barn var i alderen 0-2 år, og 159 mottakere var mellom 13-22 år.

¹¹ 7 barn med tiltaket PMTO vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 979 barn i de tre analysegruppene.

¹² Vi ser likevel i barnevernsstatistikken at det er både yngre og eldre barn som mottar MST. Av totalt 718 barn og unge med MST i 2009, var hovedtyngden, 661 barn, i alderen 13-17 år. 24 barn var i alderen 6-12 år, og 33 mottakere var 18-22 år.

Antall barn med MST var omtrent likt i 2009 og 2004, med henholdsvis 718¹³ og 751. Av de 718 barna i 2009 var 647, eller 90 prosent, barn uten innvandrerbakgrunn. Bare 44 innvandrerbarn og 23 norskfødte barn mottok MST i løpet av 2009.

Som for PMTO er ratene for MST i de tre gruppene like selv om det er store forskjeller i absolutte tall. Blant barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn hadde 1,1 per 1 000 barn i alderen 10-19 år MST i 2009. Mens 0,9 per 1 000 norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde MST.

1,8 prosent av barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak og 0,9 prosent av innvandrerbarn mottok MST i 2009. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre var det 0,6 prosent som mottok MST.

Familie- og nærmiljøbaserte tiltak som PMTO og MST må alltid vurderes opp mot den enkeltes behov når det skal settes inn tiltak for barn og unge med alvorlige atferdsproblemer. Tiltakene krever som før nevnt at det fins ressurspersoner i barnets familie som det kan samarbeides med, og de er ikke aktuelle tiltak dersom omsorgssvikt i hjemmet er skyld i problemene.

Vi kan ut fra tallene fastslå at både MST og PMTO er tiltak som når få barn og unge.

4.11. Oppsummering

- Ved å se antall barn med tiltak i forhold til barnebefolkningen, ser vi at innvandrerbarn skiller seg ut sammenlignet med de to andre analysegruppene. De har høyere klientrate per 1 000 barn for nesten alle typer tiltak. Spesielt mottok innvandrerbarn *fritidsaktiviteter* og *økonomisk hjelp* langt oftere enn barn i de to andre gruppene.
- Hoveddelen av norskfødte barn med innvandrerforeldre er yngre barn, og det gjenspeiler seg i bruk av tiltak. *Barnehage* og *SFO* er tiltak hvor norskfødte barn med innvandrerforeldre har den høyeste klientraten av de tre analysegruppene.
- I forhold til barnebefolkningen brukes MST og PMTO omtrent i samme grad i alle tre analysegruppene. Men i absolutte tall var det svært få innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre som mottok disse tiltakene.

¹³ 4 barn med tiltaket MST vet vi ikke bakgrunnen til for 2009, så totalt var det 714 barn i de tre analysegruppene.

5. Plasseringer utenfor hjemmet

I dette kapittelet vil vi se på plasseringer av barn og unge uavhengig av om barna er plassert som hjelpetiltak, om omsorgen er tatt, eller om det er andre lovparagrafer som ligger bak plasseringene. Omsorgsovertakelser i de tre analysegruppene vil vi se nærmere på i neste kapittel.

Dersom hjelpetiltak i hjemmet ikke er tilstrekkelig for at barnet skal ha en trygg oppvekst, og foreldrenes omsorgsevne og oppdragelse ikke strekker til, så kan barnet plasseres utenfor hjemmet.

Frivillige plasseringer etter § 4-4, 5. ledd¹⁴ er hjelpetiltak, og trådte i kraft med ny barnevernlov i 1993. Det har siden den gang vært en betydelig økning i bruk av plasseringer som hjelpetiltak (<http://www.ssb.no/barnevern/tab-2010-07-06-09.html/>). Frivillige plasseringer skal i utgangspunktet være kortvarige, der foreldrene i en periode ikke er i stand til å ha den daglige omsorgen. Dersom det må forutsettes at foreldrene i lengre tid ikke vil kunne gi barnet forsvarlig omsorg, bør det vurderes om barnevernet skal overta omsorgen i fylkesnemnda. Det er imidlertid ingen regler på hvor lenge et barn kan være frivillig plassert. Dersom et barn er frivillig plassert, kan fylkesnemnda i følge § 4-8 vedta at barnet ikke skal flyttes for en tid opptil 3 måneder, dersom flyttingen kan være til skade for barnet, eller dersom det ikke er rimelig grunn til flyttingen.

Noen av barna er plassert etter omsorgsovertakelse i fylkesnemnda. Vedtak om å overta omsorgen for ett barn etter § 4-12 skjer dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen i hjemmet, som at foreldrene ikke sørger for at barnet får nødvendig behandling, dersom barnet opplever mishandling eller overgrep, og der det er fare for barnets helse og utvikling (se kapittel 6 om § 4-12 i barnevernloven).

Plasseringer kan også være midlertidige vedtak om å flytte barnet ut av hjemmet i akutsituasjoner (§§ 4-6 og 4-25), eller barnet kan bli plassert utenfor hjemmet på bakgrunn av store atferdsvansker (§§ 4-24 og 4-26).

Fosterhjem er det vanligste tiltaket når det gjelder plassering av barn utenfor hjemmet. Det finnes fire ulike fosterhjems-kategorier i barnevernsstatistikken, som et barn kan registreres i. Det ene skillet går på om barnet er plassert hos familie-medlemmer eller ikke. Det andre skillet går på om det er et ordinært fosterhjem eller om fosterhjemmet er forsterket¹⁵. Et forsterket fosterhjem mottar spesielle ytelser og tjenester, som for eksempel avlastning, ekstern veileder og ekstra lønnskompensasjon. I et forsterket fosterhjem kan dermed en eller begge fosterforeldrene redusere arbeidstiden utenfor hjemmet og være tilgjengelig for barnet i større grad. I dette kapitlet vil vi ikke gå inn i disse fire ulike kategoriene men se dem samlet som en kategori, fosterhjem.

I løpet av 2009 kan ett barn ha bodd i en og samme fosterfamilie over lengre tid, men fosterhjemmet kan likevel ha endret seg mellom kategoriene ordinært og forsterket. Ett og samme barn kan dessuten ha flyttet mellom ulike plasseringstiltak i løpet av året, og kan dermed være registrert et uvisst antall ganger. I løpet av 2009 var det totalt registrert 16 496 plasseringer¹⁶ for barn fra de tre analysegruppene, som vi ser av vedleggstabell A8. Ved utgangen av året kan et barn kun være

¹⁴ Plasseringer etter BVL § 4-4, 5. ledd er de mest vanlige av frivillige plasseringer, men også plasseringer etter §§ 4-6, 1. ledd og 4-26 er frivillige plasseringer.

¹⁵ Kategoriene er; fosterhjem (utenom familien), fosterhjem (familieplassert), forsterket fosterhjem (utenom familien), og forsterket fosterhjem (familieplassert).

¹⁶ Omfatter tiltakene; bolig/hybel, bolig med oppfølging, beredskapshjem, fire typer fosterhjem, barnevernsinstitusjon og andre behandlingsinstitusjoner. 190 barn med disse tiltakene vet vi ikke bakgrunnen til, så totalt var det 16 306 i de tre analysegruppene.

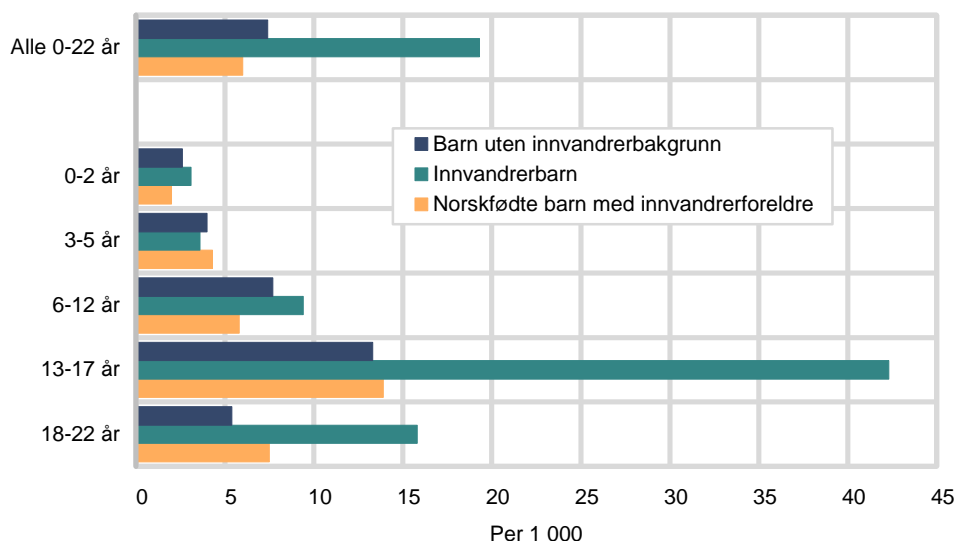
registrert i ett plasseringstiltak, og vi vil derfor benytte tall per 31.12. i den videre fremstillingen av plasseringstiltakene (figur 5.1 og vedleggstabell A8).

Totalt 11 355 barn i alderen 0-22 år var plassert utenfor sin opprinnelige familie ved utgangen av 2009. Dette er 2 579 flere barn enn ved utgangen av 2004, en økning på 29 prosent. For 60 av de plasserte barna mangler vi opplysning om hvilken bakgrunn de har, så i de tre analysegruppene var det til sammen 11 295 barn som var plassert per 31.12.2009. Antall barn uten innvandrerbakgrunn talte i alt 9 319, det vil si 83 prosent av dem som var plassert ved utgangen av 2009. 1 482 barn var innvandrerbarn og 494 var norskfødte barn med innvandrerforeldre, henholdsvis 13 og 4 prosent av de plasserte barna (se vedleggstabell A5).

5.1. Alder og plasseringer

Ser vi alle som var plassert av barnevernet ved utgangen av 2009 i forhold til folketallet, finner vi at antall plasseringer per 1 000 barn øker med alderen fram til fylte 18 år. Dette mønsteret finner vi igjen i alle tre gruppene (se vedleggstabell A8).

Figur 5.1. Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter alder og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Innvandrerbarn har den klart høyeste plasseringsraten (se figur 5.1), med 19,3 barn per 1 000 i alderen 0-22 år plassert utenfor hjemmet. Tilsvarende tall for barn uten innvandrerbakgrunn, og norskfødte barn med innvandrerforeldre, var henholdsvis 7,4 og 6,0 per 1 000 barn. Da alderssammensetningen i de tre gruppene er svært forskjellig vil vi se nærmere på andelen plasserte i ulike aldersgrupper, og også på hvilke plasseringstiltak som brukes. Men allerede nå kan vi fastslå at forskjellen i de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn fortsatt er stor, og at plasseringsraten i 2009 er over tre ganger så høy blant innvandrerbarn som blant norskfødte med innvandrerforeldre, barnebefolkningen tatt i betraktning. Den laveste plasseringsraten finner vi fortsatt blant norskfødte barn med innvandrerforeldre.

I alle tre analysegruppene er det flere barn som er plassert i 2009 enn i 2004, og den største veksten i plasseringsratene finner vi blant innvandrerbarn. Her økte plasseringsraten fra 14,4 til 19,3 per 1 000 barn 0-22 år, men også blant norskfødte med innvandrerforeldre, som fortsatt har den laveste plasseringsraten, var det en økning fra 4,4 til 6,0 per 1 000 barn. Tilsvarende økning for barn uten innvandrerbakgrunn var fra 6,6 til 7,4 per 1 000 i nevnte femårsperiode.

Blant de aller yngste, i småbarnsgruppen 0-2 år, hadde innvandrerbarn den høyeste plasseringsraten. Her var 3,1 per 1 000 barn plassert utenfor hjemmet, mens andelen plasserte utenfor hjemmet blant barn uten innvandrerbakgrunn og norsk-

fødte barn med innvandrerforeldre var henholdsvis 2,6 og 2,0 per 1 000 barn 0-2 år.

Av de eldste førskolebarna, de i alderen 3-5 år, var det flere som var plassert utenfor hjemmet enn blant de aller yngste. Dette er et mønster som går igjen i alle de tre analysegruppene. I aldersgruppen 3-5 år var det riktignok norskfødte barn med innvandrerforeldre som oftest var plassert av barnevernet, 4,3 per 1 000 barn 3-5 år. Dette er den eneste aldersgruppen hvor norskfødte barn med innvandrerforeldre har den høyeste klientraten av de tre analysegruppene. Til sammenligning var 4,0 og 3,6 per 1 000 barn i aldersgruppen 3-5 år blant barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn plassert utenfor hjemmet. Vi kan ellers notere oss at norskfødte barn med innvandrerforeldre i aldersgruppen 3-5 år, som nå har den høyeste plasseringsraten hadde den laveste av de tre analysegruppene i 2004, med 2,4 per 1 000 barn. En økning på 79 prosent flere plasserte barn i løpet av femårsperioden sett i forhold til antall barn i befolkningen. I absolutte tall har antall norskfødte barn med innvandrerforeldre med plasseringstiltak økt fra 27 i 2004 til 64 i 2009.

Skolebarn i alderen 6-12 år var oftere plassert utenfor hjemmet enn yngre barn. Sett i forhold til antall barn i denne aldersgruppen var innvandrerbarn de som oftest var plassert av barnevernet, 9,4 per 1 000 barn. Til sammenligning var 7,7 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn plassert utenfor hjemmet. Norskfødte med innvandrerforeldre har i denne aldersgruppen den laveste andel plasserte med 5,8 per 1 000 barn i alderen 6-12 år. Det er i gruppen innvandrerbarn vi finner den største økningen i plasserte barn per 1 000 barn 6-12 år fra 7,2 i 2004 til 9,4 i 2009.

I tenåringsgruppen 13-17 år er det langt flere som er plassert av barnevernet enn i de andre aldersgruppene. Også dette mønsteret går igjen i alle tre analysegruppene. Mens det blant barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre var henholdsvis 13,3 og 13,9 per 1 000 barn i alderen 13-17 år som var plassert utenfor hjemmet, var plasseringsraten blant innvandrerbarn hele 42,3 per 1 000 barn. Med andre ord en plasseringsrate som er 3 ganger så høy som for tenåringer i de to andre analysegruppene. Enslige mindreårige asylsøkere inngår i gruppen innvandrerbarn.

Mens norskfødte med innvandrerforeldre hadde den laveste plasseringsraten blant 13-17-åringene i 2004, er det nå fem år senere gruppen barn uten innvandrerbakgrunn som har færrest plasserte per 1 000 barn. Den store økningen finner vi blant innvandrerbarn der plasseringsraten økte fra 29,6 i 2004 til 42,3 ved utgangen av 2009.

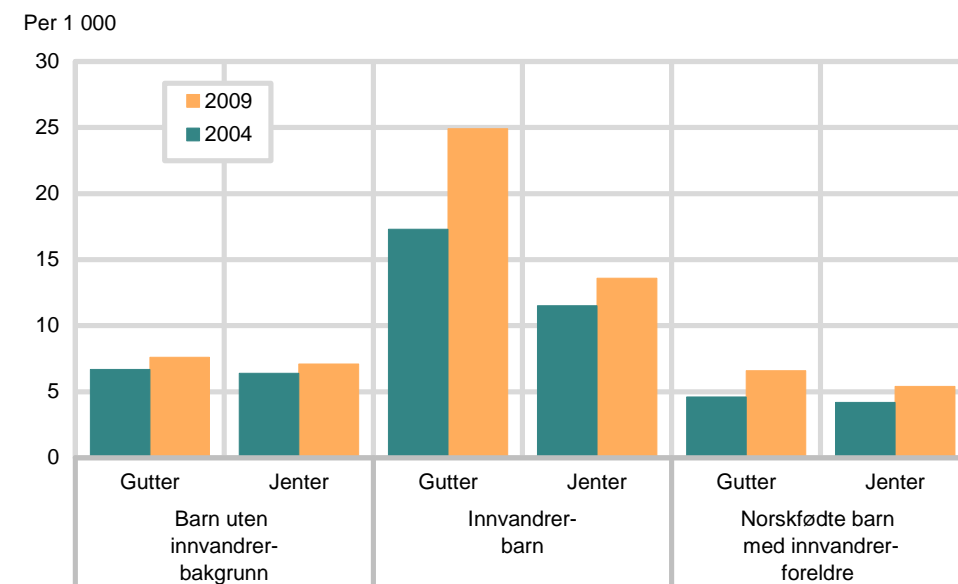
Ettervernsklientene er en spesiell gruppe fordi alle som mottar barnevernstiltak etter 18 år må selv ha gitt sitt samtykke til at plasseringstiltaket fortsetter etter fylte 18 år. Også i denne aldersgruppen er det flest innvandrerbarn som er plasserte i forhold til folketall, 15,8 per 1 000 barn 18-22 år. Tilsvarende rate for barn uten innvandrerbakgrunn, og for norskfødte med innvandrerforeldre er henholdsvis 5,4 og 7,5 per 1 000 barn. Barnevernstjenesten følger med andre ord langt oftere opp innvandrerungdom enn ungdom i de andre to analysegruppene, hvor behovet for plasseringer utenfor hjemmet etter fylte 18 år ikke ser ut til å være like stort. Vi registrerer at bruken av plasseringstiltak etter fylte 18 år har økt i alle tre analysegruppene fra 2004 til 2009 og vi skal senere se hvilke plasseringstiltak som nå tas i bruk.

5.2. Flere gutter enn jenter er plassert

I kapittel 3 fant vi at, både målt i prosentandel og ved å ta befolkningsmengden i betraktning, er flere gutter enn jenter som kommer under barnevernets vinger. Det samme gjelder også for plasseringer av barn. Figur 5.2 viser at av barn som har plasseringstiltak er det et flertall av gutter i alle de tre analysegruppene.

For 9 319 barn uten innvandrerbakgrunn som var plassert per 31.12.2009 er det 53 prosent gutter og 47 prosent jenter, samme kjønnsfordeling som i 2004. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre er andelen gutter 56 prosent, andelen var 54 i 2004, og blant innvandrerbarn er 65 prosent gutter og 35 prosent jenter. I 2004 var fordelingen 60 prosent gutter og 40 prosent jenter blant innvandrerbarn med plasseringstiltak.

Figur 5.2. Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004 og 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Ser vi antall plasseringer av gutter og jenter i befolkningen, og innad i hver av gruppene, finner vi samme mønster; 24,9 per 1 000 innvandregutter i alderen 0-22 år var plassert, mot 13,6 per 1 000 jenter. For barn uten innvandrerbakgrunn og for norskfødte med innvandrerforeldre i samme alderskategori finner vi henholdsvis 7,6 gutter og 7,1 jenter per 1 000, og 6,6 gutter og 5,4 jenter per 1 000.

5.3. Fosterhjem

Fosterhjem er det plasseringstiltaket som oftest blir brukt, og dette mønsteret gjelder for alle tre analysegruppene. Av 11 355 barn registrert med plasseringstiltak per 31.12.2009 (vedleggstabell A5) var 8 164 barn plassert i fosterhjem¹⁷. Det vil si vel sju av ti, eller mer nøyaktig 72 prosent. Litt lavere andel enn ved utgangen av 2004, da 74 prosent av de plasserte barna bodde i fosterhjem (6 922 barn). På fem år har antall barn plassert i fosterhjem ved utgangen av året økt med 18 prosent.

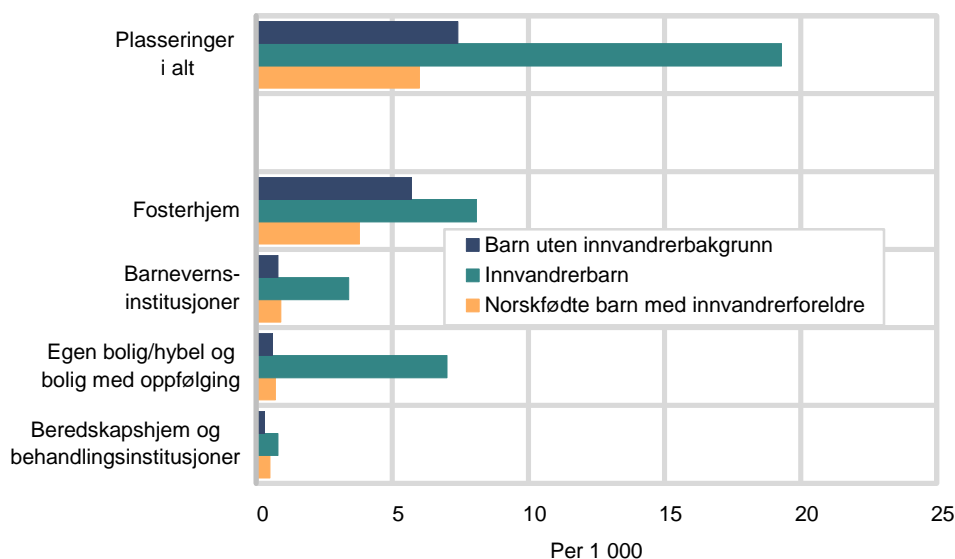
Av alle barn plassert i fosterhjem ved utgangen 2009, var nær ni av ti, eller mer nøyaktig 89 prosent barn uten innvandrerbakgrunn, 8 prosent innvandrerbarn, og nær 4 prosent var norskfødte med innvandrerforeldre.

Sett i forhold til befolkningstall 0-22 år var det innvandrerbarn som oftest var plassert i fosterhjem, med 8,1 per 1 000 i alderen 0-22 år, mot henholdsvis 5,7 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn og 3,8 per 1 000 barn i gruppen norskfødte med innvandrerforeldre (se figur 5.2 og vedleggstabell A5).

¹⁷ 60 av barna som var plassert per 31.12. kjenner vi ikke bakgrunnen til, og kan dermed ikke plassere dem i de tre analysegruppene. 17 av disse var registrert med fosterhjem, så totalt var det 8 147 barn i de tre analysegruppene som bodde i fosterhjem ved utgangen av 2009.

Norskfødte med innvandrerforeldre har fortsatt den laveste fosterhjemsraten av de tre analysegruppene slik de hadde det i 2004 enten vi snakker om førskolebarn, skolebarn, tenåringer i alderen 13-17 år eller ettervernsklienter 18-22 år.

Figur 5.3. Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter tiltak og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Av vedleggstabell A9 framgår det for øvrig at de høyeste fosterhjemsratene er knyttet til aldersgruppen 13-17 år. Dette mønsteret gjelder for alle tre analysegruppene. Innvandrerbarn skiller seg ut med en langt høyere rate, enn det vi finner i de andre to gruppene. Her var 18,4 per 1 000 barn plassert i fosterhjem, mot 9,8 og 8,5 per 1 000 barn 13-17 år i gruppene barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre.

Det er, ifølge *retningslinjer for fosterhjem* fra Barne- og likestillings- og inkluderingsdepartementet (2004), viktig at det rekrutteres forskjellige typer fosterhjem, som gjør det mulig å ta hensyn til barnets spesielle behov. Fosterforeldrene skal kunne gi barnet et trygt og godt hjem, samtidig som miljøet bør kunne ivareta og videreutvikle barnets identitet. Ved valg av fosterhjem skal barnevernstjenesten ta hensyn til barnets religiøse, etniske, kulturelle og språklige bakgrunn. Hvis barnet tilhører en religiøs eller språklig minoritet, kan det være vanskelig å få til. Retningslinjene sier at det likevel bør unngås å plassere et barn i en fosterfamilie med et livssyn som skiller seg vesentlig ut fra barnets opprinnelige familie. Det finnes per dags dato ingen oversikt over andel fosterfamilier med innvandrerbakgrunn. Det gjennomføres ved jevne mellomrom kampanjer for å rekruttere nye fosterhjem, og her blir det poengtert at også familier med innvandrerbakgrunn er ønskelig som fosterhjem. Det kan altså være vanskeligere å finne et tilpasset fosterhjem for barn med innvandrerbakgrunn. Dette forklarer likevel ikke de store forskjellene i bruk av fosterhjem mellom innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre.

I en NIBR-rapport om flerkulturelt barnevern der det er gjort en gjennomgang av faglitteratur finner de at det er gjennomført få – om noen – gode studier av hvordan fosterhjems plassering påvirker etniske minoritetsbarns utvikling. Rapporten konkluderer med at det ofte vil være nødvendig og hensiktsmessig å benytte majoritetsetniske fosterhjem for barn fra etniske minoriteter. Tilgangen på slike hjem er større, og det er enklere å rekruttere gode hjem som kommuniserer godt med barnevernet. Fosterfamilien bør i slike tilfeller ha en viss kompetanse på barnets kulturelle bakgrunn, og barnevernet bør sørge for at barnet og fosterfamilien har jevnlig kontakt med noen fra barnets etniske gruppe (Holm-Hansen, Haaland og Myrvold 2007).

5.4. Barnevernsinstitusjon

Denne kategorien omhandler barn og unge som bor i barnehjem, ungdomshjem, kombinerte barne- og ungdomshjem og akutt- og utredningsinstitusjoner.

Ved utgangen av 2009 var totalt 1 386¹⁸ barn og unge plassert i en av overnevnte barnevernsinstitusjoner, og dette er 107 flere enn i 2004 og en økning på 8 prosent i denne femårsperioden. Dette er det plasseringstiltaket som etter fosterhjem oftest ble brukt i 2004 både for barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte barn med innvandrerforeldre, med 0,8 per 1 000 barn i begge gruppene. Innvandrerbarn var noe oftere plassert i hybel/bolig enn i barnevernsinstitusjon, men var i forhold til befolkningsmengden likevel oftere plassert i barnevernsinstitusjon enn barn fra de to andre gruppene, med 2,9 per 1 000 0-22 år. Hvordan ser så bildet ut fem år senere?

Plass i barnevernsinstitusjon brukes sjelden for førskolebarn. Dette gjelder for alle tre analysegruppene. Det er først når vi kommer til tenåringsgruppen 13-17 år at plasseringsraten gjør et betydelig hopp oppover (se vedleggstabell A8). Blant barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre var det henholdsvis 2,6 og 3,6 per 1 000 barn 13-17 år som var plassert i barnevernsinstitusjon ved utgangen av 2009. Innvandrerbarn hadde som i 2004 en betydelig høyere plasseringsrate da 10,4 per 1 000 barn i denne aldersgruppen hadde plass i barnevernsinstitusjon.

Også blant ettervernsklientene 18 år og over, hadde barn med innvandrerbakgrunn oftere plass i barnevernsinstitusjon, enn barn uten innvandrerbakgrunn. Blant innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre var ratene 1,4 og 1,2 per 1 000 barn 18-22 år, mot 0,6 per 1 000 blant barn uten innvandrerbakgrunn. Det er bare blant norskfødte med innvandrerforeldre at plasseringsraten i institusjon har økt sammenlignet med tall for 2004.

Det er altså vanligere for tenåringsbarn fra de to innvandrergruppene å bli plassert i institusjon, enn for barn uten innvandrerbakgrunn. Tenåringer er de som oftest bor i institusjon. Det gjelder for alle tre analysegruppene. Av de 1 369 barna som hadde dette tiltaket ved utgangen av 2009, var 73 prosent 13-17 år. I tillegg var 16 prosent av beboerne enda eldre, det vil si ettervernsklienter i alderen 18-22 år.

5.5. Bolig/hybel og bolig med oppfølging

Dette er det plasseringstiltaket hvor vi ser en kraftig økning de siste fem år. Ved utgangen av 2009 var det 1 371¹⁹ unge, 12 prosent av alle plasserte barn og unge, som bodde på hybel eller bolig med oppfølging fra barnevernstjenesten. Fem år tidligere var det 6 prosent av dem med plasseringstiltak utenfor hjemmet som bodde på hybel eller bolig med oppfølging i regi av barnevernet. Mer enn hver tredje, eller mer nøyaktig 37 prosent, av alle innvandrerbarn plassert av barnevernstjenesten hadde bolig/hybel eller bolig med oppfølging som tiltak, noe som utgjør 7,0 per 1 000 av alle innvandrerbarn under 23 år i Norge. I 2004 var til sammenligning tallet 3,2 per 1 000 innvandrerbarn 0-22 år. Vi registrerer med andre ord mer enn en fordobling i løpet av fem år befolkningstall tatt i betraktning. For barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre var det henholdsvis 0,6 og 0,7 per 1 000 med dette tiltaket, men også for disse gruppene har bolig/hybel eller bolig med oppfølging økt.

Ser vi på aldersgruppen 13-17 år har det blant innvandrerbarn vært en økning fra 3,1 i 2004 til 12,1 per 1 000 som mottok tiltaket bolig/hybel eller bolig med

¹⁸ Det er 17 barn som bodde i barnevernsinstitusjon per 31.12.09 som vi ikke kjenner bakgrunnen til. Det vil si at totaltallet for de tre analysegruppene er 1269.

¹⁹ 20 av de med bolig/hybel og bolig med oppfølging vet vi ikke bakgrunnen til, i de tre analysegruppene var det altså 1351 unge under 23 år med dette tiltaket.

oppfølging i 2009. Blant barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre var ratene henholdsvis 0,5 og 1,6 per 1 000 i alderen 13-17 år. Også blant ettervernsklientene, de over 18 år, skiller innvandrerungdommen seg klart ut, da 11,2 per 1 000 hadde plass i bolig/hybel mot 2,2 og 4,4 per 1 000 blant barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre.

5.6. Andre plasseringstiltak

Andre plasseringstiltak er her blitt en samlebetegnelse for to svært ulike tiltak som beredskapshjem og andre institusjoner (ikke de vanlige barnevernsinstitusjonene, men ulike behandlingsinstitusjoner). Beredskapshjem er ofte familier som tar i mot barn for en kortere periode, som regel ved akutte situasjoner eller ved frivillige plasseringer. Men beredskapshjem kan også være knyttet til en institusjon. I noen tilfeller blir tiden i beredskapshjemmet brukt til å finne plass i fosterhjem eller institusjon, men for noen barn er det aktuelt å komme hjem igjen etter oppholdet hvis forholdene i hjemmet tillater det.

Det var ved utgangen av 2009 i alt 434 barn og unge som hadde plass i det vi har kalt andre plasseringstiltak. Også her finner vi den høyeste klientraten blant innvandrerbarn med 0,8 per 1 000 barn 0-22 år. Tilsvarende tall for barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte med innvandrerforeldre var henholdsvis 0,3 og 0,5. Andre plasseringstiltak brukes svært sjelden til ettervernsklienter, men er ellers like ofte brukt til førskolebarn som til skolebarn og tenåringer under 18 år.

5.7. Oppsummering

- Åtte av ti barn som var plassert av barnevernet ved utgangen av 2009 var barn uten innvandrerbakgrunn.
- Innvandrerbarn har likevel en dominerende plass i bildet når vi ser antall plassert i forhold til barnebefolkningen i de tre gruppene.
- Målt per 1 000 barn var det 2,6 ganger så mange innvandrerbarn som var plassert utenfor hjemmet ved utgangen av 2009, som barn uten innvandrerbakgrunn. Norskfødte med innvandrerforeldre hadde den laveste plasseringsraten.
- Fosterhjem er det tiltaket som oftest blir tatt i bruk ved plasseringer både for barn uten innvandrerbakgrunn, innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre.
- Det er noe mer vanlig for innvandrerbarn å bo i fosterhjem eller barnevernsinstitusjon, enn for barn fra de to andre gruppene. Særlig gjelder dette for tenåringsgruppen 13-17 år.
- Bruken av bolig/hybel og bolig med oppfølging som tiltak i barnevernet har økt de siste fem år, og er et tiltak som i dag langt oftere brukes til innvandrerungdom, enn til ungdom i de andre to analysegruppene.
- Bolig/hybel og bolig med oppfølging skiller seg ut som det plasseringstiltaket som oftest brukes til innvandrerungdom og norskfødte med innvandrerforeldre over 18 år.

Som før nevnt kan plasseringer enten være hjelpetiltak eller omsorgstiltak. Som hjelpetiltak fortrinnsvis for korte perioder, eller ved akutt plasseringer. Overtar det offentlige omsorgen for et barn skjer dette i fylkesnemndene for barnevern og sosiale saker. Spørsmål vi ønsker svar på i neste kapittel er om det skjer oftere eller sjeldnere at barn med innvandrerbakgrunn kommer under barnevernets omsorg, enn barn uten innvandrerbakgrunn.

6. Hjelpetiltak eller omsorgsovertakelse?

Ved utgangen av 2009 var det totalt 35 641 barn med barnevernstiltak. Åtte av ti hadde bare hjelpetiltak. For noen barn er ikke hjelpetiltak nok, og ved utgangen av 2009 var 6 603 barn eller i underkant av hvert femte barn med tiltak under barnevernets omsorg.

Omsorgsovertakelse

§ 4-12 i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester av 1992 (barnevernloven) sier at vedtak om å overta omsorgen for et barn kan treffes

- a) dersom det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen barnet får, eller alvorlige mangler i forhold til den personlige kontakt og trygghet som det trenger etter sin alder og utvikling,
- b) dersom foreldrene ikke sørger for at et sykt, funksjonshemmet eller spesielt hjelpetrengende barn får dekket sitt særlige behov for behandling og opplæring,
- c) dersom barnet blir mishandlet eller utsatt for andre alvorlige overgrep i hjemmet, eller
- d) dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.

I løpet av året kan et barn ha både omsorgstiltak og hjelpetiltak dersom omsorgen overtas av barnevernstjenesten via Fylkesnemnda, ved at omsorgen tilbakeføres til foreldre eller ved at barnet fyller 18 år i løpet av året. Et barn over 18 år kan ikke være under barnevernets omsorg, og tiltakene barnet fortsetter å ha registreres da som hjelpetiltak. Ved utgangen av året kan et barn kun registreres med enten hjelpe- eller omsorgstiltak, og tall for 31.12. er mest gunstig å bruke når det handler om omsorgstiltak og plasseringer.

Omsorgsovertakelse er et stort inngrep, og skal ikke skje dersom tilfredsstillende forhold for barnet kan skapes ved å tilføre hjelpetiltak. Frivillige hjelpetiltak skal alltid vurderes, og i de fleste tilfeller prøves, før eventuell omsorgsovertakelse.

I dette kapitlet vil vi heretter benytte tallmateriale for barn i alderen 0-17 år, fordi det kun er barn under 18 år som kan være under barnevernets omsorg. Ved utgangen av 2009 var det i de tre analysegruppene til sammen 32 542²⁰ barn under 18 år med barnevernstiltak (vedleggstabell A10). Av disse hadde nær 80 prosent hjelpetiltak, mens barnevernet hadde overtatt omsorgen for 20 prosent av barna

Fem år tidligere, ved utgangen av 2004, var det i alt 26 408 barn under 18 år med tiltak fra barnevernet. 78 prosent av disse mottok bare hjelpetiltak, og 5 789 barn – 22 prosent – var under omsorg ved utgangen av året. Antall barn med omsorgstiltak har økt med 801, eller 14 prosent fra utgangen av 2004 til 2009, samtidig har andelen som hadde omsorgstiltak av alle med barnevernstiltak gått ned fra 22 til 20 prosent. Antall barn under 18 år med hjelpetiltak økte i samme periode fra 20 619 til 25 952, en økning på 26 prosent. Det er altså hjelpetiltakene som øker mest.

6.1. Barn uten innvandrerbakgrunn

Av 6 590 barn under omsorg ved utgangen av 2009 var 5 846 barn uten innvandrerbakgrunn. Dette utgjør 89 prosent av alle barn med omsorgstiltak, og er en nedgang fra 93 prosent i 2004. Tallet på barn uten innvandrerbakgrunn under 18

²⁰ Totalt var det 32 719 barn 0-17 år med barnevernstiltak per 31.12.2009, der 177 av disse hadde ufullstendig fødselsnummer og dermed ukjent bakgrunn. Av disse hadde 164 barn hjelpetiltak, og 13 barn var under omsorg. Det vil si at i de tre analysegruppene hadde 25 952 barn under 18 år hjelpetiltak, og 6 590 barn var under omsorg ved utgangen av 2009.

år med tiltak per 31.12. har på disse fem årene steget fra 22 848 til 26 143, en økning på vel 14 prosent. Ved utgangen av 2009 hadde 78 prosent av disse bare hjelpetiltak, og vel 22 prosent var under omsorg av barnevernet. Ser vi på klientrater var 5,9 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn under omsorg, mens 20,6 per 1 000 hadde hjelpetiltak.

Sett i forhold til barnebefolkningen har det for barn uten innvandrerbakgrunn vært en liten økning i andel barn med barnevernstiltak ved utgangen av 2009 for alle aldersgruppene (se vedleggstabell A10). Økningen har vært størst for tenåringene, 13-17 år, der 33,3 per 1 000 hadde tiltak ved utgangen av 2009, mot 28,5 per 1 000 ved utgangen av 2004. Andel barn med omsorgstiltak har økt fra 8,3 til 9,0 per 1 000, så det er hjelpetiltak som utgjør størstedelen av økningen i andel med tiltak, fra 20,3 per 1 000 i 2004 til 24,3 per 1 000 ved utgangen av 2009.

For de yngste barna, 0-2 år, har det vært en økning i antall barn per 1 000 for både hjelpe- og omsorgstiltak. Hjelpetiltak har økt fra 8,1 per 1 000 i 2004 til 10,6 per 1 000 i 2009, der omsorgstiltak i samme periode har økt fra 1,6 til 1,9 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn.

For førskolebarna, 3-5 år, har det vært en liten nedgang i andelen med omsorgstiltak, fra 3,3 per 1 000 i 2004, til 3,2 per 1 000 ved utgangen av 2009. Hjelpetiltak for barn uten innvandrerbakgrunn i denne alderskategorien økte derimot fra 18,7 per 1 000, til 19,5 per 1 000 på disse fem årene.

Økningen i tiltak for skolebarna i alderen 6-12 år, er omtrent like sterk som for tenåringene, fra 24,2 til 28,9 per 1 000 fra 2004 til 2009. Fordelt på en økning i hjelpetiltak fra 18,5 til 22,4 per 1 000 ved utgangen av 2009, og en økning fra 5,7 til 6,5 per 1 000 barn med omsorgstiltak i samme femårsperiode.

6.2. Innvandrerbarn

Tallet på innvandrerbarn under 18 år med tiltak per 31.12. har steget fra 1 944 til 3 353 barn fra 2004 til 2009. Dette er en økning på 72 prosent. Ved utgangen av 2009 hadde 2 924 barn, 87 prosent, kun hjelpetiltak, og 429 barn eller 13 prosent, var under omsorg.

Sammenligner vi antall barn med tiltak per 1 000 barn i de ulike aldersgruppene, så har det vært en økning for alle bortsett fra barn på 3-5 år. I denne aldersgruppen var det 33,9 barn per 1 000 med tiltak i 2009 mot 39,3 ved utgangen av 2004. Det er andelen med hjelpetiltak som har blitt lavere. Ved utgangen av 2004 hadde 36,7 per 1 000 barn i alderen 3-5 år hjelpetiltak, mot 30,7 per 1 000 fem år seinere. I samme periode har barn med omsorgstiltak i alderen 3-5 år økt fra 2,6 til 3,2 per 1 000 ved utgangen av 2009.

Andel barn med hjelpetiltak har for de yngste innvandrerbarna, 0-2 år økt fra 12,9 per 1 000 ved utgangen av 2004 til 27,9 per 1 000 fem år seinere. Omsorgstiltak har derimot hatt en liten nedgang fra 1,8 til 1,7 per 1 000 ved utgangen av 2009. Verdt å merke seg er at det i denne gruppen dreier seg om få barn, bare 85 innvandrerbarn 0-2 år hadde tiltak per 31.12.2009, og 5 av disse var under omsorg.

For skolebarna, 6-12 år, har andel innvandrerbarn med hjelpetiltak økt fra 46,7 per 1 000 i 2004 til 53,8 per 1 000 ved utgangen av 2009. Andel skolebarn med omsorgstiltak har også hatt en økning de fem siste årene fra 4,7 til 6,6 per 1 000.

For de eldste barna, tenåringene, er det økning fra 10,2 til 13,7 per 1 000 innvandrerbarn under omsorg. Hjelpetiltak har økt fra 61,3 per 1 000 ved utgangen av 2004, til 78,2 per 1 000 fem år seinere. Totalt var det 267 under omsorg i denne gruppen. Det betyr at vel seks av ti innvandrerbarn under omsorg i 2009 var i alderen 13-17 år.

6.3. Norskfødte barn med innvandrerforeldre

Tallet på norskfødte barn med innvandrerforeldre med tiltak per 31.12. er nær fordoblet fra 2004 til 2009, fra 1 616 til 3 046 barn. Omtrent 90 prosent av disse hadde bare hjelpetiltak, mens vel 10 prosent var under omsorg ved utgangen av 2009.

Dersom vi sammenligner andel norskfødte barn med innvandrerforeldre med barnevernstiltak per 1 000, fra utgangen av 2004 til 2009, finner vi en økning i samtlige aldersgrupper.

Blant de yngste norskfødte barna med innvandrerforeldre, 0-2 år, under omsorg, har det vært en liten økning i femårsperioden fra 1,0 til 1,3 per 1 000. I motsetning til blant innvandrerbarn hvor det var en nedgang i barn under omsorg 0-2 år. Andelen med hjelpetiltak har også økt fra 12,3 per 1 000 ved utgangen av 2004 til 18,2 i 2009. Økningen i hjelpetiltak blant norskfødte barn med innvandrerforeldre er ikke så sterk som blant innvandrerbarn på samme alder.

Blant førskolebarna, i alderen 3-5 år, har det også vært en økning i barn under omsorg. Fra 1,8 per 1 000 ved utgangen av 2004 til 3,3 fem år seinere. Det er verdt å merke seg er at det var få barn under omsorg i de yngste alderskategoriene, totalt 27 i alderen 0-2 år, og 50 barn i alderen 3-5 år. Når det gjelder hjelpetiltak var det en sterk økning for norskfødte barn med innvandrerforeldre 3-5 år fra 2004 til 2009, fra 31,8 til 50,8 per 1 000.

For barn i alderen 6-12 år har det vært en økning både når det gjelder barn med hjelpetiltak og barn under omsorg. 34,9 per 1 000 norskfødte barn med innvandrerforeldre hadde hjelpetiltak og 3,8 per 1 000 var under omsorg ved utgangen av 2004, dette har økt til henholdsvis 45,1 og 5,1 per 1 000 fem år seinere.

Blant tenåringene i aldersgruppen 13-17 år, har barn med tiltak fordoblet seg fra 307 til 613 på fem år. Her har andel norskfødte barn med innvandrerforeldre med hjelpetiltak økt fra 30,0 til 39,2 per 1 000. Andel tenåringer under omsorg var 6,7 per 1 000 i 2004 og 8,5 per 1 000 i 2009.

6.4. Sammenligning av de tre analysegruppene

Dersom vi først ser på barn under omsorg og sammenligner de tre analysegruppene (se figur 6.1) finner vi at i forhold til barnebefolkningen 0-17 år gir de 429 innvandrerbarna under omsorg den høyeste raten, 8,6 per 1 000. Deretter følger barn uten innvandrerbakgrunn med 5,9 per 1 000 ved utgangen av 2009, og den laveste raten blant norskfødte barn med innvandrerforeldre med 4,3 per 1 000 under omsorg.

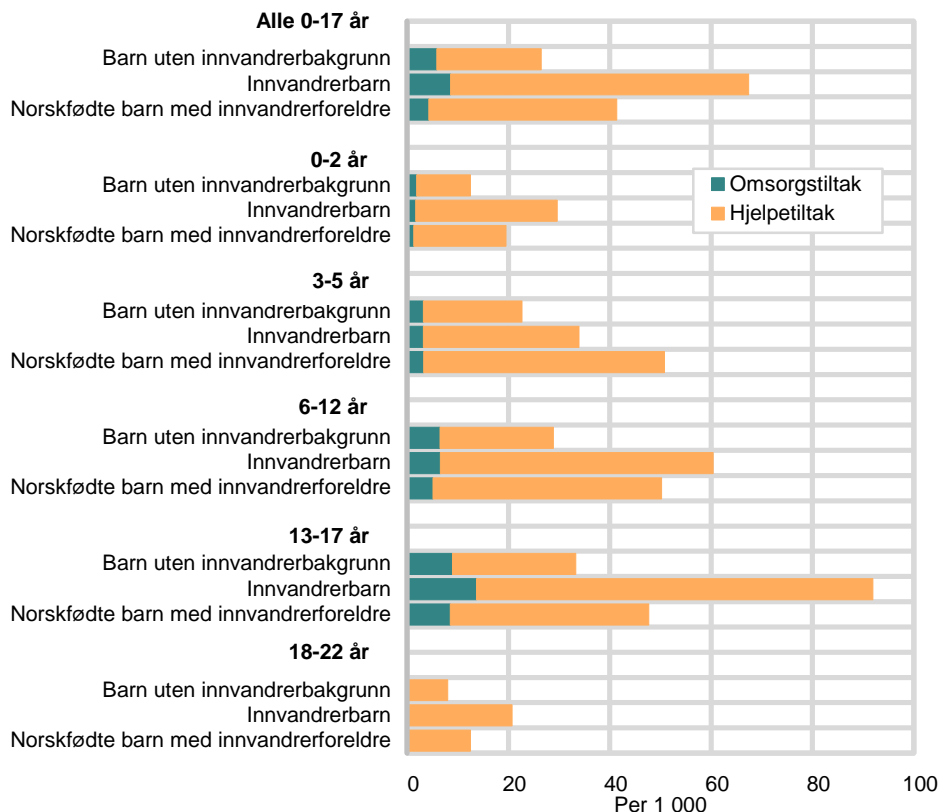
Av figur 6.1 hvor vi blant annet ser på andel barn under omsorg i ulike aldersgrupper finner vi følgende: Blant de aller yngste, de fra 0-2 år, og for førskolebarn i aldersgruppen 3-5 år er andelen barn under omsorg per 1 000 barn tilnærmet lik i de tre analysegruppene.

For barn i skolealder, 6-12 år, er omsorgsraten tilnærmet lik for innvandrerbarn og barn uten innvandrerbakgrunn, henholdsvis 6,6 og 6,5 per 1 000 barn. Blant norskfødte barn med innvandrerforeldre er andelen lavest med 5,1 per 1 000 barn under omsorg.

Det er først blant tenåringene i alderen 13-17 år, at det blir en klar forskjell mellom de tre analysegruppene. Innvandrerbarn har nå en langt høyere omsorgsrate enn det barn uten innvandrerbakgrunn og norskfødte barn med innvandrerforeldre har. For gruppen innvandrerbarn var 13,7 per 1 000 under omsorg, mens ratene i de to andre gruppene var mye lavere med henholdsvis 9,0 per 1 000 barn uten innvandrerbakgrunn og 8,5 norskfødte barn med innvandrerforeldre. Når det gjelder barn under

omsorg viser figur 6.1 at innvandrerne har høyest rate for både skolebarna og de eldste barna, noe som også er utslagsgivende for totalbildet av barn 0-17 år.

Figur 6.1. Barn med barnevernstiltak per 31. desember per 1 000 barn, etter aldersgrupper, type tiltak og innvandrerbakgrunn. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Av figur 6.1 ser vi at det er en større andel innvandrerbarn med hjelpetiltak i alle aldersgrupper enn det vi finner for de to andre analysegruppene med unntak av 3-5-åringene. Blant 3-5-åringene er det flest i gruppen norskfødte med innvandrerforeldre med 47,5 per 1 000, sammenlignet med 30,7 per 1 000 innvandrerbarn og 19,5 per 1 000 uten innvandrerbakgrunn. For tenåringer derimot, var det omtrent dobbel så høy rate for hjelpetiltak blant innvandrerbarn som blant norskfødte med innvandrerforeldre, med henholdsvis 78,2 og 39,2 per 1 000. Lavere andel finner vi for tenåringer uten innvandrerbakgrunn, der 24,3 per 1 000 hadde hjelpetiltak ved utgangen av 2009.

Når vi ser andel barn med hjelpetiltak per 1 000, er norskfødte barn med innvandrerforeldre sjeldnere i kontakt med barnevernet enn innvandrerbarn, og oftere enn barn uten innvandrerbakgrunn, i tre av de fire alderskategoriene, unntaket er aldersgruppen 3-5 år.

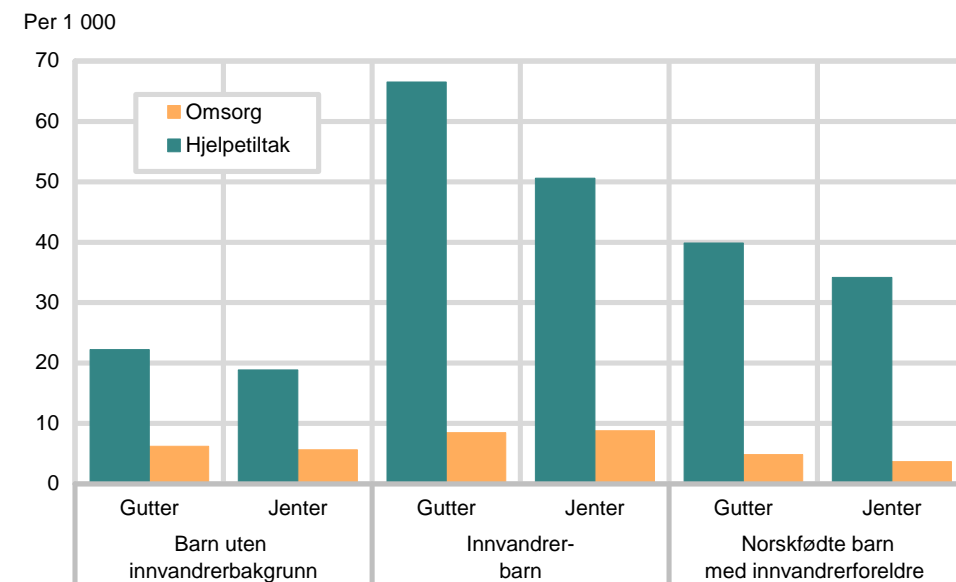
6.5. Kommer gutter oftere under omsorg enn jenter?

I figur 6.2 sammenlignes gutter og jenter i de tre analysegruppene i forhold til andel som mottok henholdsvis hjelpetiltak og omsorgstiltak. Blant barn uten innvandrerbakgrunn er ratene både for hjelpetiltak og omsorgstiltak høyere blant guttene enn blant jentene.

For innvandrerbarn ser vi at antall under omsorg er omtrent likt for gutter og for jenter, mens ratene for hjelptiltak er en god del høyere blant innvandrer gutter sammenlignet med innvandrer jenter.

Norskfødte barn med innvandrerforeldre skiller seg fra de to andre analysegruppene ved å ha lavest rater for barn under omsorg både blant gutter og jenter. Og ved at jenter i denne gruppen har en noe lavere rate enn guttene, mens det i de to andre gruppene er mer like rater blant gutter og jenter. For hjelpetiltakene har norskfødte barn med innvandrerforeldre lavere rater enn innvandrerbarn og høyere enn barn uten innvandrerbakgrunn for begge kjønn.

Figur 6.2. Barn med barnevernstiltak per 31. desember, etter innvandrerbakgrunn, kjønn og type tiltak. Per 1 000 barn 0-17 år. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

6.6. Oppsummering

- Totalt 6 590 barn 0-17 år i de tre analysegruppene var under omsorg ved utgangen av 2009. Nær 89 prosent av disse var barn uten innvandrerbakgrunn, over 6 prosent var innvandrerbarn og nesten 5 prosent var norskfødte barn med innvandrerforeldre.
- Fra 2004 til 2009 har andelen med innvandrerbakgrunn under omsorg økt sett i forhold til andelen uten innvandrerbakgrunn.
- Andelen barn under omsorg er dobbelt så høy for innvandrerbarn som for norskfødte barn med innvandrerforeldre.
- Lavest andel barn under omsorg, i forhold til befolkningstallet, finner vi blant norskfødte barn med innvandrerforeldre. Dette gjelder for alle alderskategoriene, med unntak av 3-5 år der ratene er nokså like i alle tre analysegruppene.
- Den største økningen i barn under omsorg sett i forhold til barnebefolkningen fra 2004 til 2009 finner vi blant innvandrerbarn, som fra før av hadde den klart høyeste omsorgsraten.
- Befolkningstallet tatt i betraktning mottar innvandrerbarn også langt oftere hjelpetiltak, enn barn fra de andre to analysegruppene. Ved utgangen av 2009 var raten blant innvandrerbarn med bare hjelpetiltak 58,8 per 1 000 barn.
- Andel barn med barnevernstiltak sett i forhold til barnebefolkningen, øker med alderen til barna, både når det gjelder hjelpetiltak og omsorgstiltak i de tre analysegruppene våre. Det vil si at jo eldre barna blir, jo flere barn per 1 000 har hjelpe- eller omsorgstiltak. Eneste unntaket her er for norskfødte barn med innvandrerforeldre, der det var flere barn med hjelpetiltak i alderen 3-5 år og 6-12 år, enn det vi finner i tenåringsgruppen 13-17 år.
- Andel under omsorg innenfor hver av analysegruppene i forhold til andel med hjelpetiltak er ulik. Hele 22 prosent av alle barn uten innvandrerbakgrunn er under omsorg, mens 13 prosent av innvandrerbarn og 10 prosent av norskfødte barn med innvandrerforeldre er det samme.

7. Grunnlag for iverksettelse av tiltak

I alt 46 487²¹ barn mottok som kjent tiltak fra barnevernet i 2009. Dette er 8 839 flere enn i 2004, og en økning på 23 prosent på fem år. For under 1 prosent, eller 18 barn, mangler vi opplysninger om grunnlaget for å iverksette tiltak. Statistikken skiller i dag mellom 17 ulike grunner for å iverksette tiltak for barn og unge, og flere av årsakene kan være registrert i samme sak/for ett og samme barn. Følgende fire kategorier er nye og kom med i statistikken fra 2007: *foreldres somatiske sykdom, kriminalitet hos foreldrene, vold i familien, og barnets psykiske problemer*. Noen av de 17 grunnene kan knyttes direkte opp mot foreldre og familiesituasjon, mens andre fokuserer på barnets atferd.

7.1. Forskjellige klientgrupper

Fordi de 17 grunnene for å iverksette barnevernstiltak viser tilbake på hva sosialarbeideren definerer som problemet i familien, kan de også brukes til å dele klientene inn i ulike grupper. Det er et langt sprang i alvorlighetsgrad fra saker hvor *forholdene i hjemmet særlige behov* er registrert som grunnlag for vedtak, til de sakene der *foreldrenes manglende omsorgsevne, eller barnet utsatt for mishandling eller seksuelle overgrep/incest, eller vold i hjemmet* er definert som problemet. De sistnevnte kategoriene indikerer svært vanskelige oppvekstforhold for et barn, og hører klart inn under det vi kan kalle *kjernebarnevernet*, som innebærer at barnevernet både må vurdere foreldrenes omsorgsevne, og om nødvendig foreslå omsorgsovertakelse og plassering utenfor hjemmet.

7.2. Forholdene i hjemmet særlige behov

Dette er den klart største kategorien, og registrert i nær halvparten, eller mer nøyaktig 48 prosent av sakene der barn mottok barnevernstiltak i 2009. Også i 2004 var *forholdene i hjemmet særlige behov* registrert i nær halvparten av sakene²². Kategorien viser til en oppvekstsituasjon²³ hvor barnevernet ønsker å hjelpe familien gjennom igangsetting av forebyggende tiltak, som kan være *økonomisk hjelp, støttekontakt, barnehageplass, plass i SFO eller hjelp til fritidsaktiviteter* og lignende. I mer enn halvparten av sakene, 56 prosent, der norskfødte barn med innvandrerforeldre mottok barnevernstiltak var *forholdene i hjemmet særlige behov* oppgitt som grunn, og tilsvarende i 48 og 46 prosent av sakene som gjaldt barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn.

Målt i forhold til barnebefolkningen, det vil si per 1 000 barn 0-22 år, ble *forholdene i hjemmet, særlige behov* brukt dobbelt så ofte som grunnlag for tiltak for innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre, henholdsvis 31 og 29 per 1 000. For barnevernsklienter uten innvandrerbakgrunn hadde 14 per 1 000 dette grunnlaget (se vedleggstabell A6). Dette kan tyde på at terskelen for å få hjelp fra barnevernet er minst like lav eller lavere for barn med innvandrerbakgrunn som for barn uten innvandrerbakgrunn.

7.3. Mishandling og omsorgssvikt

Kategorien *barnet utsatt for fysisk mishandling* var registrert som grunnlag for tiltak for om lag 900 barn i 2009 mot vel 950 i 2004. Kategorien *barnet utsatt for psykisk mishandling* var i 2009 registrert i 471 saker mot 532 i 2004. Med andre ord en nedgang for disse kategoriene, til tross for at det var flere barn med tiltak i 2009 enn i 2004. Målt i forhold til barnebefolkningen finner vi klare forskjeller mellom innvandrerbarn, norskfødte barn med innvandrerforeldre og barn uten

²¹ Det er 329 barn (0,7 prosent) vi ikke kjenner bakgrunnen til, og antall barn med tiltak i løpet av året i de tre analysegruppene blir derfor 46 158 barn.

²² En mer nøyaktig sammenligning med tall fra 2004-undersøkelsen blir vanskelig da det var i alt 6 731 saker som stod med *uoppgitt grunnlag* på variabelen *grunnlag for vedtak* i 2004, mot bare 18 saker i 2009.

²³ Det vises her til Lov om barneverntjenester (BVL) § 4-4

innvandrerbakgrunn (se tabell A6). *Barn utsatt for fysisk mishandling* var oftest registrert blant innvandrerbarn, noe sjeldnere blant norskfødte med innvandrerforeldre og langt sjeldnere oppgitt som grunn for tiltak til barn uten innvandrerbakgrunn. Også når det gjelder kategorien *barn utsatt for psykisk mishandling* er mønsteret det samme. Oftest registrert som grunnlag blant innvandrerbarn, og sjeldnere blant barn uten innvandrerbakgrunn i barnevernet. Norskfødte med innvandrerforeldre står også her i en mellomstilling, men med en betydelig lavere andel per 1 000 barn enn det innvandrerbarn hadde.

Kategorien *vold i hjemmet* som til sammen var registrert som grunn i 1 285 saker i 2009 var oftest registrert blant norskfødte med innvandrerforeldre, men nesten like ofte for innvandrerbarn. Henholdsvis 4,2 og 4,0 per 1 000 barn. Her skiller de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn seg klart ut fra barn uten innvandrerbakgrunn i barnevernet der bare 0,5 per 1 000 barn var registrert med *vold i hjemmet* som grunn for tiltak.

Kategorien *foreldres manglende omsorgsevne* var registrert som grunn for tiltak i 7 458 saker i 2009, mot 5 577 saker i 2004²⁴. Dette er en samlekategori som ofte forbindes med omsorgsovertakelse i fylkesnemnda etter § 4-12 a-d etter lov om barneverntjenester. Omsorgsovertakelse er et alvorlig inngrep i den enkelte familie der barnevernet overtar omsorgen og plasserer barnet utenfor hjemmet.

For barn uten innvandrerbakgrunn med barnevernstiltak var *foreldres manglende omsorgsevne* registrert i 16 prosent av sakene, og tilsvarende i 9 og 12 prosent av sakene som gjaldt innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre. Sett i forhold til barnetallet i de tre gruppene var imidlertid *foreldres manglende omsorgsevne* oftere brukt blant innvandrerbarn enn i de andre to gruppene.

7.4. Rusmisbruk

Som grunnlag for vedtak er det to kategorier knyttet til rusmisbruk, *foreldres rusmisbruk* og *barnets rusmisbruk*. I til sammen 4 780 saker var *foreldres rusmisbruk* registrert som grunn for tiltak. Til sammenligning var antallet 4 028 i 2004. Av vedleggstabell A6 ser vi at *foreldres rusmisbruk* er langt oftere oppgitt som grunn for tiltak for barn uten innvandrerbakgrunn (12 prosent), enn for barn med innvandrerbakgrunn. I de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn er *foreldres rusmisbruk* sjelden en grunn til at barnevernet kommer inn med tiltak, bare angitt i 1 og 3 prosent av sakene.

Sett i forhold til barnebefolkningen var *foreldres rusmisbruk* grunnlag for tiltak for 0,9 per 1 000 innvandrerbarn, mot 3,6 blant barn uten innvandrerbakgrunn. Barn og unge uten innvandrerbakgrunn er med andre ord fire ganger så ofte i barnevernet på grunn av *foreldres rusmisbruk*, som innvandrerbarn med tiltak fra barnevernet.

Når det gjelder *barnets rusmisbruk* er bildet et annet. Denne kategorien var bare registrert som grunnlag for vedtak i 1 prosent av sakene, det vil si i 676 saker i 2009 mot 559 i 2004, som gir en økning på 21 prosent i løpet av en femårsperiode. Sett i forhold til barnebefolkningen så var *barnets rusmisbruk* like ofte oppgitt som grunn blant barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn, mens *barnets rusproblem* langt sjeldnere er oppgitt som grunn for norskfødte med innvandrerforeldre.

7.5. Psykiske lidelser

Barn som vokser opp med foreldre med psykiske lidelser har vært et fokusert tema i massemediene de siste år. I en rapport fra Folkehelseinstituttet slås det fast at forskning viser at barn av foreldre med psykiske lidelser eller alkoholmisbruk har

²⁴ En nøyaktig sammenligning med 2004-tall er vanskelig da det var i alt 6 731 saker som stod med *uoppgitt grunnlag* på variabelen *grunnlag for vedtak* i 2004, mot bare 18 saker i 2009.

forhøyet risiko for å oppleve omsorgssvikt og mishandling (Torvik og Rognmo 2011). Dette indikerer at det trolig kan være en overlapping mellom kategoriene *foreldres psykiske lidelser* og *foreldres manglende omsorgsevne*. Av vedleggstabell A6 ser vi at *foreldres psykiske lidelse* var oppgitt som grunn i nær 5 700 saker i 2009 mot 4 000 saker i 2004, en økning på 42 prosent. Den prosentvise fordelingen innen de tre analysegruppene med hensyn til *foreldres psykiske lidelse* er henholdsvis 13 prosent for barn uten innvandrerbakgrunn, 8 blant innvandrerbarn og 12 prosent blant norskfødte barn med innvandrerforeldre.

Sett i forhold til barnebefolkningen 0-22 år er det i de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn at *foreldres psykiske lidelse* oftest er registrert som grunn til å iverksette barnevernstiltak. 5,3 per 1 000 innvandrerbarn og 5,9 for norskfødte barn med innvandrerforeldre, mens barn uten innvandrerbakgrunn har en score på 3,7 per 1 000 barn. Her hadde vi forventet å finne en overvekt blant foreldrene til innvandrerbarn, fordi mange av disse nylig har kommet som flyktninger fra krigsherjede områder, der forfølgelse, vold og tortur har stått på dagsorden. Men det er blant foreldrene til norskfødte barn med innvandrerforeldre at *foreldres psykiske lidelse* oftest er oppgitt som grunn barnebefolkningen tatt i betraktning.

Fra 2007 er også *barnets psykiske problemer* tatt med som en kategori når det gjelder grunnlag for tiltak i barnevernsstatistikken. I alt 1 339 saker er denne kategorien registrert som grunn for tiltak, det vil si i 3 prosent av sakene. Sett i forhold til barnebefolkningen er det blant innvandrerbarn *barnets psykiske problemer* oftest er oppgitt som grunn, deretter kommer barn uten innvandrerbakgrunn, og færrest blant norskfødte barn med innvandrerforeldre.

7.6. Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)

Det vil trolig være en overlapping mellom kategorier som *barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)* og *barnets rusmisbruk* da rusproblemer og stoffavhengighet ofte fører til kriminalitet.

Barn med alvorlige atferdsvansker kom for alvor på den sosialpolitiske dagsorden på slutten av 1990-tallet²⁵, og gruppen ble også viet stor oppmerksomhet i Befringutvalgets innstilling (NOU 2000:12) Om barnevernet i Norge. For å sitere Befringutvalget (side 161): "*Avviket mot gjeldende sosiale normer har til alle tider representert en stor utfordring. Uttrykksformene er og har vært mange, men avspeiler både fattigdom, sosial utstøting og oppvekstkriser. Noe av det mest oppmerksomhetskrevene er knyttet til vinningskriminalitet, vold og rusmidler*". På mange måter representerer denne klienttypen de største utfordringene for barnevernet, fordi sammensatte problemer ofte krever utstrakt samarbeid med skole, psykisk helsevern og rusomsorg for å lykkes. Utviklingen av en intensiv og ressurskrevende behandlingsform kalt multisystemisk terapi (omtalt som MST), er ett sentralt svar på denne utfordringen. MST er et foreldrestøttende tiltak som har som formål å redusere alvorlige atferdsproblemer hos ungdom.

I barnevernslovens atferdsparagrafer, §§ 4-24 og 4-26, fokuseres det på, sitat: "*ungdom som har deltatt i alvorlig eller gjentatt kriminalitet, som vedvarende har misbrukt rusmidler, og som har deltatt i prostitusjon og/eller vagabondering over tid*" (NOU 2000:12, s.163). Intensjonen med de nye atferdsparagrafene var å sikre seg at en kunne iverksette tiltak uten at det forelå omsorgssvikt²⁶.

²⁵ Lov om barneverntjenester omhandler nå *særlige tiltak for barn med alvorlige atferdsvansker*. Etter § 4-24 kan et barn med alvorlige atferdsvansker plasseres og tilbakeholdes i institusjon uten eget samtykke, og etter § 4-26 på grunnlag av samtykke. Norges forskningsråd gjennomførte en ekspertkonferanse høsten 1997 med tittel: "Om tilbud til barn og unge som er spesielt vanskelige og utagerende" (se E. Storvoll 1997).

²⁶ I barnevernloven § 4-4 fjerde ledd kan fylkesnemnda overfor barn som har vist alvorlige atferdsvansker vedta foreldrestøttende tiltak som har som formål å redusere barnets atferdsvansker og sikre at foreldrestøttende tiltak kan gjennomføres uten barnets samtykke.

Av de 46 487 barna med tiltak i 2009 var *barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)* registrert som grunnlag for tiltak i 12 prosent av sakene. For barn uten innvandrerbakgrunn var det registrert for 13 prosent av klientene, det vil si for hvert åttende barn med tiltak. Tilsvarende tall for innvandrerbarn, og norskfødte barn med innvandrerforeldre, var henholdsvis 10 og 8 prosent.

Ser vi barn med atferdsproblem i forhold barnebefolkningen i de tre gruppene ligger innvandrerbarn desidert høyest med 7,0 per 1 000 barn 0-22 år. Dette er nesten dobbelt så høyt som blant barn uten innvandrerbakgrunn, som hadde den laveste raten med 3,6 per 1 000. I gruppen norskfødte med innvandrerforeldre som i 2004 hadde den laveste raten av de tre, var det nå 3,8 per 1 000 barn hvor *barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)* var registrert som grunn til å iverksette barnevernstiltak.

Tre av fire (74 prosent) av de nær 5 500 barn og unge hvor *barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)* var registrert som grunnlag for tiltak, var ungdommer i alderen 13-22 år. Vi finner også en klar overvekt av gutter, to av tre av de 5 500 barna med atferdsvansker var gutter.

Guttene har altså en dominerende plass i dette bildet. Sett i forhold til folketallet står innvandregutter nesten tre ganger så ofte med atferdsproblem som grunnlag for tiltak, som det jentene i samme analysegruppe gjør, henholdsvis 10,2 og 3,7 per 1 000 barn 0-22 år. Blant barn uten innvandrerbakgrunn var forholdet gutter/jenter med atferdsproblem 4,7 og 2,6 per 1 000. Jenter født i Norge av innvandrerforeldre har den desidert laveste raten da bare 1,7 per 1 000 barn var registrerte med atferdsproblem, mot 5,9 blant guttene fra samme gruppe. Blant jentene er det innvandrerjenter som har den høyeste klientraten.

7.7. Oppsummering

- De fleste barn med barnevernstiltak tilhører gruppen "barn som trenger litt hjelp" eller mer presist der *forholdene i hjemmet, særlige behov* er registrert som grunn for tiltak. Dette gjelder i alle tre analysegruppene. For barn uten innvandrerbakgrunn og innvandrerbarn var nær halvparten av barneverns-klientene i denne kategorien, og blant norskfødte barn med innvandrerforeldre mer enn halvparten av klientene.
- Målt i forhold til barnebefolkningen var andelen "barn som trenger litt hjelp" dobbelt så høy blant de to gruppene av barn med innvandrerbakgrunn, som i gruppen barn uten innvandrerbakgrunn.
- "De forsømte barna" er den nest største klientgruppen, og her finner man *foreldres manglende omsorgsevne, foreldres rusmisbruk, og/eller foreldres psykiske lidelse* som grunn for å sette inn barnevernstiltak.
- Sett i forhold til barnebefolkningen er *foreldres rusmisbruk* fire ganger så ofte oppgitt som grunn for tiltak til barn uten innvandrerbakgrunn, som til innvandrerbarn.
- *Foreldres psykiske lidelse* er derimot oftere oppgitt som grunn for tiltak overfor barn med innvandrerbakgrunn, enn for barn uten.
- Mishandling er relativt sjelden oppgitt som grunnlag for barnevernstiltak. *Fysisk mishandling* er imidlertid langt oftere oppgitt som problem for innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre, enn for barn uten innvandrerbakgrunn sett i forhold til barnebefolkningen.
- Sett i forhold til barnebefolkningen er *barnets atferd* langt oftere oppgitt som grunn for tiltak til innvandrerbarn, enn for barn i de andre to gruppene.
- Gutter er langt oftere i barnevernet på grunn av atferdsproblemer enn jenter. Det gjelder for alle tre analysegruppene.
- Norskfødte jenter med innvandrerforeldre er de som sjeldnest er i barnevernet på grunn av atferdsproblem.

8. Er Oslo forskjellig fra resten av landet?

Oslo har en stor innvandrerbefolkning²⁷, og andel barn med innvandrerbakgrunn vil variere fra bydel til bydel. I barnevernsstatistikken for 2009 er det mulig å behandle Oslo både som et fylke, kommune, og se på de enkelte bydelene i hovedstaden. Den publiserte statistikken gir oss imidlertid ikke svar på om barn med innvandrerbakgrunn i Oslo oftere mottar hjelp fra barnevernet enn barn uten innvandrerbakgrunn. Heller ikke om klientratene i de tre analysegruppene er høyere i Oslo enn i resten av landet.

8.1. Hvert tredje barn i Oslo har innvandrerbakgrunn

Befolkningstall ved inngangen til 2010 viser at nesten hvert tredje barn i Oslo i alderen 0-22 år har innvandrerbakgrunn. Eller mer nøyaktig; 48 011 barn av i alt 151 822 barn i denne aldersgruppen.

Tabell 8.1. Barn 0-22 år i Oslo og i resten av landet, etter innvandrerbakgrunn. Absolutte tall og prosentandeler. Per 1.1.2010

	Oslo	Prosent	Resten av landet	Prosent
I alt	151 822	100	1 274 462	100
Barn uten innvandrerbakgrunn	103 811	68	1 163 558	91
Innvandrerbarn	15 132	10	61 683	5
Norskfødte barn med innvandrerforeldre	32 879	22	49 221	4

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Av tabell 8.1 ser vi at 10 prosent av alle barn i hovedstaden var innvandrerbarn, og at gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre er mer enn dobbelt så stor, med 22 prosent av alle barn og unge i Oslo. Tabellen viser også at det er store forskjeller mellom Oslo og resten av landet. Ni prosent av alle barn i resten av landet har innvandrerbakgrunn, mot 32 prosent av barn og unge i Oslo. Av i alt 1 274 462 barn og unge i resten av landet var 91 prosent barn uten innvandrerbakgrunn, og gruppen innvandrerbarn er her større enn gruppen av norskfødte med innvandrerforeldre.

En annen tilnærming gir oss følgende bilde: Av i alt 76 815 innvandrerbarn i Norge ved inngangen til 2010 bodde 20 prosent i Oslo, eller mer nøyaktig 15 132 barn i alderen 0-22 år. Hvert femte innvandrerbarn i Norge bor med andre ord i hovedstaden. Av i alt 82 100 norskfødte barn med innvandrerforeldre bodde 32 879 barn og unge i Oslo, det vil si 40 prosent. utfordringene med hensyn til å bygge opp kompetanse i et flerkulturelt barnevern, er derfor trolig vesensforskjellig fra det man finner i resten av landet, der innslaget av barn med innvandrerbakgrunn er betydelig lavere.

Tabell 8.2. Barn 0-22 år med tiltak i løpet av året i Oslo og i resten av landet, etter innvandrerbakgrunn. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009

	Barn med tiltak i Oslo	Per 1000 barn 0-22 år	Barn med tiltak i resten av landet	Per 1000 barn 0-22 år
Alle barn med tiltak*	5 185	34,2	41 302	32,4
Barn uten innvandrerbakgrunn	2 654	25,6	34 224	29,4
Innvandrerbarn	915	60,5	4 214	68,3
Norskfødte med innvandrerforeldre ...	1 558	47,4	2 593	52,7

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Av tabell 8.2 ser vi at klientraten er klart høyere blant innvandrerbarn enn det vi finner i de andre to analysegruppene, henholdsvis 60,5 per 1 000 i Oslo og 68,3 i

²⁷ Per 1.1.2010 var det i alt 459 346 innvandrere bosatt i Norge. Av disse bodde 27 prosent i Oslo, eller mer nøyaktig 122 379 personer med innvandrerbakgrunn var bosatt i hovedstaden (SSB Statistikkbanken, tabell 07110).

²⁸ I alt var det 46 487 barn med tiltak i løpet av 2009. For 329 barn kjenner vi ikke bakgrunnen, så totalt er det 46 136 barn med tiltak i løpet av året i de tre analysegruppene. I Oslo er det 58 barn vi ikke kjenner bakgrunnen til, og til sammen er det 5 127 barn i de tre analysegruppene i Oslo.

resten av landet. Nest høyest klientrate har norskfødte med innvandrerforeldre der 47,4 per 1 000 i Oslo og 52,7 i resten av landet mottok barnevernstiltak. Lavest klientrate hadde barn uten innvandrerbakgrunn der henholdsvis 25,6 per 1 000 barn i Oslo mottok tiltak fra barnevernet, og 29,4 i resten av landet.

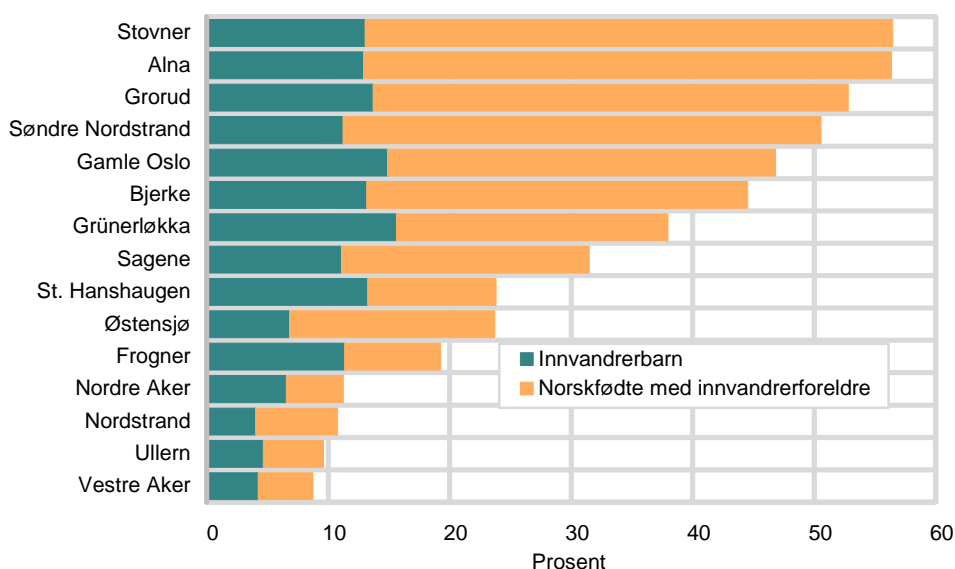
Vi ser også at Oslo har lavere klientrater i alle tre analysegruppene sammenlignet med resten av landet. Barn med samme bakgrunn får med andre ord sjeldnere tiltak i Oslo enn i resten av landet når barnebefolkningen tas i betraktning.

Oslo har likevel en samlet klientrate som er høyere enn den vi finner for resten av landet. I Oslo var det 34,2 per 1 000 barn i alderen 0-22 år som mottok barnevernstiltak i løpet av 2009, mens tilsvarende klientrate for resten av landet var 32,4. At Oslo kommer ut med høyere klientrate enn resten av landet skyldes ett langt høyere innslag av både innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre; de to analysegruppene som har de klart høyeste klientratene.

8.2. Andel barn med innvandrerbakgrunn i bydelene i Oslo

Oslo er langt fra en homogen by. Innslaget av barn med innvandrerbakgrunn i bydelene varierer mye.

Figur 8.1. Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre 0-22 år bosatt i bydelene i Oslo, etter innvandrerbakgrunn. Per 1. januar 2010. Prosent



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Av figur 8.1 ser vi at fire bydeler: Stovner, Alna, Grorud og Søndre Nordstrand, hadde over halvparten av barn og unge i alderen 0-22 år innvandrerbakgrunn. Vi ser også at andelen i disse fire bydelene er fem ganger så høy som den vi finner i bydelene Vestre Aker, Ullern, Nordstrand og Nordre Aker. Her har bare hvert tiende barn innvandrerbakgrunn. De fire sistnevnte bydelene har andeler som er mer lik det gjennomsnittet vi finner for resten av landet, der 9 prosent av barnebefolkningen har innvandrerbakgrunn, og der gruppene innvandrerbarn og norskfødte med innvandrerforeldre dessuten er tilnærmet like store.

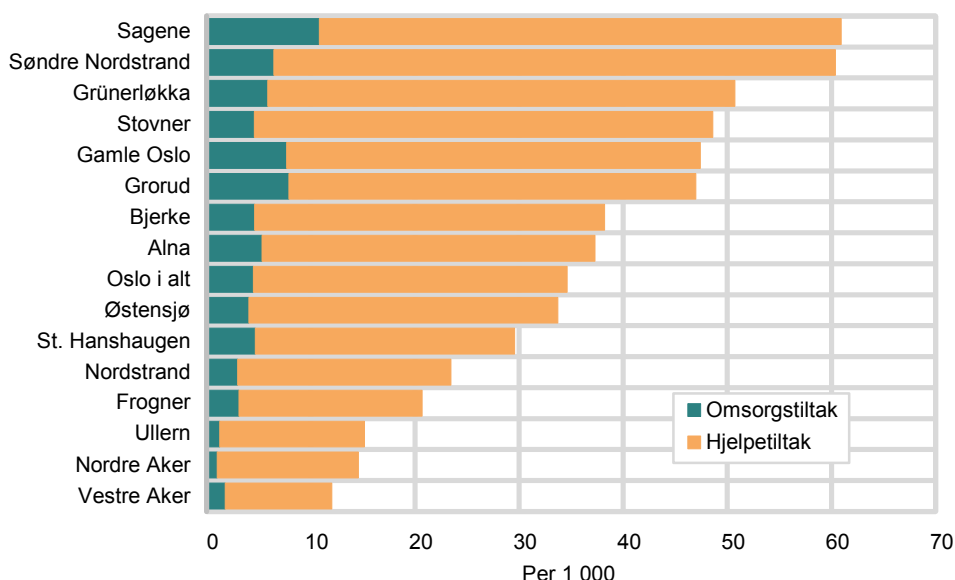
Andelen barn med innvandrerbakgrunn i Oslo er, som vi tidligere har sett 32 prosent, mot 9 prosent i resten av landet. I bydelene Grünerløkka og Sagene som ligger nært gjennomsnittet for Oslo, har hvert tredje barn innvandrerbakgrunn, mens i bydelene Gamle Oslo og Bjerke var andelen rundt 45 prosent.

8.3. Store variasjoner i klientratene i bydelene i Oslo

Ser vi på klientratene for de enkelte bydelene, her målt som barn med barnevernstiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år, finner vi at bydelene Sagene og Søndre Nordstrand har over fem ganger så mange klienter per 1 000 barn som bydel Vestre Aker har.

Bydelene Stovner, Gamle Oslo og Grorud har også høye klientrater, om lag fire ganger høyere enn i Vestre Aker hvor 12,0 per 1 000 barn mottok barnevernstiltak i løpet av 2009.

Figur 8.2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året i bydelene i Oslo, etter type tiltak. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Hvordan er så forholdet mellom høy andel barn med innvandrerbakgrunn og høye klientrater i bydelene i Oslo? Er det slik at bydeler som skårer høyt på den førstnevnte variabelen også skårer høyt på den andre? For å finne ut mer om dette vil vi benytte Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient som brukes til å undersøke samvariasjon mellom variabler.

Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient har formelen $R_s = 1 - 6 \cdot \sum d^2 / n(n^2 - 1)$ og varierer mellom +1 og -1. Hvis +1 så er de to rangordningene eksakt like. Er koeffisienten -1 er det derimot en negativ samvariasjon, og den ene rangordningen er da eksakt omvendt av den andre. Først rangeres bydelene fra 1 til 15 på de to variablene fra lav til høy (se figurene 8.1 og 8.2). Deretter beregnes differansen d for hver bydel for de to rangordningene (eks Sagene bydel: $8 - 15 = -7$, og d^2 blir her lik 49). Summen av alle $d^2 = 136$, og $n = 15$ (antall bydeler). Utregninger finnes som vedlegg B. Viktig å understreke at samvariasjon ikke postulerer kausalitet mellom variablene.

Utregnet blir Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient for de to variablene lik +0,76. En samvariasjon som indikerer at i en bydel med høy andel barn med innvandrerbakgrunn vil det være en høy andel barn med barnevernstiltak, og omvendt.

For syv av de femten bydelene i Oslo er rangeringen på de to variablene tilnærmet lik. Det vil si at differansen (d) mellom rangordningene er 0 eller ± 1 . Sagene og Alna er de to bydelene som skiller seg klart ut med hensyn til rangering på de to variablene. Sagene ligger på topp når det gjelder andel barn med barnevernstiltak, med 60,9 per 1 000 barn 0-22 år, men ligger på åttende plass på variabelen andel barn med innvandrerbakgrunn, der 31 prosent av barna har innvandrerbakgrunn. Av figur 8.2 ser vi for øvrig at Sagene bydel i tillegg har den høyeste klientraten av

barn under omsorg. Hva dette skyldes vet vi ikke, men et betydelig antall kommunale boliger i bydelen kan være en indikator på at mange barn vokser opp i familier med vanskelige levekår, noe som ofte bidrar til økt behov for hjelp fra barnevernet. I 2009 hadde Sagene 2 425 kommunalt eide boliger. Til sammenligning var det i bydelene, Vestre Aker, Nordre Aker, Ullern, Frogner og Nordstrand, de fem bydelene som hadde færrest barn med barnevernstiltak, til sammen 1 700 kommunalt eide boliger (SSB, Statistikkbanken tabell 04678). Medianinntekt etter skatt for familier med barn kan være en annen forklaringsvariabel.

Bydel Alna har et annet mønster. Alna rangeres som nummer to av bydelene med hensyn til andel barn med innvandrerbakgrunn. I denne bydelen har et flertall av barna innvandrerbakgrunn, mer nøyaktig 56 prosent av barna. En klientrate på 37,3 per 1 000 barn 0-22 år gir imidlertid en åttendeplass blant bydelene når det gjelder andel barn med barnevernstiltak. Bydelene Stovner og Grorud er mer lik Alna med hensyn til rangering på de to variablene.

Bydelene Grünerløkka og Gamle Oslo er mer lik Sagene. De har relativt høye klientrater henholdsvis 50,7 og 47,4 per 1 000 barn, og i tillegg en betydelig andel barn med innvandrerbakgrunn, henholdsvis 38 og 47 prosent.

I bydel Søndre Nordstrand hvor over halvparten av barna har innvandrerbakgrunn finner vi den nest høyeste klientraten med 60,4 per 1 000 barn med barnevernstiltak.

8.4. Barn med innvandrerbakgrunn mottar oftest barnevernstiltak

Vi har sett (figur 8.2) at det er store forskjeller i klientrater mellom bydelene i Oslo, og figur 8.3 viser i tillegg at det er til dels store forskjeller i klientrater mellom de tre analysegruppene innad i bydelene med hensyn til hvem som er barneverns klienter.

Ser vi hovedstaden samlet er innvandrerbarn den gruppen som oftest mottar hjelp fra barnevernet, mer nøyaktig 60,5 per 1 000 barn i alderen 0-22 år. Til sammenligning var klientraten for norskfødte barn med innvandrerforeldre 47,4 per 1 000 og 25,6 for barn uten innvandrerbakgrunn (se figur 8.3). Forskjellene fra bydel til bydel er også stor. I ti av bydelene er det innvandrerbarna som har høyest klientrater, mens det i de øvrige fem bydelene er norskfødte barn med innvandrerforeldre som oftest mottar hjelp. Bydelene Gamle Oslo, Grorud, Stovner og Alna skiller seg ut fra flertallet ved at barn uten innvandrerbakgrunn like ofte eller oftere mottar tiltak som gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre.

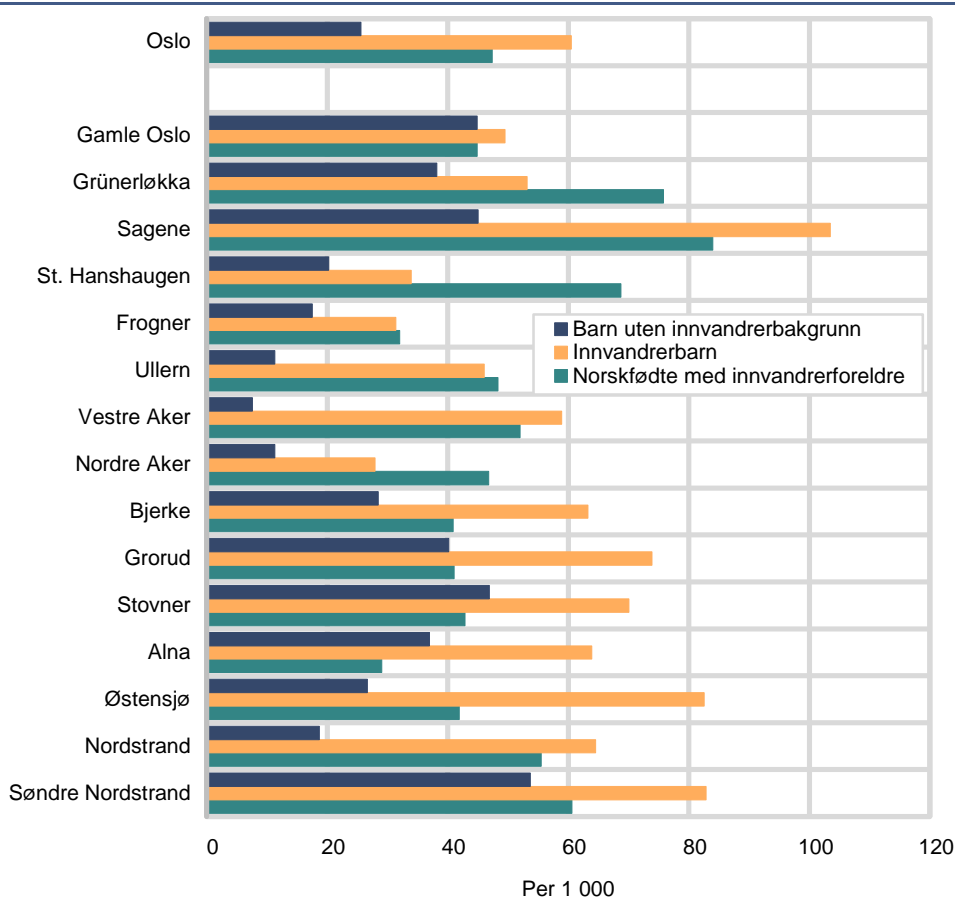
De høyeste klientratene for innvandrerbarn i hovedstaden finner vi i bydel Sagene, der 103,5 per 1 000 barn mottok barnevernstiltak i løpet av 2009²⁹. Hvor mye asylmottaket for enslige mindreårige asylsøkere i bydel Sagene har å si for den høye klientraten vet vi ikke. I bydelene Søndre Nordstrand og Østensjø, som følger på de neste plassene, er klientratene for denne gruppen henholdsvis 82,9 og 82,6 per 1 000 barn. Lavest klientrate for innvandrerbarn har Nordre Aker med 27,9 per 1 000 barn 0-22 år.

For gruppen norskfødte barn med innvandrerforeldre er det også bydel Sagene som ligger øverst med 84,0 per 1 000 barn, mens bydelene Grünerløkka og St.Hanshaugen på de neste plassene hadde henholdsvis 75,8 og 68,7 per 1 000 barn. Lavest klientrate for norskfødte barn med innvandrerforeldre finner vi i bydel

²⁹ I bydel Sagene ligger Torshov statlige transittmottak med prioritert saksbehandling. Transittmottaket har fra 1.10.2009 i alt 130 plasser, men hadde tidligere 230 plasser. Torshov EMA transitt har fra 1.10.2009 avtale om transitt både for enslige mindreårige asylsøkere (EMA) og ordinær transitt.

Alna, som vi tidligere har sett (figur 8.1), sammen med Stovner, har størst innslag av norskfødte barn med innvandrerforeldre i bydelene i Oslo. Mer nøyaktig 43,4 prosent av alle barn i disse to bydelene er norskfødte barn med innvandrerforeldre.

Figur 8.3. Barn med barnevernstiltak i løpet av året i bydelene i Oslo, etter innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009

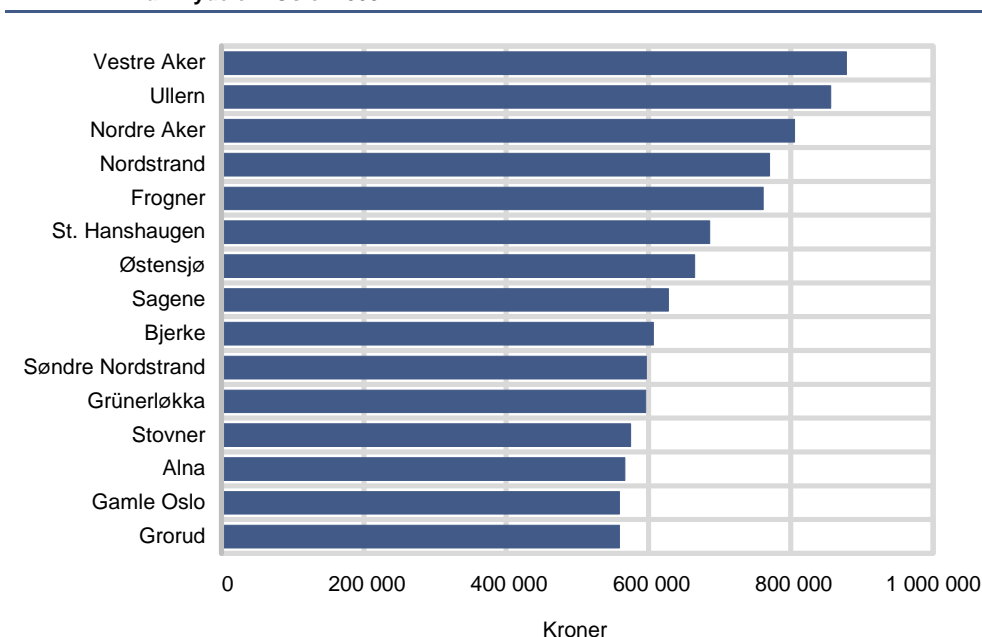


Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

8.5. Familieøkonomi – forskjeller i medianinntekt etter skatt i bydelene

Hva har familieøkonomi å si for sannsynligheten for at barn vil motta barnevernstiltak? Datagrunnlaget i denne analysen gir oss ikke grunnlag for å gi noe sikkert svar. Vi mangler opplysninger om familieinntekt knyttet til våre individdata. En spesialkjøring fra inntektsstatistikken i SSB for 2009 gir oss medianinntekt etter skatt i bydelene for familier med barn 0-17 år. I familier inngår her både familietypene *par med barn 0-17 år* og *enslige med barn 0-17 år*. Hypotesen er en negativ samvariasjon på bydelsnivå. Det vil si at bydeler med høy medianinntekt etter skatt for familier med barn 0-17 år vil ha færre barnevernsklienter enn bydeler der medianinntekten er lav.

Rangering av bydelene i figur 8.2 og figur 8.4 danner grunnlag for å se om det er en slik sammenheng. Vi vil også her bruke Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient til måle samvariasjon mellom de to variablene. Det er imidlertid viktig å understreke at vi ikke vet om det er familier med høy inntekt i bydelen som har barn i barnevernet, eller om det er de med lavest familieinntekt som er representert. Det er med andre ord en fare for nivåslutningsfeil. Medianinntekten etter skatt i 2009 gjelder for familier med barn 0-17 år, ikke 0-22 år som er brukt i resten av rapporten.

Figur 8.4. Medianinntekt etter skatt for par med barn 0-17 år/enslig forsørger med barn 0-17 år. Bydeler i Oslo, 2009

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Utregnet blir Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient for de to variablene lik $-0,80$ (se vedlegg). En rangkorrelasjon som forteller om en sterk negativ samvariasjon. Det bekrefter at de bydelene hvor medianinntekten til familier med barn under 18 er høy har de laveste andelene av barn i barnevernet, og omvendt. Bydelene Vestre Aker, Nordre Aker, Ullern, Frogner og Nordstrand som har de laveste klientratene i Oslo, er de samme fem bydelene hvor medianinntekten etter skatt for familier med barn under 18 år var høyest i 2009. For Sagene, Søndre Nordstrand og Grünerløkka som har de høyeste klientratene er bildet mer sammensatt, fordi verken Sagene eller Søndre Nordstrand hører til de bydelene med lavest medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år. Bydelene Grorud, Gamle Oslo og Alna, som er de tre bydelene med lavest medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år, har alle klientrater som ligger over gjennomsnittet for Oslo.

8.6. Oppsummering

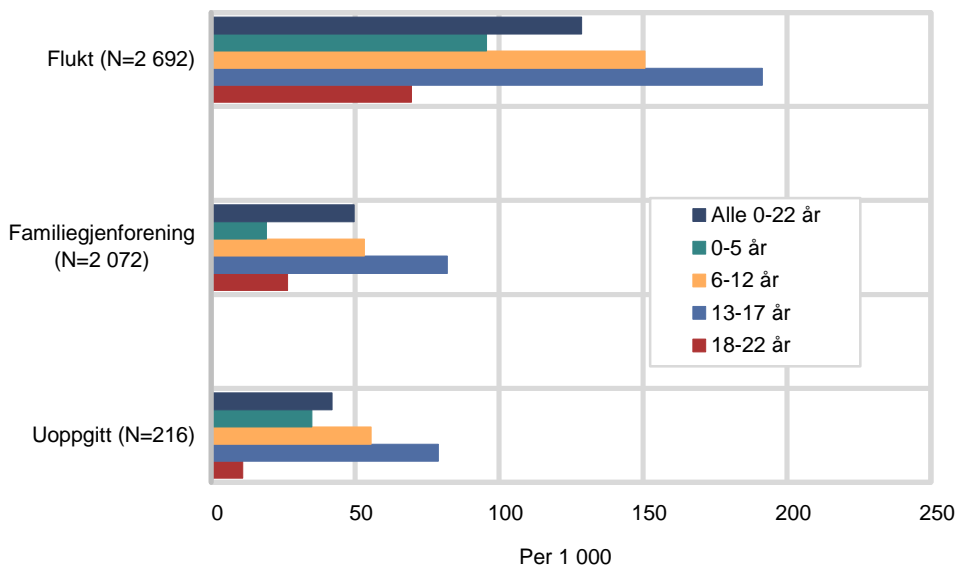
- 1 av 3 barn i alderen 0-22 år var innvandrer eller norskfødt med innvandrerforeldre i Oslo per 1. januar 2010. I kontrast til resten av landet der 1 av 10 barn har innvandrerbakgrunn.
- Innad i Oslo er det store forskjeller mellom bydelene. I bydelene Stovner, Alna, Grorud og Søndre Nordstrand har over halvparten av barn og unge innvandrerbakgrunn. Mens i Vestre Aker, Ullern, Nordstrand og Nordre Aker rundt 10 prosent.
- Sett i forhold til barnebefolkningen er ratene for alle tre analysegruppene lavere i Oslo sammenlignet med resten av landet.
- Målt i forhold til barnebefolkningen har bydelene Sagene og Søndre Nordstrand flest barn med tiltak i 2009, og over fem ganger så mange klienter som Vestre Aker.
- Innvandrerbarn har høyest rater for barn med tiltak i de fleste bydelene, med unntak av fem bydeler hvor norskfødte med innvandrerforeldre har den høyeste raten.
- Bydelene Vestre Aker, Nordre Aker, Ullern, Frogner og Nordstrand har høyest medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år. Det er de samme fem bydelene med lavest klientrater i Oslo, og med få kommunalt eide boliger.

9. Innvandringsgrunn

I dette kapittelet vil vi se nærmere på om det er nevneverdige forskjeller i klientrater mellom dem som kom til Norge som flyktninger, sammenlignet med dem som kom for *familiegjenforening*. I tillegg vil vi beregne klientratene til gruppen *uoppgitt* innvandringsgrunn. Klientene er for øvrig de samme som tidligere inngår i analysegruppen innvandrerbarn, og som er beskrevet i tidligere kapitler i rapporten. Nå er de altså gruppert etter grunnen til at de har kommet til Norge.

Dette kapittelet vil bare omhandle barn og unge som av ulike grunner har innvandret til Norge. Opplysningene om innvandringsgrunn er hentet fra SSBs befolkningsstatistikkregister og er koblet til SSBs barnevernsstatistikk. Registeret mangler innvandringsgrunn for nordiske innvandrere som kom til Norge før 1990. Vi har derfor ikke innvandringsgrunn på alle 76 815 innvandrerbarn 0-22 år per 1.1.2010, men for 72 047 barn og unge. Det vil si 94 prosent av samtlige innvandrerbarn i Norge i alderen 0-22 år per 1.1.2010. Opplysningen om innvandringsgrunn gjør det mulig å gruppere innvandrerbarn med barnevernstiltak i 2009 på nytt, nå etter innvandringsgrunn. Registeret skiller mellom følgende kategorier som grunner til innvandring til Norge: *flukt, familiegjenforening, arbeid, utdanning, annet og uoppgitt*. Ingen av de vel 1 800 personene i alderen 0-22 år som var registret i kategorien *utdanning* mottok barnevernstiltak i 2009, og bare 1 person av de nær 2 400 registrerte i kategorien *arbeid* var blant de barn og unge som mottok tiltak fra barnevernet i 2009. Disse to kategoriene sammen med gruppen *annet*³⁰ vil bli utelatt i den videre analysen av barn og unge med hjelp fra barnevernet i 2009 etter innvandringsgrunn.

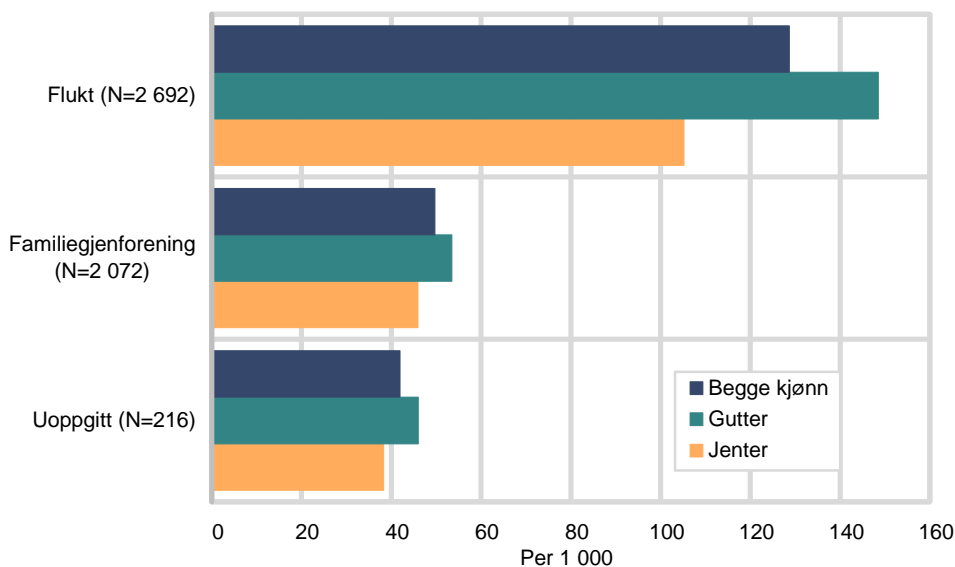
Figur 9.1. Barn med barnevernstiltak i løpet av året etter innvandringsgrunn og aldersgrupper. Per 1 000 barn. 2009. (N = antall barn med barnevernstiltak i 2009)



Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

Figur 9.1 gir oss en oversikt over klientratene i de tre før nevnte gruppene, og hvordan klientratene varierer med alder. Ett mønster går igjen i de tre gruppene: klientratene stiger med alder fram til barna fyller 18 år for så å gå kraftig ned. Figur 9.2 viser forskjeller i klientrater mellom gutter og jenter både innad i gruppene og sammenligner de som er kommet som flyktninger med dem som er kommet til Norge etter familiegjenforening.

³⁰ I gruppa *annet* var det i alt 103 personer under 23 år. Bare 21 av disse barna mottok barnevernstiltak i 2009. Størrelsen på gruppa i tillegg til at vi ikke vet hvorfor de som innvandringsgrunn er klassifisert til *annet*, gjør at de holdes utenfor analysen.

Figur 9.2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året etter innvandringsgrunn og kjønn. Per 1 000 barn. 2009. (N = antall barn med barnevernstiltak i 2009)

Kilde: Barn og unge med innvandrerbakgrunn i barnevernet 2009. Statistisk sentralbyrå

9.1. Innvandret som flyktning

Dette er den største av de tre gruppene med hensyn til antall barn med barnevernstiltak i 2009. I alt var det 20 915 barn og unge i alderen 0-22 år per 1.1.2010 som var registrert som innvandret på grunn av *flukt*. Av disse var nær 2 700, eller 128,7 per 1 000 barn 0-22 år, registrert med barnevernstiltak i 2009. Ett av åtte barn i alderen 0-22 år som var kommet som flyktning mottok ett eller flere tiltak fra barnevernet dette året. Av disse barna som er kommet til Norge som flyktninger er flest fra Afghanistan, Irak, Russland og Somalia.

Av flyktningene med barnevernstiltak er det guttene som dominerer bildet. Det var 63 prosent gutter og 37 prosent jenter blant dem som mottok tiltak. Guttene hadde også høyest klientrate med 148,4 per 1 000 barn 0-22 år med barnevernstiltak, mot 105,1 for jentene i samme gruppe. Av figur 9.1 ser vi også at det er flyktninger i alderen 13-17 år som oftest mottar hjelp fra barnevernet. Denne aldersgruppen har en klientrate på 191,4 per 1 000 barn, som vil si at nær hvert femte barn i denne aldersgruppen mottok hjelp fra barnevernet i 2009. Barn i alderen 0-5 år mottok sjeldnere hjelp, og her var klientraten til sammenligning bare 95,7 per 1 000 barn.

Hvilke barnevernstiltak er det som dominerer bildet? Ser vi hele gruppen samlet, og ser bort fra samlekategorien *andre tiltak*, var det tiltakene *økonomisk hjelp, råd og veiledning* og *fritidsaktiviteter* som oftest ble brukt. Men mer tunge tiltak som *fosterhjem* og *institusjon* tas også i bruk. Til de nær 2 700 klientene med flyktningbakgrunn var det i 2009 registrert i alt 465 plasseringer i *fosterhjem* og 243 plasseringer i *institusjon*³¹. Tiltak som *bolig/hybel* og *bolig med oppfølging* ble også hyppig brukt da nær 600 slike tiltak var registrert til barn med status som flyktning. Til flyktninger i aldersgruppen 18-22 år ble *bolig/hybel* og *bolig med oppfølging*, og *økonomisk hjelp* ofte brukt som tiltak.

9.2. Familiegjenforening

I alt 41 694 barn og unge i alderen 0-22 år var per 1.1.2010 registrert som innvandret med status *familiegjenforening*. Av disse var nær 2 100 barn registrert med tiltak fra barnevernet i 2009. Mer nøyaktig kan vi si at gruppen med status *familiegjenforening* hadde en klientrate på 49,7 per 1 000 barn 0-22 år. Til sammenligning var klientraten

³¹ Da dette er *i løpet av året-tall* kan samme barn ha vært registrert i flere plasseringstiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som var plassert i 2009.

for alle barn i Norge på 32,6 per 1 000 barn. De som er kommet til Norge etter *familiegjenforening* var med andre ord langt sjeldnere registrert med tiltak fra barnevernet enn barn kommet som flyktninger som hadde nær 2,6 ganger høyere klientrate. Selv om det også i gruppen med status *familiegjenforening* er flest gutter, så er andelen gutter/jenter som mottok barnevernstiltak 54/46 prosent. Til sammenligning var andelen gutter/jenter blant alle barn med barnevernstiltak i 2009 tilnærmet lik med 55/45 prosent.

Blant barna som kom til Norge for familiegjenforening var flest fra Irak og Somalia, men det var også mange fra Thailand og Afghanistan.

Av figur 9.1 ser vi at gruppen *familiegjenforening* har mye lavere klientrater i alle aktuelle aldersgrupper sammenlignet med de som er kommet som flyktninger. Mønsteret er imidlertid det samme. Klientrater øker med alder fram til fylte 18 år. I aldersgruppen 13-17 år som har den høyeste klientraten blant familiegjenforente, mottok 82,0 per 1 000 barn 13-17 år tiltak fra barnevernet. Til sammenligning var klientraten for alle barn i Norge i alderen 13-17 år noe lavere, da 48,7 per 1 000 barn³² 13-17 år mottok barnevernstiltak i 2009.

De vanligste barnevernstiltakene for gruppen familiegjenforente er *råd og veiledning*, *økonomisk hjelp* og *fritidsaktiviteter*, de samme tre tiltakene som for flyktninger, men her i en annen rekkefølge. For de nær 2 100 barna med status som familiegjenforente var det i 2009 registrert i alt 281 plasseringer i *fosterhjem* og 227 plasseringer i *institusjon*³³. Tiltakene *bolig/hybel* og *bolig med oppfølging* var registrert 134 ganger. Sammenligner vi tiltaksprofilen i de to gruppene, så ble både *fosterhjem* og *bolig/hybel* og *bolig med oppfølging* langt sjeldnere brukt som tiltak til familiegjenforente enn til flyktninger. Antall registrerte institusjonsopphold var derimot mer lik i de to gruppene.

9.3. Uoppgitt innvandringsgrunn

Per 1.1.2010 var det i alt 5 147 barn og unge i alderen 0-22 år som var registrert med uoppgitt innvandringsgrunn. Bare vel fire prosent av barn med *uoppgitt* innvandringsgrunn, eller mer nøyaktig 216 barn og unge, mottok tiltak fra barnevernet i 2009. Vel en tredjedel av disse barna med uoppgitt grunn var i alderen 18-22 år. Dette er den gruppen som samlet sett har den laveste klientraten av de tre gruppene. Selv om det også i denne gruppen er flest gutter, så er andelen gutter/jenter som mottok barnevernstiltak 52/48 prosent. Det vil si at kjønnsfordelingen blant barn med tiltak her er mer lik enn den som gjelder for alle barn med tiltak i 2009, hvor andelen gutter/jenter, som før nevnt var 55/45 prosent.

Av figur 9.1 ser vi at gruppen med *uoppgitt* innvandringsgrunn har langt lavere klientrater i alle de aktuelle aldersgruppene enn barn som har kommet til Norge på grunn av flukt. Klientratene ligner mer på gruppen *familiegjenforening*. De er litt høyere i aldersgruppene 0-5 år og 6-12 år, men tilsvarende lavere i de eldste aldersgruppene. Mønsteret er imidlertid det samme. Det vil si klientratene øker med alder fram til fylte 18 år. Svært få i aldersgruppen 18-22 år mottok hjelp fra barnevernet, bare 11,0 per 1 000 barn.

De vanligste barnevernstiltakene til denne gruppen var, hvis vi ser bort fra samlekategorien *andre tiltak*, er tiltak som *råd og veiledning*, *besøkshjem/ avlastningstiltak* og *økonomisk hjelp*. For de 216 barna med ukjent innvandringsgrunn var det i 2009 registrert i alt 43 plasseringer i *fosterhjem* og 24 plasseringer i *institusjon*³³.

³² Av 319 913 barn per 1.1.2010 i alderen 13-17 år mottok 15 590 barn barnevernstiltak i 2009, det vil si 48,7 per 1 000 barn 13-17 år.

³³ Da dette er i løpet av året-tall kan samme barn ha vært registrert i flere plasseringstiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som var plassert i 2009.

9.4. Oppsummering

- Barn som har innvandret til Norge på grunn av *flukt* har de desidert høyeste klientratene.
- Gruppen av barn med flyktningbakgrunn var 2,6 ganger så ofte barneverns klienter som de barna som kom til Norge som følge av *familiegjenforening*.
- Barn i aldersgruppen 13-17 år hadde de høyeste klientratene enten de har innvandret til Norge på grunn av *flukt*, *familiegjenforening* eller har *uoppgitt* innvandringsgrunn.

Referanser

Allertsen, L. M. og Kalve, T. (2006): *Innvandrerbarn i barnevernet 2004*, Rapport 2006/19. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/emner/03/03/rapp_200619/rapp_200619.pdf>

Atferdssenteret (16.11.2010) *Parent Management Training – Oregon (PMTO)*.
<http://www.atferdssenteret.no/parent-management-training-oregon-pmto/category158.html>

Atferdssenteret (23.3.2011) *Multisystemisk terapi (MST)*.
<<http://www.atferdssenteret.no/multisystemisk-terapi-mst/category150.html>>

Barne- og familiedepartementet (2000): *Retningslinjer om hjelpetiltak, jf. barnevernloven § 4-4*, Q-0982, med endringer gitt i Q-9/00, 10. desember 1998.

Barne- og familiedepartementet (2000): *Barnevernet i Norge. Tilstandsvurderinger, nye perspektiver og forslag til reformer*. NOU 2000:12. Oslo, Statens forvaltningstjeneste.

Barne- og likestillingsdepartementet (2004): *Retningslinjer for fosterhjem*, av 15. juli 2004 til lov om barneverntjenester av 17. juli 1992 nr. 100.
<<http://www.regjeringen.no/nb/dep/bld/tema/barnevern/retningslinjer-for-fosterhjem.html?id=415699>>

Barne- og likestillingsdepartementet (2009): *Det du gjør, gjør det helt. Bedre samordning av tjenester for utsatte barn og unge*. NOU 2009:22. Oslo, Departementenes servicesenter.

Barnevernloven. (1992) Lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester. <<http://www.lovdataby.no/>>

Daugstad, G. (red.) (2008): *Innvandring og innvandrere 2008*, Statistiske analyser 103. Statistisk sentralbyrå.

Gjerustad, C., Grønningsæter, A. Kvinge, T., Mossige, S., Vindegg, J. (2006): *Bare fantasien setter grenser? Om kommunenes bruk av hjelpetiltak i barnevernet*. Fafo-rapport 545

Henriksen, K., Østby, L. og Ellingsen, D. (red.) (2010): *Innvandring og innvandrere 2010*, Statistiske analyser 119. Statistisk sentralbyrå.

Holm-Hansen, J., Haaland, T. og Myrvold T. (2007): *Flerkulturelt barnevern. En kunnskapsoversikt*. NIBR-rapport 2007:10

Saasen, R. og Løkholm, T. (2010): *Andre tiltak – de skjulte tiltakene*. Tidsskriftet Norges barnevern 03/2010.

Torvik, F. A. og Rognmo, K. (2011): *Barn av foreldre med psykiske lidelser eller alkoholmisbruk: omfang og konsekvenser* Rapport 2011:4 Nasjonalt folkehelseinstitutt.

Vedlegg A: Tabeller

Tabell A1. Barn bosatt i Norge etter innvandrerbakgrunn, kjønn og alder per 1. januar 2010

Alder	Barn uten innvandrerbakgrunn				Innvandrerbarn			Norskfødte barn med innvandrereforeldre		
	I alt	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Gutter	Jenter	I alt	Gutter	Jenter
I alt 0-22 år	1 426 284	1 267 369	649 930	617 439	76 815	38 900	37 915	82 100	42 056	40 044
I alt 0-17 år	1 109 156	985 859	505 486	480 373	49 692	25 656	24 036	73 605	37 749	35 856
0 år	62 064	53 795	27 676	26 119	298	142	156	7 971	4 110	3 861
1 år	61 562	53 933	27 787	26 146	978	489	489	6 651	3 421	3 230
2 år	60 148	52 815	27 101	25 714	1 588	789	799	5 745	2 925	2 820
3 år	60 806	53 395	27 355	26 040	2 044	1 025	1 019	5 367	2 781	2 586
4 år	59 348	52 189	26 641	25 548	2 187	1 097	1 090	4 972	2 543	2 429
5 år	59 669	52 597	26 896	25 701	2 371	1 260	1 111	4 701	2 362	2 339
6 år	59 350	52 347	26 735	25 612	2 494	1 250	1 244	4 509	2 304	2 205
7 år	58 171	51 564	26 275	25 289	2 507	1 221	1 286	4 100	2 077	2 023
8 år	59 433	53 020	27 007	26 013	2 674	1 392	1 282	3 739	1 953	1 786
9 år	61 850	55 221	28 315	26 906	2 863	1 463	1 400	3 766	1 906	1 860
10 år	62 096	55 630	28 524	27 106	3 107	1 586	1 521	3 359	1 735	1 624
11 år	61 525	55 130	28 163	26 967	3 386	1 743	1 643	3 009	1 555	1 454
12 år	63 221	56 694	29 171	27 523	3 679	1 883	1 796	2 848	1 434	1 414
13 år	64 524	57 951	29 825	28 126	3 749	1 917	1 832	2 824	1 444	1 380
14 år	63 958	57 321	29 474	27 847	3 822	2 044	1 778	2 815	1 457	1 358
15 år	63 617	57 300	29 407	27 893	3 738	1 938	1 800	2 579	1 357	1 222
16 år	63 431	57 094	29 182	27 912	3 929	2 082	1 847	2 408	1 222	1 186
17 år	64 383	57 863	29 952	27 911	4 278	2 335	1 943	2 242	1 163	1 079
18 år	65 191	58 773	30 220	28 553	4 343	2 364	1 979	2 075	1 045	1 030
19 år	65 410	58 815	30 175	28 640	4 674	2 318	2 356	1 921	988	933
20 år	63 792	56 909	29 269	27 640	5 142	2 469	2 673	1 741	888	853
21 år	62 611	55 075	28 276	26 799	5 992	2 821	3 171	1 544	803	741
22 år	60 124	51 938	26 504	25 434	6 972	3 272	3 700	1 214	583	631
0-2 år	183 774	160 543	82 564	77 979	2 864	1 420	1 444	20 367	10 456	9 911
3-5 år	179 823	158 181	80 892	77 289	6 602	3 382	3 220	15 040	7 686	7 354
6-12 år	425 646	379 606	194 190	185 416	20 710	10 538	10 172	25 330	12 964	12 366
13-17 år	319 913	287 529	147 840	139 689	19 516	10 316	9 200	12 868	6 643	6 225
18-22 år	317 128	281 510	144 444	137 066	27 123	13 244	13 879	8 495	4 307	4 188

Tabell A2. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2009

	I alt ¹	Barn uten innvandrerbakgrunn		Innvandrerbarn		Norskfødte barn med innvandrereforeldre		Uoppgitt
		Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	Gutter	Jenter	
Befolkningstall 0-22 år	1 426 284	64 9930	61 7439	38 900	37 915	42 056	40 044	
Barn med tiltak ²	46 487	19 978	16 900	2 985	2 144	2 296	1 855	329
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år	32,6	30,7	27,4	76,7	56,5	54,6	46,3	
Barnehage	5 554	2 314	1 971	128	109	500	426	106
Støttekontakt	4 022	1 853	1 076	401	229	264	177	22
Besøkshjem/avlastningstiltak	11 119	5 231	4 364	395	347	337	313	132
Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	2 150	899	730	146	122	134	114	5
Skolefritidsordning (SFO)	4 901	2 197	1 647	203	199	313	294	48
Fritidsaktiviteter	5 117	1 931	1 619	653	381	306	201	26
Tilsyn i hjemmet	1 830	793	746	76	78	63	65	9
Økonomisk hjelp etter § 4-4 tredje ledd	10 406	4 099	3 726	1 034	628	432	359	128
Utdanning/arbeid	533	196	170	112	28	17	6	4
Medisinsk undersøkelse og behandling	671	277	277	51	39	7	19	1
Behandling av barn med særlige opplæringsbehov	108	48	33	16	2	6	2	1
Senter for foreldre og barn	465	170	162	21	12	42	41	17
Egen bolig/hybel	948	273	336	216	79	19	23	2
Bolig med oppfølging	1 152	304	325	353	103	21	24	22
Beredskapshjem	1 383	482	458	81	139	75	89	59
Fosterhjem (utenom familien)	4 107	1 872	1 732	191	164	68	68	12
Fosterhjem (familieplassert)	1 895	844	865	89	50	25	15	7
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	3 636	1 704	1 412	140	166	113	88	13
Forsterket fosterhjem (familieplassert)	541	281	221	11	7	14	7	0
Barnevernsinstitusjoner	2 669	1 032	903	294	196	108	69	67
Plassering i institusjon etter annen lov	165	79	54	14	6	2	2	8
Poliklinisk psykiatrisk behandling	279	115	105	19	21	10	8	1
MST - multisystemisk terapi	718	382	265	27	17	18	5	4
PMTO – foreldreveiledning	986	575	303	30	18	34	19	7
Andre hjemmebaserte tiltak	4 187	1 796	1 435	251	199	273	198	35
Vedtak om deltakelse iansvarsgruppe	4 845	2 288	1 528	282	189	307	205	46
Vedtak om råd og veiledning	13 894	5 715	5 115	799	629	812	697	127
Andre tiltak	16 065	6 871	5 839	1 064	801	773	592	125

¹ Hvert barn kan ha flere tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som har fått hjelp.

² For 329 barn kjenner vi ikke bakgrunnen.

Tabell A3. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn, kjønn og alder. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009

	Barn uten innvandrerbakgrunn		Innvandrerbarn		Norskfødte barn med innvandrerforeldre	
	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000	Antall	Per 1 000
I alt	36 878	29,1	5 129	66,8	4 151	50,6
Kjønn						
Gutter	19 978	30,7	2 985	76,7	2 296	54,6
Jenter	16 900	27,4	2 144	56,5	1 855	46,3
Alder						
0 år	433	8,0	14	47,0	82	10,3
1 år	937	17,4	34	34,8	187	28,1
2 år	1 154	21,8	66	41,6	244	42,5
3 år	1 361	25,5	71	34,7	292	54,4
4 år	1 430	27,4	90	41,2	316	63,6
5 år	1 627	30,9	125	52,7	345	73,4
6 år	1 730	33,0	170	68,2	329	73,0
7 år	1 739	33,7	173	69,0	286	69,8
8 år	1 892	35,7	200	74,8	275	73,5
9 år	2 012	36,4	226	78,9	245	65,1
10 år	2 042	36,7	262	84,3	220	65,5
11 år	2 106	38,2	259	76,5	169	56,2
12 år	2 212	39,0	317	86,2	167	58,6
13 år	2 190	37,8	348	92,8	185	65,5
14 år	2 366	41,3	350	91,6	143	50,8
15 år	2 599	45,4	492	131,6	167	64,8
16 år	2 843	49,8	474	120,6	165	68,5
17 år	2 437	42,1	574	134,2	158	70,5
18 år	1 882	32,0	420	96,7	109	52,5
19 år	993	16,9	204	43,6	44	22,9
20 år	509	8,9	131	25,5	12	6,9
21 år	223	4,0	60	10,0	8	5,2
22 år	107	2,1	48	6,9	2	1,6
Uoppgitt	54	.	21	.	1	.

Tabell A4. Barn med barnevernstiltak 31.12., etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2009

	I alt ¹	Barn uten innvandrerbakgrunn	Innvandrerbarn	Norskfødte barn med innvandrerforeldre	Uoppgitt
Befolkningstall 0-22 år	1 426 284	1 267 369	76 815	82 100	
Barn med tiltak	35 641	28 387	3 915	3 152	187
Barnehage	4 042	3 168	163	687	24
Støttekontakt	2 859	2 106	424	316	13
Besøkshjem/avlastningstiltak	8 571	7 506	544	497	24
Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	1 300	979	165	153	3
Skolefritidsordning (SFO)	3 705	2 960	292	435	18
Fritidsaktiviteter	3 247	2 203	691	339	14
Tilsyn i hjemmet	1 077	910	97	67	3
Økonomisk hjelp etter § 4-4 tredje ledd	6 090	4 565	1 038	441	46
Utdanning/arbeid	291	186	89	12	4
Medisinsk undersøkelse og behandling	384	323	52	9	0
Behandling av barn med særlige opplæringsbehov	65	47	11	7	0
Senter for foreldre og barn	163	108	9	37	9
Egen bolig/hybel	573	352	195	25	1
Bolig med oppfølging	798	401	346	32	19
Beredskapshjem	362	260	51	45	6
Fosterhjem (utenom familien)	3 241	2 875	256	104	6
Fosterhjem (familieplassert)	1 465	1 316	115	31	3
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	3 065	2 651	237	169	8
Forsterket fosterhjem (familieplassert)	393	370	11	12	0
Barnevernsinstitusjoner	1 386	1 030	263	76	17
Plassering i institusjon etter annen lov	72	64	8	0	0
Poliklinisk psykiatrisk behandling	204	163	29	12	0
MST - Multisystemisk terapi	306	281	15	10	0
PMTO – foreldreveiledning	630	559	34	36	1
Andre hjemmebaserte tiltak	2 520	1 919	276	309	16
Vedtak om deltakelse i ansvarsgruppe	3 522	2 763	352	384	23
Vedtak om råd og veiledning	9 112	7 090	957	1 018	47
Andre tiltak	10 413	8 276	1 190	917	30

¹ Hvert barn kan ha flere tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som har fått hjelp.

Tabell A5. Barn med plasseringstiltak per 31.12. etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009

	I alt ¹	Barn uten innvandrerbakgrunn			Innvandrerbarn			Norskfødte med innvandrerforeldre		
		Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter	Begge kjønn	Gutter	Jenter
Plasseringer i alt	11 355	9 319	4 924	4 395	1 482	968	514	494	279	215
Fosterhjem	8 164	7 212	3 811	3 401	619	335	284	316	177	139
Barnevernsinstitusjon	1 386	1 030	571	459	263	174	89	76	50	26
Bolig/hybel og bolig med oppfølging	1 371	753	363	390	541	430	111	57	28	29
Andre plasseringstiltak	434	324	179	145	59	29	30	45	24	21
Per 1000 barn 0-22 år										
Plasseringer i alt	8,0	7,4	7,6	7,1	19,3	24,9	13,6	6,0	6,6	5,4
Fosterhjem	5,7	5,7	5,9	5,5	8,1	8,6	7,5	3,8	4,2	3,5
Barnevernsinstitusjon	1,0	0,8	0,9	0,7	3,4	4,5	2,3	0,9	1,2	0,6
Bolig/hybel og bolig med oppfølging	1,0	0,6	0,6	0,6	7,0	11,1	2,9	0,7	0,7	0,7
Andre plasseringstiltak	0,3	0,3	0,3	0,2	0,8	0,7	0,8	0,5	0,6	0,5
Befolkningstall 0-22 år	1 426 284	1 267 369	649 930	617 439	76 815	38 900	37 915	82 100	42 056	40 044

¹ I denne summen inngår de 60 barna med plasseringstiltak som vi ikke kjenner bakgrunnen til.

Tabell A6. Barn med tiltak i løpet av året etter innvandrerbakgrunn og grunnlag for tiltak. Absolutte tall, prosent og per 1 000. 2009

	Alle	Barn uten innvandrerbakgrunn	Innvandrerbarn	Norskfødte med innvandrerforeldre	Uoppgitt
Absolutte tall					
Barn i befolkningen 0-22 år	1 426 284	1 267 369	76 815	82 100	
Barn med tiltak	46 487	36 878	5 129	4 151	329
Barnet utsatt for vanskjøtsel	568	490	46	27	5
Barnet utsatt for fysisk mishandling	901	460	272	160	9
Barnet utsatt for psykisk mishandling	471	289	133	45	4
Barnet utsatt for seksuelle overgrep/incest ..	284	245	32	5	2
Foreldres somatiske sykdom	663	550	53	55	5
Foreldres psykiske lidelse	5 692	4 745	409	482	56
Foreldres rusmisbruk	4 780	4 594	71	111	4
Foreldres manglende omsorgsevne	7 458	6 441	501	491	25
Foreldre døde	442	337	82	23	0
Kriminalitet hos foreldrene	164	102	18	28	16
Vold i hjemmet	1 285	621	308	347	9
Barnet funksjonshemma	826	704	57	64	1
Barnets psykiske problemer	1 339	1 163	109	55	12
Barnets rusmisbruk	676	620	36	18	2
Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)	5 499	4 619	536	314	30
Forholdene i hjemmet, særlege behov	22 541	17 714	2 377	2 336	114
Anna grunnlag	8 151	5 849	1 509	677	116
Uoppgitt grunnlag	18	11	2	4	1
Prosent av barn med tiltak					
Barnet utsatt for vanskjøtsel	1,2	1,3	0,9	0,7	1,5
Barnet utsatt for fysisk mishandling	1,9	1,2	5,3	3,9	2,7
Barnet utsatt for psykisk mishandling	1,0	0,8	2,6	1,1	1,2
Barnet utsatt for seksuelle overgrep/incest ..	0,6	0,7	0,6	0,1	0,6
Foreldres somatiske sykdom	1,4	1,5	1,0	1,3	1,5
Foreldres psykiske lidelse	12,2	12,9	8,0	11,6	17,0
Foreldres rusmisbruk	10,3	12,5	1,4	2,7	1,2
Foreldres manglende omsorgsevne	16,0	17,5	9,8	11,8	7,6
Foreldre døde	1,0	0,9	1,6	0,6	0,0
Kriminalitet hos foreldrene	0,4	0,3	0,4	0,7	4,9
Vold i hjemmet	2,8	1,7	6,0	8,4	2,7
Barnet funksjonshemma	1,8	1,9	1,1	1,5	0,3
Barnets psykiske problemer	2,9	3,2	2,1	1,3	3,6
Barnets rusmisbruk	1,5	1,7	0,7	0,4	0,6
Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)	11,8	12,5	10,5	7,6	9,1
Forholdene i hjemmet, særlege behov	48,5	48,0	46,3	56,3	34,7
Anna grunnlag	17,5	15,9	29,4	16,3	35,3
Uoppgitt grunnlag	0,0	0,0	0,0	0,1	0,3
Per 1 000 barn 0-22 år					
Barnet utsatt for vanskjøtsel	0,4	0,4	0,6	0,3	
Barnet utsatt for fysisk mishandling	0,6	0,4	3,5	1,9	
Barnet utsatt for psykisk mishandling	0,3	0,2	1,7	0,5	
Barnet utsatt for seksuelle overgrep/incest ..	0,2	0,2	0,4	0,1	
Foreldres somatiske sykdom	0,5	0,4	0,7	0,7	
Foreldres psykiske lidelse	4,0	3,7	5,3	5,9	
Foreldres rusmisbruk	3,4	3,6	0,9	1,4	
Foreldres manglende omsorgsevne	5,2	5,1	6,5	6,0	
Foreldre døde	0,3	0,3	1,1	0,3	
Kriminalitet hos foreldrene	0,1	0,1	0,2	0,3	
Vold i hjemmet	0,9	0,5	4,0	4,2	
Barnet funksjonshemma	0,6	0,6	0,7	0,8	
Barnets psykiske problemer	0,9	0,9	1,4	0,7	
Barnets rusmisbruk	0,5	0,5	0,5	0,2	
Barnets atferd (sosialt avvik, kriminalitet)	3,9	3,6	7,0	3,8	
Forholdene i hjemmet, særlege behov	15,8	14,0	30,9	28,5	
Anna grunnlag	5,7	4,6	19,6	8,2	
Uoppgitt grunnlag	0,0	0,0	0,0	0,0	

¹ Flere grunnlag for tiltak kan være kryssset av for samme barn..

Tabell A7. Barn med barnevernstiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2009

	I alt ¹		Barn uten innvandrerbakgrunn		Innvandrerbarn		Norskfødte barn med innvandrerforeldre		Uoppgitt ²
	Absolutte tall	Per 1 000	Absolutte tall	Per 1 000	Absolutte tall	Per 1 000	Absolutte tall	Per 1 000	
Barn med tiltak	46 487		36 878	29,1	5 129	66,8	4 151	50,6	329
Barnehage 0-6 år ³ (Rate 0-6 år)	5 554		4 285	11,5	237	19,8	926	23,2	106
Støttekontakt	4 022		2 929	2,3	630	8,2	441	5,4	22
Besøkshjem/avlastningstiltak	11 119		9 595	7,6	742	9,7	650	7,9	132
Hjemmekonsulent/avlastning i hjemmet	2 150		1 629	1,3	268	3,5	248	3,0	5
Skolefritidsordning (SFO) 6-10 år ⁴ (Rate 6-10 år) ...	4 901		3 844	14,4	402	29,5	607	31,2	48
Fritidsaktiviteter	5 117		3 550	2,8	1 034	13,5	507	6,2	26
Tilsyn i hjemmet	1 830		1 539	1,2	154	2,0	128	1,6	9
Økonomisk hjelp etter § 4-4 tredje ledd	10 406		7 825	6,2	1 662	21,6	791	9,6	128
Utdanning/arbeid	533		366	0,3	140	1,8	23	0,3	4
Medisinsk undersøkelse og behandling	671		554	0,4	90	1,2	26	0,3	1
Behandling av barn med særlige opplæringsbehov ..	108		81	0,1	18	0,2	8	0,1	1
Senter for foreldre og barn	465		332	0,3	33	0,4	83	1,0	17
Egen bolig/hybel	948		609	0,5	295	3,8	42	0,5	2
Bolig med oppfølging	1 152		629	0,5	456	5,9	45	0,5	22
Beredskapshjem	1 383		940	0,7	220	2,9	164	2,0	59
Fosterhjem (utenom familien)	4 107		3 604	2,8	355	4,6	136	1,7	12
Fosterhjem (familieplassert)	1 895		1 709	1,3	139	1,8	40	0,5	7
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	3 636		3 116	2,5	306	4,0	201	2,4	13
Forsterket fosterhjem (familieplassert)	541		502	0,4	18	0,2	21	0,3	0
Barnevernsinstitusjoner	2 669		1 935	1,5	490	6,4	177	2,2	67
Plassering i institusjon etter annen lov	165		133	0,1	20	0,3	4	0,0	8
Poliklinisk psykiatrisk behandling	279		220	0,2	40	0,5	18	0,2	1
MST - multisystemisk terapi ⁵ (Rate 10-19 år)	718		647	1,1	44	1,1	23	0,9	4
PMTO – foreldreveiledning ⁶ (Rate 3-12 år)	986		878	1,6	48	1,8	53	1,3	7
Andre hjemmebaserte tiltak	4 187		3 231	2,5	450	5,9	471	5,7	35
Vedtak om deltakelse i ansvarsgruppe	4 845		3 816	3,0	471	6,1	512	6,2	46
Vedtak om råd og veiledning	13 894		10 830	8,5	1 428	18,6	1 509	18,4	127
Andre tiltak	16 065		12 710	10,0	1 865	24,3	1 365	16,6	125

¹ Hvert barn kan ha flere tiltak. Summen av tiltak er derfor større enn antall barn som har fått hjelp.

² For 329 barn kjenner vi ikke bakgrunnen.

³ Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 0-6 år.

⁴ Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 6-10 år.

⁵ Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 10-19 år.

⁶ Aldersbestemt tiltak og rateberegning per 1 000 barn 3-12 år.

Tabell A8. Barn med plasseringstiltak per 31.12., etter alder og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn i ulike aldersgrupper. 2009

Plasseringstiltak og alder	Barn uten innvandrerbakgrunn	Innvandrerbarn	Norskfødte barn med innvandrerforeldre	Barn uten innvandrerbakgrunn	Innvandrerbarn	Norskfødte barn med innvandrerforeldre
	Antall			Per 1 000 barn		
Alle plasserte 0-22 år	9 319	1 482	494	7,4	19,3	6,0
0-2 år	415	9	40	2,6	3,1	2,0
3-5 år	625	24	64	4,0	3,6	4,3
6-12 år	2 939	195	147	7,7	9,4	5,8
13-17 år	3 813	826	179	13,3	42,3	13,9
18-22 år	1 527	428	64	5,4	15,8	7,5
Fosterhjem	7 212	619	316	5,7	8,1	3,8
0-2 år	352	7	25	2,2	2,4	1,2
3-5 år	589	19	43	3,7	2,9	2,9
6-12 år	2 729	153	122	7,2	7,4	4,8
13-17 år	2 817	359	109	9,8	18,4	8,5
18-22 år	725	81	17	2,6	3,0	2,0
Barnevernsinstitusjon	1 030	263	76	0,8	3,4	0,9
0-2 år	11	1	3	0,1	0,3	0,1
3-5 år	2	0	3	0,0	0,0	0,2
6-12 år	92	21	14	0,2	1,0	0,6
13-17 år	754	202	46	2,6	10,4	3,6
18-22 år	171	39	10	0,6	1,4	1,2
Bolig/hybel og bolig med oppfølging .	753	541	57	0,6	7,0	0,7
0-2 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
3-5 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
6-12 år	0	0	0	0,0	0,0	0,0
13-17 år	132	237	20	0,5	12,1	1,6
18-22 år	621	304	37	2,2	11,2	4,4
Andre plasseringstiltak	324	59	45	0,3	0,8	0,5
0-2 år	52	1	12	0,3	0,3	0,6
3-5 år	34	5	18	0,2	0,8	1,2
6-12 år	118	21	11	0,3	1,0	0,4
13-17 år	110	28	4	0,4	1,4	0,3
18-22 år	10	4	0	0,0	0,1	0,0

Tabell A9. Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn, absolutte tall og per 1 000 barn. 2004 og 2009

	Barn uten innvandrerbakgrunn		Innvandrerbarn		Norskfødte barn med innvandrerforeldre	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
Befolkningstall 0-2 år	155 209	160 543	1 709	2 864	14 197	20 367
Barn med tiltak 0-2 år	1 790	2 524	36	114	258	513
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-2 år	11,5	15,7	21,1	39,8	18,2	25,2
Befolkningstall 3-5 år	163 732	158 181	3 407	6 602	11 372	15 040
Barn med tiltak 3-5 år	4 337	4 418	167	286	492	953
Barn med tiltak per 1 000 barn 3-5 år	26,5	27,9	49,0	43,3	43,3	63,4
Befolkningstall 6-12 år	399 067	379 606	14 760	20 710	19 029	25 330
Barn med tiltak 6-12 år	12 198	13 733	974	1 607	970	1 691
Barn med tiltak per 1 000 barn 6-12 år	30,6	36,2	66,0	77,6	51,0	66,8
Befolkningstall 13-17 år	282 839	287 529	14 347	19 516	8 365	12 868
Barn med tiltak 13-17 år	10 379	12 435	1 312	2 238	436	818
Barn med tiltak per 1 000 barn 13-17 år	36,7	43,2	91,4	114,7	52,1	63,6
Befolkningstall 18-22 år	247 781	281 510	21 172	27 123	4 509	8 495
Barn med tiltak 18-22 år	2 988	3 714	706	863	69	175
Barn med tiltak per 1 000 barn 18-22 år	12,1	13,2	33,3	31,8	15,3	20,6
Befolkningstall 0-22 år	1 248 628	1 267 369	55 395	76 815	57 472	82 100
Barn med tiltak 0-22 år	31 731	36 878	3 200	5 129	2 225	4 151
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år	25,4	29,1	57,8	66,8	38,7	50,6

Tabell A10. Barn 0-17 år med barnevernstiltak per 31.12., etter innvandrerbakgrunn, tiltakstype og aldersgrupper. Antall og per 1 000 barn. 2004 og 2009

	Barn uten innvandrerbakgrunn		Innvandrerbarn		Norskfødte barn med innvandrerforeldre	
	2004	2009	2004	2009	2004	2009
Befolkningstall 0-2 år	155 209	160 543	1 709	2 864	14 197	20 367
Barn med tiltak 0-2 år	1 507	2 006	25	85	189	398
- hjelpetiltak	1 263	1 702	22	80	175	371
- omsorgstiltak	244	304	3	5	14	27
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-2 år	9,7	12,5	14,6	29,7	13,3	19,5
- hjelpetiltak per 1 000 barn 0-2 år	8,1	10,6	12,9	27,9	12,3	18,2
- omsorgstiltak per 1 000 barn 0-2 år	1,6	1,9	1,8	1,7	1,0	1,3
Befolkningstall 3-5 år	163 732	158 181	3 407	6 602	11 372	15 040
Barn med tiltak 3-5 år	3 599	3 578	134	224	383	764
- hjelpetiltak	3 057	3 078	125	203	362	714
- omsorgstiltak	542	500	9	21	21	50
Barn med tiltak per 1 000 barn 3-5 år	22,0	22,6	39,3	33,9	33,7	50,8
- hjelpetiltak per 1 000 barn 3-5 år	18,7	19,5	36,7	30,7	31,8	47,5
- omsorgstiltak per 1 000 barn 3-5 år	3,3	3,2	2,6	3,2	1,8	3,3
Befolkningstall 6-12 år	399 067	379 606	14 760	20 710	19 029	25 330
Barn med tiltak 6-12 år	9 673	10 981	760	1 250	737	1 271
- hjelpetiltak	7 396	8 521	690	1 114	664	1 142
- omsorgstiltak	2 277	2 460	70	136	73	129
Barn med tiltak per 1 000 barn 6-12 år	24,2	28,9	51,5	60,4	38,7	50,2
- hjelpetiltak per 1 000 barn 6-12 år	18,5	22,4	46,7	53,8	34,9	45,1
- omsorgstiltak per 1 000 barn 6-12 år	5,7	6,5	4,7	6,6	3,8	5,1
Befolkningstall 13-17 år	282 839	287 529	14 347	19 516	8 365	12 868
Barn med tiltak 13-17 år	8 069	9 578	1 025	1 794	307	613
- hjelpetiltak	5 735	6 996	879	1 527	251	504
- omsorgstiltak	2 334	2 582	146	267	56	109
Barn med tiltak per 1 000 barn 13-17 år	28,5	33,3	71,4	91,9	36,7	47,6
- hjelpetiltak per 1 000 barn 13-17 år	20,3	24,3	61,3	78,2	30,0	39,2
- omsorgstiltak per 1 000 barn 13-17 år	8,3	9,0	10,2	13,7	6,7	8,5
Befolkningstall 18-22 år	247 781	281 510	21 172	27 123	4 509	8 495
Barn med hjelpetiltak 18-22 år	1 631	2 244	439	562	41	106
Barn med tiltak per 1 000 barn 18-22 år	6,6	8,0	20,7	20,7	9,1	12,5
Befolkningstall 0-17 år	1 000 847	985 859	34 223	49 692	52 963	73 605
Barn med tiltak 0-17 år	22 848	26 143	1 944	3 353	1 616	3 046
- hjelpetiltak	17 451	20 297	1 716	2 924	1 452	2 731
- omsorgstiltak	5 397	5 846	228	429	164	315
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-17 år	22,8	26,5	56,8	67,5	30,5	41,4
- hjelpetiltak per 1 000 barn 0-17 år	17,4	20,6	50,1	58,8	27,4	37,1
- omsorgstiltak per 1 000 barn 0-17 år	5,4	5,9	6,7	8,6	3,1	4,3
Befolkningstall 0-22 år	1 248 628	1 267 369	55 395	76 815	57 472	82 100
Barn med tiltak 0-22 år	24 479	28 387	2 383	3 915	1 657	3 152
- hjelpetiltak	19 082	22 541	2 155	3 486	1 493	2 837
- omsorgstiltak	5 397	5 846	228	429	164	315
Barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år	19,6	22,4	43,0	51,0	28,8	38,4

† Barn med uoppsett bakgrunn er ikke med i tabellen

Tabell A11 Barn 0-22 år med barnevernstiltak i løpet av året etter innvandringsgrunn og tiltak. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009

	Flukt	Familiegjenforening	Uoppgitt
Antall barn 0-22 år	20 915	41 694	5 147
Per 1 000 barn 0-22 år	128,7	49,7	42,0
Barn 0-22 år med tiltak	2 692	2 072	216
Barnehage	78	88	21
Støttekontakt	365	239	52
Besøkshjem/avlastningstiltak	424	237	23
Hjemkonsulent/avlastning i hjemmet	144	93	20
Skolefritidsordning (SFO)	209	167	29
Fritidsaktiviteter	632	364	2
Tilsyn	95	55	51
Økonomisk hjelp	1 061	509	1
Utdanning/arbeid	117	20	5
Medisinsk undersøkelse og behandling	61	24	0
Behandling av barn med særlige opplæringsbehov	11	7	4
Foreldre-/barn plassar (inkl. mødre hjem)	4	13	5
Egen bolig/hybel	219	66	6
Bolig med oppfølging	379	68	8
Beredskapshjem	102	95	21
Fosterhjem (utenom familien)	186	136	1
Fosterhjem (familieplassering)	112	22	21
Forsterket fosterhjem (utenom familien)	158	115	0
Forsterket fosterhjem (familieplassert)	9	8	24
Barnevernsinstitusjon	229	222	0
Plassering i annen institusjon	14	5	2
Poliklinisk psykiatrisk behandling	18	19	5
MST - multisystemisk terapi	15	24	5
PMTO - foreldeopplæring	20	22	32
Andre hjemmebaserte tiltak	177	234	23
Vedtak om deltakelse i ansvarsgruppe	211	224	58
Vedtak om råd og veiledning	665	665	76
Andre tiltak	999	738	270

Vedlegg B: Spearman utregning

Tabell B1. Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient (Rs) for variablene: Andel barn med innvandrerbakgrunn, og barn med tiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år. Bydeler i Oslo, 2009

	Variabel I: Andel barn med innvandrer- bakgrunn. Prosent.	Variabel II: Barn med tiltak per 1000 barn 0-22 år. Klientrater.	Variabel I: Rangering av bydeler etter andel barn med innvandrerbakgrunn. Fra lav til høy.	Variabel II: Rangering av bydeler etter klientrater. Fra lav til høy.	differansen = d	d ²
Gamle Oslo	46,8	47,4	11	11	0	0
Grünerløkka	38,0	50,7	9	13	-4	16
Sagene	31,5	60,9	8	15	-7	49
St. Hanshaugen	23,8	29,6	7	6	1	1
Frogner	19,3	20,7	5	4	1	1
Ullern	9,6	15,1	2	3	-1	1
Vestre Aker	8,7	12,0	1	1	0	0
Nordre Aker	11,3	14,6	4	2	2	4
Bjerke	44,5	38,2	10	9	1	1
Grorud	52,8	47,0	13	10	3	9
Stovner	56,5	48,6	15	12	3	9
Alna	56,4	37,3	14	8	6	36
Østensjø	23,7	33,7	6	7	-1	1
Nordstrand	10,8	23,5	3	5	-2	4
Søndre Nordstrand	50,6	60,4	12	14	2	4

Summen av d² = 136 og n = 15.

Rs = 1 - 6*d² / n*(n²-1) = 0,76.

Tabell B2. Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient (Rs) for variablene: 1) Barn med tiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år i 2009, og 2) Medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år. Bydeler i Oslo, 2009

	Variabel I: Barn med tiltak per 1000 barn 0-22 år. Klientrater.	Variabel II: Medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år.	Variabel I: Rangering av bydeler etter andel barn med tiltak per 1 000 barn 0-22 år. Fra lav til høy.	Variabel 2: Rangering av bydeler etter medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år. Fra lav til høy.	differansen = d	d ²
Gamle Oslo	47,4	456 000	11	1	10	100
Grünerløkka	50,7	486 000	13	2	11	121
Sagene	60,9	532 000	15	6	9	81
St. Hanshaugen	29,6	571 000	6	9	-3	9
Frogner	20,7	638 000	4	11	-7	49
Ullern	15,1	790 000	3	14	-11	121
Vestre Aker	12,0	814 000	1	15	-14	196
Nordre Aker	14,6	741 000	2	13	-11	121
Bjerke	38,2	540 000	9	7	2	4
Grorud	47,0	503 000	10	3	7	49
Stovner	48,6	526 000	12	5	7	49
Alna	37,3	518 000	8	4	4	16
Østensjø	33,7	604 000	7	10	-3	9
Nordstrand	23,5	699 000	5	12	-7	49
Søndre Nordstrand	60,4	541 000	14	8	6	36

Summen av d² = 1010 og n = 15.

Rs = 1 - 6*d² / n*(n²-1) = -0,80.

Tabell B3. Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient (Rs) for variablene: 1) Andel barn med innvandrerbakgrunn, og 2) Medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år i 2009. Bydeler i Oslo. 2009

	Variabel I: Andel barn med innvandrer- bakgrunn. Prosent.	Variabel II: Medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år.	Variabel I: Rangering av bydeler etter andel barn med innvandrerbakgrunn. Fra lav til høy.	Variabel II: Rangering av bydeler etter medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år. Fra lav til høy.	differansen = d	d ²
Gamle Oslo	46,8	456 000	11	1	10	100
Grünerløkka	38,0	486 000	9	2	7	49
Sagene	31,5	532 000	8	6	2	4
St. Hanshaugen	23,8	571 000	7	9	-2	4
Frogner	19,3	638 000	5	11	-6	36
Ullern	9,6	790 000	2	14	-12	144
Vestre Aker	8,7	814 000	1	15	-14	196
Nordre Aker	11,3	741 000	4	13	-9	81
Bjerke	44,5	540 000	10	7	3	9
Grorud	52,8	503 000	13	3	10	100
Stovner	56,5	526 000	15	5	10	100
Alna	56,4	518 000	14	4	10	100
Østsjø	23,7	604 000	6	10	-4	16
Nordstrand	10,8	699 000	3	12	-9	81
Søndre Nordstrand	50,6	541 000	12	8	4	16

Summen av d² = 1036 og n = 15.

Rs = 1 - 6*d² / n*(n²-1) = -0,85.

Figurregister

2.1.	Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre 0-22 år bosatt i Norge, etter innvandrerbakgrunn og aldersgrupper. Per 1. januar 2010. Absolutte tall.....	8
2.2.	Innvandrerbarn med barnevernstiltak i løpet av året etter landbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009 (Tall i parentes er antall barn 0-22 år i befolkningen.).....	10
2.3.	Norskfødte barn med innvandrerforeldre med barnevernstiltak i løpet av året etter landbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009 (Tall i parentes er antall barn 0-22 år i befolkningen.).....	10
3.1.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og alder. Per 1 000 barn i hver aldersgruppe. 2009.....	12
3.2.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004 og 2009.....	14
4.1.	Barn med noen utvalgte barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009.....	16
4.2.	Barn med barnehage som tiltak, etter innvandrerbakgrunn og aldersgrupper. Per 1 000 barn i ulike aldersgrupper. 2009.....	19
5.1.	Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter alder og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009.....	24
5.2.	Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2004 og 2009.....	26
5.3.	Barn med plasseringstiltak per 31. desember, etter tiltak og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009.....	27
6.1.	Barn med barnevernstiltak per 31. desember per 1 000 barn, etter aldersgrupper, type tiltak og innvandrerbakgrunn. 2009.....	33
6.2.	Barn med barnevernstiltak per 31. desember, etter innvandrerbakgrunn, kjønn og type tiltak. Per 1 000 barn 0-17 år. 2009.....	34
8.1.	Innvandrerbarn og norskfødte barn med innvandrerforeldre 0-22 år bosatt i bydelene i Oslo, etter innvandrerbakgrunn. Per 1. januar 2010. Prosent.....	40
8.2.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året i bydelene i Oslo, etter type tiltak. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009.....	41
8.3.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året i bydelene i Oslo, etter innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn 0-22 år. 2009.....	43
8.4.	Medianinntekt etter skatt for par med barn 0-17 år/enslig forsørger med barn 0-17 år. Bydeler i Oslo. 2009.....	44
9.1.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året etter innvandringsgrunn og aldersgrupper. Per 1 000 barn. 2009. (N = antall barn med barnevernstiltak i 2009) ..	45
9.2.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året etter innvandringsgrunn og kjønn. Per 1 000 barn. 2009. (N = antall barn med barnevernstiltak i 2009).....	46

Tabellregister

8.1.	Barn 0-22 år i Oslo og i resten av landet, etter innvandrerbakgrunn. Absolutte tall og prosentandeler. Per 1.1.2010	39
8.2.	Barn 0-22 år med tiltak i løpet av året i Oslo og i resten av landet, etter innvandrerbakgrunn. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009.....	39
Vedlegg		
A1.	Barn bosatt i Norge etter innvandrerbakgrunn, kjønn og alder per 1. januar 2010	50
A2.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2009...	50
A3.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn, kjønn og alder. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009	51
A4.	Barn med barnevernstiltak 31.12., etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2009.....	51
A5.	Barn med plasseringstiltak per 31.12. etter innvandrerbakgrunn og kjønn. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009	52
A6.	Barn med tiltak i løpet av året etter innvandrerbakgrunn og grunnlag for tiltak. Absolutte tall, prosent og per 1 000. 2009	53
A7.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år, etter innvandrerbakgrunn og tiltak. 2009	54
A8.	Barn med plasseringstiltak per 31.12., etter alder og innvandrerbakgrunn. Per 1 000 barn i ulike aldersgrupper. 2009	55
A9.	Barn med barnevernstiltak i løpet av året, etter innvandrerbakgrunn, absolutte tall og per 1 000 barn. 2004 og 2009	55
A10.	Barn 0-17 år med barnevernstiltak per 31.12., etter innvandrerbakgrunn, tiltakstype og aldersgrupper. Antall og per 1 000 barn. 2004 og 2009	56
A11	Barn 0-22 år med barnevernstiltak i løpet av året etter innvandringsgrunn og tiltak. Absolutte tall og per 1 000 barn 0-22 år. 2009	57
B1.	Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient (Rs) for variablene: Andel barn med innvandrerbakgrunn, og barn med tiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år. Bydeler i Oslo. 2009	58
B2.	Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient (Rs) for variablene: 1) Barn med tiltak i løpet av året per 1 000 barn 0-22 år i 2009, og 2) Medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år. Bydeler i Oslo. 2009	58
B3.	Spearman's rangkorrelasjonskoeffisient (Rs) for variablene: 1) Andel barn med innvandrerbakgrunn, og 2) Medianinntekt etter skatt for familier med barn under 18 år i 2009. Bydeler i Oslo. 2009	59